

Medlemsstaternas lagstiftning

Varje medlemsstat i Europeiska unionen (EU) har sina egna lagar och sitt eget rättssystem. Lagstiftningen i en medlemsstat kan omfatta både lagar på nationell nivå (eller nationell lagstiftning, som gäller i hela medlemsstaten) och lagar som endast gäller inom ett visst område, en viss region eller i en viss stad.

Medlemsstaterna offentliggör sin lagstiftning på landets officiella språk (ett eller flera) och den är rättsligt bindande endast på det eller de språken. I informationssyfte kan vissa lagar också finnas tillgängliga på ett eller flera andra språk än de officiella språken.

Databaser

De flesta medlemsstater har en nationell databas över sin lagstiftning. Man kommer åt informationen i databasen genom att klicka på någon av flaggorna till höger.

Dessutom innehåller den europeiska databasen [N-Lex](#) länkar till de flesta officiella rättsdatabaserna i medlemsstaterna. N-Lex är ett fortlöpande gemensamt projekt som förvaltas av [EU:s publikationsbyrå](#) och de deltagande medlemsstaterna. Tack vare N-Lex kan man i dag bekanta sig med lagstiftningen i 23 medlemsstater.

Via [forumet för EU-ländernas officiella tidningar och kungörelseorgan](#) kommer man in på webbplatserna för de organisationer som ger ut de officiella tidningarna i EU-medlemsstaterna (plus några kandidatländer och Eftaländerna).

Ur ett EU-perspektiv är det ett faktum att många lagar i medlemsstaterna genomför EU-lagstiftning. Detta gäller framför allt nationell lagstiftning om genomförande av EU-direktiv. Med hjälp av relevant sökfunktion i databasen [EUR-Lex](#) hittar man genomförandebestämmelser som medlemsstaterna tillämpat för att införliva vissa EU-bestämmelser i den nationella lagstiftningen.

Rättskällor

Medlemsstaternas lagstiftning har olika källor, särskilt grundlagen, nationella, regionala eller lokala författningar och/eller myndighetsförfordningar osv. Dessutom kan avgöranden från domstolar i medlemsstaterna utvecklas till [rättspraxis](#).

Lagstiftningsområden

Medlemsstaternas lagstiftning är av hävd indelad i privaträtt och offentlig rätt.

- Privaträtt eller civilrätt är det lagstiftningsområde som avser förhållandet mellan enskilda eller grupper, utan ingripande från stat eller myndigheter.
- Offentlig rätt reglerar förhållandet mellan enskilda och staten och dess instanser och myndigheter, deras befogenheter samt de relevanta förfarandena. Offentlig rätt kan grovindelas i författningsrätt, förvaltningsrätt och straffrätt. Straffrätten har en särprägel som gör att den egentligen kan ses som en egen, fristående kategori.

Klicka på någon av flaggorna till höger om du vill veta mer om lagstiftningen i medlemsstaterna.

Den här sidan sköts av Europeiska kommissionen. Informationen på denna sida avspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens officiella ståndpunkt. Kommissionen påtar sig inte något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. Vänligen läs den rättsliga informationen för upplysningar om upphovsrätten till EU-sidor.

Senaste uppdatering: 14/02/2018

Medlemsstaternas lagstiftning - Belgien

I det här avsnittet finns information om de olika rättskällorna i Belgien.

1. Rättsinstrument och rättskällor

Med rättskällor avses de bindande, skrivna och oskrivna regler som styr det sociala samspelet medborgare emellan och mellan medborgare och myndigheter. Rättskällor styr också den offentliga förvaltningens struktur.

Man skiljer mellan **formella rättskällor** och **materiella rättskällor**. Till skillnad från formella rättskällor innehåller materiella rättskällor inga verkliga rättsregler. Exempel på materiella rättskällor är god tro, likabehandling och sunt förnuft.

Formella rättskällor delas upp i fem kategorier. Tre av dessa är bindande formella rättskällor: **lagstiftningen**, **sedvanerätten** och de **allmänna rättsprinciperna**. De två andra kategorierna är inte bindande, utan endast vägledande: **rättspraxis** och **rättsdoktrinen**.

Lagstiftningen behandlas mer ingående under punkterna 3 och 5. Med lagstiftning menas per definition de skrivna lagar som antagits av en myndighet. Sedvanerätten är per definition oskriven och beaktar medborgarnas seder och bruk i allmänhet, och yrkesutövarnas seder och bruk i synnerhet. De allmänna rättsprinciperna uttrycker de högre värderingar som ett samhälle vill respektera, t.ex. likhetsprincipen, proportionalitetsprincipen och principen om att myndigheter ska agera i enlighet med lagstiftningen. Flera av dessa principer är fastställda med hjälp av maximer, t.ex. *ne bis in idem* (principen om att ingen kan dömas två gånger för samma brott) i den straffrättsliga lagstiftningen och *lex posterior derogat legi priori* (principen om att en speciallag har företräde framför allmän lagstiftning).

Rättspraxis och rättsdoktrinen är vägledande rättskällor. Rättspraxis består av alla beslut som meddelats av landets domstolar. En dom är endast bindande för målets parter. I Belgien används inte prejudikatsbegreppet. De enda domarna som är universellt bindande är domar som meddelas av författingsdomstolen. De andra höga rättsinstanserna är statsrådet (Conseil d'Etat), som är den högsta administrativa domstolen, och kassationsdomstolen (Cour de cassation), som är den högsta rättsinstansen för allmän lagstiftning.

En annan viktig rättskälla är den **internationella rätten**, som framförallt består av fördraget om Europeiska unionen, unionens förordningar och direktiv samt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna. Därtill kommer fler konventioner som ingåtts inom ramen för internationella organisationer som FN och Europarådet (multilaterala konventioner) eller mellan Belgien och andra stater (bilaterala konventioner). Den internationella rätten har blivit en allt viktigare rättskälla under de senaste decennierna, och fortsätter att öka i betydelse. Många av bestämmelserna i dessa fördrag och konventioner påverkar människors vardag.

Webbplatserna [Législation belge](#) (på franska) och [Belgische Wetgeving](#) (på nederländska) ger tillgång till en databas med **konsoliderad belgisk lagstiftning**. Här kan man söka med hjälp av sökmotor och index efter alla gällande lagstiftningstexter och texter som offentliggjorts i Belgiens offentliga tidning Moniteur belge/Belgische Staatsblad **sedan 1830**. Alla normativa förvaltnings- och skattebestämmelser som offentliggjorts **före 1994** har dock inte lagts in ännu.

2. Juridisk status för allmänna rättsprinciper, sedvanerätten och rättspraxis

Se [punkt 1](#).

3. Rättskällornas hierarki

Personer bosatta i Belgien måste följa flera typer av rättsregler, som både antagits av de belgiska federala myndigheterna och av underordnade instanser som provinser och kommuner (1). Belgien är dessutom medlem i en rad olika internationella och överstatliga organisationer som FN, EU, Europarådet och NATO. Dessa organisationers rättsregler gäller även för Belgiens myndigheter och medborgare.

Konflikter kan uppstå eftersom alla lagstiftande organ inte har tydligt avgränsade myndighetsområden, och eftersom inte alla kategorier av rättsregler har samma status, vilket motverkas av rättskällornas hierarki som reglerar att underordnade normer aldrig strider mot överordnade normer.

I den interna belgiska lagstiftningen är **författningen** den högsta rättskällan. Författningen reglerar maktfördelningen och hur makten ska utövas. I författningen fastställs också samhällets grundläggande värderingar och medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter. I en dom av den 27 maj 1971 fastslog kassationsdomstolen att internationella och överstatliga rättsregler har företräde framför alla interna rättsregler. Om en EU-förordning och författningen skulle motsäga varandra, är det alltså EU-förordningen som har företräde.

Efter författningen följer

1. särskilda lagar (loi spéciale/bijzondere wet) som antas med särskild majoritet och som avgör fördelningen av behörigheter och de viktigaste reglerna för de offentliga organens funktion,

2. lagar, dekret och förordningar,
3. genomförandebestämmelser, utfärdade av kungen (arrêtés royaux/koninklijke besluiten) eller regeringen (arrêtés gouvernementaux/regeringsbesluiten), om genomförande av lagar och dekret, och
4. genomförandebestämmelser som utfärdats av ministrar (arrêtés ministériels/ministeriële besluiten).

4. Tillämpning av överstatliga och internationella bestämmelser

Europeiska unionens förordningar är direkt tillämpliga. Belgiens lagstiftande organ är inte direkt involverade i förordningarnas tillämpning. De måste emellertid godkänna och ratificera internationella fördrag. Inom vissa områden måste alla lagstiftande organ i Belgien godkänna och ratificera traktaten, vilket kan ge upphov till långa och tungrodda processer. Landets lagstiftande organ deltar också i tillämpningen av Europeiska unionens direktiv, då dessa alltid måste implementeras i det interna regelverket.

5. Lagstiftande organ

Belgien är en federal stat och statsmakten är uppdelad i **tre författningenliga delar**: lagstiftande makt, verkställande makt och dömande makt. Den lagstiftande makten utarbetar lagar, den verkställande sätter dem i verket och den dömande makten prövar tvister som kan uppstå vid tillämpningen av dessa lagar.

Den lagstiftande makten på federal nivå

Ett lagstiftningsinitiativ kan komma från en eller flera medlemmar av representantskammaren (Chambre des représentants/Kamer van Volksvertegenwoordigers), från en eller flera medlemmar av senaten (Sénat/Senaat) eller från kungen (i praktiken från kungens ministrar eller statssekreterare). Dessa tre delar utgör Belgiens lagstiftande makt.

Lagarna är antingen grundade på lagförslag (propositions de loi/wetvoorstel) från senaten eller representantskammaren, eller lagutkast (projet de loi/wetsontwerp) från kungen (kungen utser behöriga ministrar som föreslår lagutkast). Lagutkast och lagförslag har samma värde.

Bestämmelser för hur den federala lagstiftningen ska tillämpas utarbetas av den verkställande makten, som står under kungens myndighet. Även ministrar kan få behörighet, vilket innebär att det finns både genomförandebestämmelser utfärdade av kungen och genomförandebestämmelser utfärdade av ministrar.

Språkgemenskaper, regioner, provinser och kommuner

Belgien är en **federal stat** som består av språkgemenskaper och regioner. Dessa har också lagstiftande makt inom ramen för den behörighet de tilldelats genom författningen och genom vissa särskilda lagar.

Språkgemenskapernas behörigheter rör främst kultur och utbildning, medan regionernas behörigheter framförallt rör ekonomisk politik och miljöskydd. För att kunna utöva sina befogenheter har varje språkgemenskap och varje region ett eget parlament. **Språkgemenskaperna och regionerna kan därför utarbeta lagar**, vilka kallas **dekret** (décrets/decreten). I huvudstadsregionen Bryssel kallas de förordningar (ordonnances/ordonnanties). Språkgemenskapernas och regionernas regeringar är tillsammans med parlamentsledamöterna en del av den lagstiftande makten på EU-nivå, regional nivå eller språkgemenskapsnivå (lagstiftningsinitiativ). Regeringarna ska dessutom se till att de dekret och förordningar som antas också verkställs.

Belgien är också uppdelat i **provinser** och **kommuner**. Deras råd utfärdar **dekret** (règlements/verordningen) och **förordningar** (ordonnances/ordonnanties) inom sina behörighetsområden, exempelvis allmän säkerhet, avfallshantering och kultur samt undervisning på kommun- och provinsnivå. Provinsens regionala styrelse (collège provincial) och kommunstyrelserna (collège communal) verkställer de olika besluten (samt, inom ramen för sina befogenheter, ser till att överordnade bestämmelser som lagar, dekret, förordningar och genomförandebestämmelser efterföljs).

På dessa nivåer finns alltså två av de tre statsmakterna representerade: den lagstiftande, som utövas av språkgemenskapernas och regionernas parlament och av provins- och kommunråden, och den verkställande, som utövas av språkgemenskapernas och regionernas regeringar, provinsernas styrelser och kommunstyrelserna. Den dömande makten återfinns inte här. Domstolar finns endast på federal nivå.

6. Lagstiftningsprocessen

Se [punkt 5](#).

Lagutkast och **lagförslagen** på federal nivå **röstas** igenom av kammaren och i förekommande fall av senaten efter eventuell granskning av statsrådet (Conseil d'Etat/Raad van State). De **kontrasigneras av en minister** och vidarebefordras sedan till **kungen** som **godkänner och utfärdar** dem.

7. Tillämpning av nationella bestämmelser

De federala lagstiftningsakterna träder i kraft efter att de godkänts och utfärdats av kungen. I princip träder de i kraft tio dagar efter att de offentliggjorts i Belgiens offentliga tidning (Moniteur belge/Belgische Staatsblad), om inget annat anges (2).

Språkgemenskapernas och regionernas lagbestämmelser, dvs. dekreten och förordningarna, antas och offentliggörs av den berörda språkgemenskapens/regionens regering. I princip träder de i kraft tio dagar efter att de offentliggjorts i Belgiens offentliga tidning (Moniteur belge/Belgische Staatsblad), om inget annat anges.

8. Tillämplig lag

Om korrekt antagna rättskällor skulle motsäga varandra, kan det lösas på flera vis. Konflikter undviks vanligen tack vare rättskällornas hierarki, men om en konflikt ändå skulle uppstå får man ta hjälp av andra metoder.

Författningsdomstolen har enligt artikel 142 i författningen ensam behörighet att granska lagstiftningen och avgöra huruvida de rättsregler som styr statens, språkgemenskapernas och regionernas behörigheter efterföljs. Dessa rättsregler är inskrivna i författningen och i den belgiska federalstatens reformlag för myndigheter.

Författningsdomstolen har också behörighet att behandla mål där en lagstiftningsakt påstås strida mot de grundläggande fri- och rättigheter som beskrivs i författningens avdelning II (artikel 8–32). Det handlar framförallt om principerna om likabehandling (artikel 10) och icke-diskriminering (artikel 11). Författningsdomstolen har dessutom behörighet att granska lagstiftningsakter enligt artikel 170 (legalitetsprincip i skattefrågor), artikel 172 (likabehandlingsprincip i skattefrågor) och artikel 191 (skydd av utländska medborgare).

Se även [Belgiska justitieministeriet](#) och den särskilda lagen av den 6 januari 1989 om författningsdomstolen under rubriken Konsoliderad lagstiftning ("Législation consolidée").

Enligt artikel 160 i författningen avgör statsrådet (3) om det föreligger motsättningar mellan genomförandebestämmelser (enskilda rättsakter och förordningar) och lagstiftningen. Det finns dessutom ett samordnande parlamentariskt utskott med ansvar för att hantera intressekonflikter.

(1) Se [Belgiska justitieministeriet](#) (<https://justitie.belgium.be>), under rubriken Konsoliderad lagstiftning ("Législation consolidée"), 1994 års författning och den särskilda lagen av den 8 augusti 1980 om reformer av myndigheter samt [den belgiska statens webbplats](#), under rubriken Belgien ("la Belgique").

Den flamländska språkgemenskapen och det flamländska rådet (även kallat det flamländska parlamentet)

Den franska språkgemenskapen och rådet för den franska språkgemenskapen

Den tyska språkgemenskapen och rådet för den tyska språkgemenskapen

Regionen Flandern (vars parlament är detsamma som för den flamländska språkgemenskapen, dvs. det flamländska rådet)

Regionen Vallonien och Valloniens parlament

Huvudstadsregionen Bryssel och huvudstadsregionen Bryssels råd (vissa behörighetsområden är uppdelade mellan flamländska gemenskapskommissionen och franska gemenskapskommissionen).

Språkgemenskapernas behörighetsområden rör

1. kultur,
2. utbildning, förutom [...] och
3. samarbete mellan språkgemenskaperna och internationellt samarbete, särskilt samarbete som rör behörighetsområden som omfattas av punkt 1 och 2.

De flamländska och franska språkgemenskapernas råd antar genom röstning dekret, som är tillämpliga inom deras områden som rör personfrågor, samarbete mellan språkgemenskaper och internationellt samarbete inom sådana frågor, och de har dessutom rätt att ingå fördrag. Den tyska språkgemenskapen har liknande rättigheter.

De regionala parlamentens ansvar ligger framförallt inom samhällsplanering, förvaltning av monument, landsbygd, ekonomi och jordbruk m.m.

(2) Se [Belgiska justitieministeriet](#), under rubriken Konsoliderad lagstiftning ("législation consolidée"), lag av den 31 maj 1961 om språkbruk i lagstiftningssammanhang, och om lagars och förordningars framställning, offentliggörande och ikraftträdande.

(3) Se [Belgiska justitieministeriet](#), under rubriken Konsoliderad lagstiftning ("législation consolidée"), de samordnade lagarna av den 12 januari 1973 om statsrådet.

[« Rättsordningen – Allmän information](#) | [Allmän information – Belgien](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 06/08/2019

Medlemsstaternas lagstiftning - Bulgarien

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [bg](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

På den här sidan finns information om Bulgariens rättssystem och en översikt över den bulgariska lagstiftningen.

Rättskällor

Nationella rättskällor

Rättskällorna innefattar

- Republiken Bulgariens författning (Prom. SG 56/13 juli 1991, ändrad genom SG 85/26 september 2003, SG 18 /25 februari 2005, SG 27/31 mars 2006, SG 78/26 september 2006 – författningsdomstolens dom nr 7/2006, SG 12 /6 februari 2007),
- rättsakter, och
- förordningar.

Rättspraxis är ingen formell rättskälla, utan används som vägledning.

Europeiska och internationella rättskällor

En av de viktigaste rättskällorna i Bulgarien är Europeiska unionens lagstiftning.

Internationella fördrag som förhandlas fram mellan Bulgarien och tredjeländer ingår i den inhemska rättsordningen.

Internationella fördrag som har ratificerats i enlighet med det konstitutionella förfarandet och som har utfärdats och trätt i kraft i Bulgarien blir en del av landets lagstiftning. Sådan lagstiftning har företräde framför eventuella motstridande bestämmelser i den inhemska lagstiftningen.

Alla rättsakter måste utfärdas och träda i kraft tre dagar efter det att de har offentliggjorts, om inte annat föreskrivs i själva akterna.

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

De skriftliga instrumenten innefattar Republiken Bulgariens författning, internationella fördrag, normativa rättsakter och lagar (dekret, förordningar, föreskrifter, regler, instruktioner och beslut).

Republiken Bulgariens författning är högsta norm. Där fastställs organisation, principer, befogenheter och skyldigheter för statliga institutioner, liksom medborgarnas rättigheter och skyldigheter.

En **lag** är en normativ akt som reglerar eller tolkar (på grundval av författningen) sociala förbindelser som kan regleras varaktigt, i enlighet med området eller ämnena för ett eller flera rättsinstitut eller deras underenheter. Närmare uppgifter finns i artikel 3 i lagen om Republiken Bulgariens normativa akter.

Alla rättsakter måste utfärdas och träda i kraft tre dagar efter det att de har offentliggjorts, om inte annat föreskrivs i själva akterna.

Regeringen utfärdar ett **dekret** när det godkänner förordningar, föreskrifter eller ålägganden, och när det utfärdar förordningar om sociala ordningar som inte regleras inom ramen för regeringens verkställande och beslutande verksamhet. Närmare uppgifter finns i artikel 6 i lagen om Republiken Bulgariens normativa akter.

En **förordning** är en normativ akt som utfärdas i syfte att genomföra en lag i dess helhet. Där föreskrivs hur statliga och lokala organ ska organiseras eller hur deras interna verksamhet ska ordnas.

En **föreskrift** är en normativ akt som utfärdas i syfte att genomföra vissa bestämmelser eller andra delar av en normativ akt med högre dignitet.

En **instruktion** är en normativ akt där ett högre organ instruerar underordnade organ om hur en normativ akt ska genomföras eller dess fullgörande säkras.

Andra viktiga, icke-skriftliga källor är **sedvanerätt** och **allmänna rättsprinciper**.

De **högsta domstolarnas tolkningsbeslut** kan ses som en extra rättskälla.

Författningsdomstolens avgöranden måste offentliggöras i statens officiella tidning inom 15 dagar från utfärdandedagen. Ett avgörande måste träda i kraft tre dagar efter det att det har offentliggjorts. En akt som befinner sig i strid med författningen upphör att gälla samma dag som ett sådant avgörande träder i kraft. Om en del av en lag inte befinner sig i strid med författningen förblir den i kraft.

Rättsreglernas hierarki

Republiken Bulgariens författning är högsta lag. EU-lagstiftningens överhöghet fastställs inte specifikt i författningen, men den anses ha högre dignitet än nationell lagstiftning.

Enligt artikel 5.4 i författningen blir internationella fördrag som har ratificerats i enlighet med det konstitutionella förfarandet och som har offentliggjorts och trätt i kraft i Republiken Bulgarien en del av landets lagstiftning. De har företräde framför eventuella motstridande bestämmelser i den inhemska lagstiftningen.

På nästa nivå finns normativa rättsakter.

Den verkställande makten har rätt att anta lagar, såsom dekret, föreskrifter, resolutioner, regler, förordningar, instruktioner och beslut.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler

Nationalförsamlingen har lagstiftande befogenhet. Den kan anta, ändra, komplettera och upphäva lagar.

För att genomföra lagar antar regeringen dekret, föreskrifter och resolutioner. Ministrarna utfärdar regler, förordningar, instruktioner och beslut.

När det gäller internationella instrument ingår regeringen internationella fördrag när det har lagstadgad befogenhet att göra detta. Nationalförsamlingen ratificerar (eller avvisar) internationella fördrag som

- har politisk eller militär anknytning,
- gäller Republiken Bulgariens deltagande i internationella organisationer,
- avser korrigeringar av Republiken Bulgariens gränser,
- medför förpliktelser för statskassan,
- avser statens deltagande i internationella medlings- eller rättsförfaranden,
- avser grundläggande mänskliga rättigheter,
- påverkar rättsutövningen eller kräver ny lagstiftning för att kunna tillämpas,
- kräver uttrycklig ratificering,
- ger Europeiska unionen befogenheter som följer av författningen.

Beslutsprocess

Antagande av författningen

En ny författning antas vid behov av stornationalförsamlingen, som består av 400 ledamöter.

Närmare uppgifter finns i artikel 158.1 i Republiken Bulgariens författning.

Nationalförsamlingen får ändra alla författningsbestämmelser utom de som faller under stornationalförsamlingens behörighet. För en författningsändring krävs en majoritet på tre fjärdedelar av rösterna från nationalförsamlingens samliga ledamöter, i tre omröstningar på tre olika dagar. En författningsändring undertecknas och offentliggörs i statens officiella tidning av stornationalförsamlingens ordförande inom sju dagar från den dag då ändringen antogs.

Lagstiftningens beslutsprocess

Enligt artikel 87 i författningen har alla ledamöter av nationalförsamlingen eller ministrar i regeringen rätt att lägga fram ett lagförslag.

Ett lagförslag antas av nationalförsamlingen vid två behandlingar. Under den första behandlingen debatteras hela lagförslaget. Ledamöterna får lägga fram skriftliga förslag om ändringar av lagförslag som har antagits vid första behandlingen inom den tidsfrist som nationalförsamlingen har fastställt. Nationalförsamlingen debatterar lagförslaget i detalj och antar det vid andra behandlingen. Det antagna lagförslaget överlämnas till Republiken Bulgariens president, som undertecknar ett dekret för offentliggörande av förslaget. Akten offentliggörs i statens officiella tidning och träder i kraft efter tre dagar, om inte annat anges i akten.

Rättsdatabaser

Statens officiella tidning finns tillgänglig kostnadsfritt på webbplatsen för [statens officiella tidning](#). Webbutgåvan innehåller lagförslag offentliggjorda av nationalförsamlingen, regeringens dekret, internationella fördrag, andra rättsakter samt alla meddelanden om offentlig upphandling och koncessioner.

Kommersiella rättsdatabaser som [Apis](#), [Ciela](#) och [Juridical Encyclopaedia](#) tillhandahåller en mängd juridisk information, men är inte kostnadsfria.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 17/12/2018

Medlemsstaternas lagstiftning - Tjeckien

Här hittar du information om rättssystemet och en överblick över lagstiftningen i Tjeckien.

Rättskällor

Den tjeckiska lagstiftningen, som är en del av den kontinentaleuropeiska rättsliga kulturen, grundar sig på skriven rätt och innefattar lagar och andra rättsliga föreskrifter, internationella avtal som ratificerats av Tjeckiens parlament ([Parlament ČR](#)) samt utlåtanden från författningsdomstolen ([Ústavní soud](#)) som ogiltigförklarar en rättsakt helt eller delvis.

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Tjeckiens rättsordning består av landets samlade rättsföreskrifter och de rättsnormer som dessa innehåller.

De viktigaste rättsakterna är **lagarna**, dvs. det regelsystem som reglerar de grundläggande områdena av personers och samhällets liv. De mer omfattande lagar som reglerar hela rättsområden och innefattar deras systematiskt ordnade regler kallas lagsamlingar (*zakony*). Lagar som innefattar hela det processrättsliga området och som systematiskt ordnar procedurreglerna kallas processlagar (*řády*). Lagar som berör statens viktigaste angelägenheter och mänskliga och medborgerliga rättigheter kallas **konstitutionella lagar** (hit hör exempelvis också Tjeckiens konstitution och stadgan om de grundläggande rättigheterna och friheterna). För dem gäller ett eget förfarande när de ska antas.

Sekundärlagstiftningen och (*podzákonné předpisy*) knyter an till lagarna. **De utgörs av bland annat regeringsdekret, föreskrifter från ministerier och statliga förvaltningsorgan samt de lokala myndigheternas föreskrifter.**

Också **internationella avtal** utgör en del av rättsordningen sedan de ratificerats av parlamentet och blivit bindande för Tjeckien. Internationella avtal har i viss mån överordnad ställning gentemot andra rättsföreskrifter, eftersom det är det internationella avtalet som slutligen tillämpas i de fall det föreskriver någonting annat än den nationella lagen.

Förutom vad som anges ovan gäller från och med landets anslutning till Europeiska unionen **EU:s lagstiftning i Tjeckien** – på samma villkor som i de övriga medlemsstaterna.

Sedvänjan är inte någon rättskälla i Tjeckien. I vissa fall tillåter dock lagen att sedvana beaktas inom vissa områden eller rättsprinciper. Lagen åberopar den i sådana fall och domstolen kan då genomdriva denna regel. Den gängse åsikten är att rättskällan inte är rättsprincipen eller sedvänjan i sig utan den lag som hänvisar till den.

Domstolsavgöranden är heller inte någon rättskälla. En domstol kan å andra sidan inte avstå från att fälla avgörande på grund av ofullständig eller oklar lagstiftning. Ofta måste den ge sin egen tolkning i frågan, och andra domstolar kommer senare väsentligen att anpassa sina beslut till denna varför dess avgörande de facto är prejudicerande. Om ett domstolsavgörande offentliggörs i det officiella kungörelseorganet för domstolsavgöranden och yttranden (*Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*), vilket är regel för grundläggande principavgöranden i högre domstolar, fungerar det i verkligheten som en rättskälla, trots att det officiellt inte betraktas som en sådan.

Rättsreglernas hierarki

Den tjeckiska rättsordningen är hierarkiskt ordnad. Högst dignitet har **konstitutionen** och andra konstitutionella lagar, som har den största rättsliga kraften och som bara kan ändras genom en ny konstitutionell lag. Lägre dignitet än de konstitutionella lagarna har de allmänna **lagar**, på vars grundval tillämpningsföreskrifterna utfärdas, vilka i sin tur har den lägsta rättsliga kraften. Rättsföreskrifter med lägre rättslig kraft måste alltid överensstämma med rättsföreskrifter med högre rättslig kraft. En rättsföreskrift kan i princip bara upphävas eller ändras genom en rättsföreskrift som har samma eller högre rättslig kraft. **Internationella avtal** har en särställning. Som angavs ovan ingår de i rättsordningen och i fall av tvister har de företräde framför lagarna och också framför Tjeckiens konstitution.

Rättsföreskrifter härledda ur lagstiftningen är regeringsdekret, presidentens beslut av allmän normativ karaktär (t.ex. benådningar), ministeriernas och andra centrala och lokala förvaltningsorgans rättsföreskrifter, delegerade dekret som utfärdas på region- och kommunnivå. Sådana föreskrifter måste utfärdas på grundval av en lag och inom dess gränser samt med laglig befogenhet.

I fråga om **EU-lagstiftningen** gäller liksom i EU:s övriga medlemsstater principen om unionsrättens företräde. Den innebär att om en nationell regel i en medlemsstat (dvs. en lag, föreskrifter etc.) står i strid med en EU-regel är det den sistnämnda som gäller. Detta gäller både när nationella regler strider mot gemenskapens primärrätt (de grundläggande fördragen) och mot unionens sekundärrätt (förordningar, direktiv etc.). Inte heller de lagar i medlemsstaterna som har högst dignitet är undantagna från principen om EU-rättens företräde – enligt den dominerande tolkningen har en EU-regel till och med företräde framför en medlemsstats konstitution eller konstitutionella lagar.

För att de internationella avtalen som är bindande för Tjeckien ska bli en del av rättsordningen måste parlamentet ge sitt samtycke till en ratificering, givetvis under förutsättning att ett visst avtal inte enligt någon konstitutionell lag måste underkastas en folkomröstning. Internationella avtal ratificeras av republikens president. Efter ratificeringen måste avtalet kungöras, dvs. offentliggöras i sin tjeckiska ordalydelse i det officiella kungörelseorganet för internationella avtal (*Sbírka mezinárodních smluv*).

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler

I Tjeckien ligger den lagstiftande makten hos parlamentet som har två kamrar:

- Deputeradekammaren (200 deputerade).
- Senaten (81 senatorer).

Beslutsprocess

Stiftandet av lagarna grundar sig på initiativrätten. Initiativrätten, dvs. rätten att föreslå deputeradekammaren nya lagar eller ändra redan gällande lagar, ligger hos enskilda deputerade eller grupper av deputerade, senaten, regeringen samt regionförsamlingarna. Endast regeringen får lägga fram lagförslag om statsbudgeten och förslag om avslut av statsräkenskaperna och det är bara deputeradekammaren som får fatta beslut i dessa frågor. Regeringen har dock rätt att yttra sig om alla lagförslag. Deputeradekammaren diskuterar och, om så behövs, bearbetar först lagförslaget vid tre på varandra följande behandlingar. En lag godkänns om en enkel majoritet av de närvarande deputerade röstar för den.

Deputeradekammarens talman sänder så snart som möjligt det godkända lagförslaget till senaten. Till skillnad från de ofta utdragna diskussionerna om lagen i deputeradekammaren – som ibland varar flera månader – har senaten bara 30 dagar på sig att behandla ett lagförslag. Inom denna tidsfrist måste de godkänna det, förkasta det eller sända det tillbaka till deputeradekammaren med ändringsförslag. Senaten kan också besluta att inte alls ta upp förslaget till diskussion. Om senaten

godkänner lagförslaget eller beslutar att inte behandla det eller inte alls uttalar sig om det inom fastställd tidsfrist, gäller att lagen är antagen och sänds då till presidenten för undertecknande. Om senaten förkastar ett lagförslag håller deputeradekammaren en ny omröstning om det. Lagförslaget är antaget om det godkänns av mer än hälften av alla deputerade. Om senaten sänder tillbaka lagförslaget till deputeradekammaren med förslag om ändringar, röstar deputeradekammaren om det i den ordalydelse som godkänts av senaten. Om en majoritet av de deputerade röstar för har lagförslaget antagits. Om deputeradekammaren inte godkänner lagförslaget i den av senaten ändrade ordalydelsen, hålls en ny omröstning om det ursprungliga lagförslaget som tidigare sändes till senaten. Lagförslaget antas om det godkänns av mer än hälften av alla deputerade, dvs. minst 101 röster. Vallagen och vissa andra lagar måste godkännas både av deputeradekammaren och av senaten.

Presidenten kan besluta att inte underteckna lagen inom 15 dagar efter det att den tillställts honom och återsända den till deputeradekammaren, med angivande av skälen, för ytterligare behandling. Presidenten lägger då in sitt veto. Deputeradekammaren kan dock med enkel majoritet utan någon som helst ändring av lagen upphäva presidentens veto och anta lagen. I annat fall antas lagen inte.

Lagarna undertecknas förutom av presidenten också av deputeradekammarens talman och av premiärministern, vilket dock bara är formalia.

Om deputeradekammaren upplöses är det senaten som ska vidta rättsåtgärder i vissa fall, som inte kan skjutas upp och som egentligen kräver att en lag antas. Det är bara regeringen som kan föreslå senaten åtgärderna och de måste sedan godkännas av deputeradekammaren vid dess första sammanträde, annars blir de ogiltiga.

Undantagen från lagstiftningsprocessen utgörs av de konstitutionella lagarna. För godkännande av dessa krävs tre femtedels majoritet bland samtliga deputerade (kvalificerad majoritet) och likaledes tre femtedels majoritet av alla närvarande senatorer, i stället för bara enkel majoritet bland närvarande parlamentsledamöter när vanliga lagar antas. Konstitutionella lagar kan endast ändras och kompletteras genom nya konstitutionella lagar (när deputeradekammaren är upplöst kan senaten alltså inte ändra dem med rättsliga åtgärder) och presidenten kan inte lägga in sitt veto mot dem.

Ministerier, andra myndigheter och lokala organ kan inom sina respektive verksamhetsområden utfärda rättsföreskrifter, dvs. dekret och föreskrifter som fastställer närmare rättsregler som inte stadgas i lag.

Ikraftträdande

För att en rättsföreskrift ska träda i kraft måste den kungöras. Konstitutionella lagar, allmänna lagar och övriga rättsföreskrifter (regeringsdekret, föreskrifter från ministerierna osv.) kungörs i det officiella kungörelseorganet (*Sbírka zákonů*) som utges av inrikesministeriet. Rättsföreskrifter träder i kraft och blir en del av rättsordningen den dag de kungörs i det officiella kungörelseorganet. I det officiella kungörelseorganet anges för varje rättsföreskrift också vilken dag den ska börja tillämpas. Det är från och med den dagen alla är skyldiga att följa den. Om någon senare dag inte fastställs vinner en rättsföreskrift laga kraft 15 dagar efter det att den har kungjorts. Om det är av särskilt allmänt intresse kan den dag när en rättsföreskrift ska börja tillämpas undantagsvis tidigareläggas, tidigast dock dagen för kungörelsen. Den dag en rättsföreskrift ska börja tillämpas kan alltså sammanfalla med den dag den träder i kraft, dock kan en rättsföreskrift aldrig börja tillämpas innan den träder i kraft. Senatens rättsåtgärder kungörs i den officiella tidningen på samma sätt som lagarna, medan ratificerade internationella avtal kungörs i det officiella kungörelseorganet för internationella avtal. Regionernas föreskrifter offentliggörs i de officiella kungörelseorganen, kommunala föreskrifter anslås i 15 dagar på kommunstyrelsens anslagstavla, och offentliggörs därefter på vanligt sätt.

Det är författningsdomstolen som fattar beslut om ogiltigförklaring av lagar och andra rättsföreskrifter, eller särskilda bestämmelser i dem, som strider mot konstitutionen eller någon annan lag.

För mer information, se konstitutionen. [Ústava](#).

Rättsdatabaser

Rättsdatabasen ägs och administreras av inrikesministeriet i Tjeckien. Den innehåller följande:

- På inrikesministeriets officiella webbplats ([Ministerstvo vnitra](#)) finns det en särskild avdelning om lagstiftning ([legislativa](#)). Där finns elektroniska versioner (pdf-filer) av lagsamlingen ([Sbírka zákonů](#)) och en samling av internationella avtal ([Sbírka mezinárodních smluv](#)) (en del av det officiella kungörelseorganet). Webbplatsen har ingen officiell status eller laga kraft. Bara den tryckta versionen av lagsamlingen som är giltig. Sidan är tillgänglig för allmänheten som här kan söka de fulltextdokument och metadata som behövs.
- [Sekce zákony](#) (avdelningen om lagar) på den tjeckiska offentliga förvaltningens webbplats ([Portál veřejné správy České republiky](#)) innehåller aktualiserade, fullständiga versioner av lagar och sekundärrätt. Webbplatsen har ingen officiell status eller laga kraft. På denna sida går det att göra fulltextsökningar och sökningar på dokumentens namn och nummer.

- Informationssystemet [ISAP](#) ger tillgång till de databaser som används för samordningen av rådets dokument samt till de texter som offentliggörs i EU:s officiella tidning. Här kan man också följa genomförandeprocessen, den nationella lagstiftningsprocessen samt överträdelseförfaranden. Databasen utgör ett elektroniskt arkiv med nationella ståndpunkter, arbetsdokument, jämförelsetabeller osv.

Rättspraxis

I Tjeckien finns inte någon officiell eller privat samling där man systematiskt publicerar grundläggande domstolsavgöranden med generell verkning från alla tjeckiska domstolar, dvs. författningsdomstolen och de allmänna domstolarna. Författningsdomstolens utlåtanden publiceras i *Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu* (samling av avgöranden och beslut från författningsdomstolen), som ges ut av förlaget C. H. Beck i Prag. När det gäller avgöranden av de allmänna domstolarna är det bara vissa utvalda domar från de högre domstolarna, dvs. högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen, som publiceras systematiskt. De utvalda avgörandena från högsta domstolen och likaledes dess yttranden, vars syfte är att konsolidera rättspraxis i de lägre tviste- och brottmålsdomstolarna, trycks i *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek* (samling av domstolsavgöranden och yttranden), som ges ut av förlaget LexisNexis i Prag. Utvalda avgöranden och beslut från högsta förvaltningsdomstolen publiceras i *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu* (samling av beslut från högsta förvaltningsdomstolen), som ges ut av förlaget ASPI i Prag. Rättspraxis från de lägre allmänna domstolarna publiceras inte systematiskt. Utvalda avgöranden publiceras ibland i juridiska tidskrifter.

Officiella elektroniska sökmaskiner för rättspraxis från författningsdomstolen samt högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen är av praktisk betydelse här och ger tillgång till samtliga avgörandena från dessa domstolar. Med dem går det att göra sökningar i olika lägre domstolars servrar för att få ett urval av deras rättspraxis.

[Judikatura Ústavního soudu ĚR](#) (Författningsdomstolens rättspraxis)

[Judikatura Nejvyššího soudu ĚR](#) (Högsta domstolens rättspraxis)

[Judikatura Nejvyššího správního soudu](#) (Högsta förvaltningsdomstolens rättspraxis)

Är tillgången till databasen kostnadsfri?

Tillgången till databasen är **kostnadsfri**.

Utvalda kommersiella databaser:

[ASPI](#)

[LEXDATA](#)

[LEXGALAXY](#)

[SAGIT](#)

[TORI](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 19/06/2019

Medlemsstaternas lagstiftning - Danmark

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [da](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

På den här sidan hittar du information om rättsordningen i Danmark.

Information om rättsordningen i Danmark finns på webbplatserna för [Danmarks justitieministerium](#) och det danska parlamentet, [Folketinget](#).

Rättsdatabaser

Det finns en [☞ informationsportal med rättsdata \(Retsinformation\)](#), där medborgarna har tillgång till

- lagar, andra författningar, fördrag och kodifierade lagtexter,
- Folketingsdokument,
- administrativa beslut, och
- ombudsmannens beslut.

Informationsportalen med rättsdata innehåller alla lagar som var i kraft den 1 januari 1985 och alla lagar som har införts efter det datumet.

Tillgången till databaserna är **kostnadsfri**.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 19/12/2017

Medlemsstaternas lagstiftning - Tyskland

 Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [de](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Här hittar du information om rättssystemet i Tyskland.

Förbundsrepubliken Tyskland är en demokratisk, federal och social konstitutionell stat. Förutom de grundläggande rättigheterna utgör principerna om en demokratisk, federal och social konstitutionell stat den ocränkbara kärnan i Tysklands författning. Den federala författningsdomstolen övervakar att författningen följs.

Rättskällor

Grunden för alla rättskällor är den tyska författningen: Förbundsrepubliken Tysklands grundlag (**Grundgesetz**). I grundlagen fastställs

- den grundläggande strukturen och principerna för staten och statens högsta [☞ styrande organ](#),
- principerna för hur valet till *Bundestag* (förbundsdagen, det tyska federala parlamentet) ska genomföras,
- status och rättigheter för de fritt valda ledamöterna i förbundsdagen,
- bestämmelser om förbundsdagens organisation och arbetsordning.

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

De viktigaste **skriftliga källorna** i den tyska inrikesrätten är grundlagen, lagstiftning, förordningar och stadgar. Dessutom finns det **oskrivna rättskällor**, bland annat de allmänna principerna i internationell rätt, sedvanerätt och rättspraxis (särskilt beslut från den federala författningsdomstolen).

Tyskland är en förbundsrepublik som består av 16 delstater – som kallas *Länder* på tyska. Därför finns det **federala lagar**, som gäller i hela Tyskland, och **delstatslagar** som endast gäller i respektive delstat. Varje delstat har sin egen författning och har inom den rättsliga ram som fastställs av grundlagen även rätt att anta lagstiftning, förordningar och stadgar.

Förbundsrepublikens och delstaternas **rättsliga befogenheter** regleras i detalj i grundlagen. I artiklarna 71–74 anges vilka rättsliga befogenheter förbundsrepubliken har. I alla andra fall är det delstaterna som har ansvaret.

Förbundsrepubliken har exklusiv lagstiftande makt

På de områden där förbundsrepubliken har exklusiv lagstiftande makt har delstaterna endast befogenhet att anta lagstiftning när de uttryckligen har rätt till detta genom en federal lag (artikel 71 i grundlagen).

Enligt artikel 73 i grundlagen har förbundsrepubliken exklusiv lagstiftande makt inom (bland annat) följande **områden**: alla utrikespolitiska frågor, försvar (inklusive skydd av civilbefolkningen), medborgarskap, rörelsefrihet, pass, uppehållstillstånd och identitetskort, invandring, utvandring och utlämning, valuta- och penningfrågor, det gemensamma tull- och handelsområdet, lufttransport, polissamarbete mellan förbundsrepubliken och delstaterna i brottmål samt lagen om vapen och sprängämnen.

Konkurrerande lagstiftande befogenheter

På områden med konkurrerande lagstiftning (dvs. på förbunds nivå och delstatsnivå) har delstaterna rätt att anta lagstiftning om förbundsrepubliken inte utövar sina lagstiftande befogenheter på samma område (artikel 72 i grundlagen). Bland de rättsliga **områden** som omfattas av bestämmelserna om konkurrerande lagstiftning finns bl.a. civilrätt, straffrätt och trafiklagstiftning, föreningsfrihet, lagar om utlännings uppehållstillstånd och uppehållsrätt, ekonomiska frågor, arbetslagstiftning och även vissa aspekter av konsumentskyddet. I vissa av de frågor som enligt artikel 74 i grundlagen hör till den konkurrerande lagstiftningen har förbundsrepubliken endast rätt att anta lagstiftning i de fall där frågor som t.ex. likvärdiga levnadsvillkor i hela Tyskland eller upprätthållandet av den ekonomiska enheten kräver federal lagstiftning i det nationella intresset.

Delstatslagarna får inte strida mot de federala lagarna. I artikel 31 i grundlagen står det att "**federala lagar har företräde framför delstatslagar**". Den här principen gäller oavsett hierarkin för de lagar som strider mot varandra. En federal lag har t.ex. företräde framför en delstats författning.

Rättsreglernas hierarki

Högst upp i rättsreglernas hierarki finns grundlagen. Den har företräde framför alla inrikes lagar och utgör, tillsammans med författningen, grunden för hela det tyska rättssystemet. Alla lagar som antas i Tyskland måste vara förenliga med grundlagen, både till form och till innehåll. Därför anges det i artikel 20.3 i grundlagen att lagstiftningen styrs av författningen och den verkställande och den dömande makten styrs av lag och rätt. Dessutom är den lagstiftande, verkställande och dömande makten särskilt bundna av de grundläggande rättigheter som fastställs i artiklarna 1–19 i grundlagen, som är direkt tillämplig lag (artikel 1.3). **Grundlagens företräde** garanteras slutligen av den federala författningsdomstolen.

I artikel 79.2 fastställs att grundlagen endast kan **ändras** genom godkännande av två tredjedelars majoritet av förbundsdagen och två tredjedelar av rösterna i förbundsrådet (*Bundesrat*), som är det organ där delstaterna deltar i antagandet av lagstiftning, i förbundsrepublikens förvaltning samt i EU-frågor. Vissa centrala delar av grundlagen – t.ex. Tysklands uppdelning i delstater, delstaternas deltagande, i princip, i lagstiftningsprocessen och de principer som fastställs i artiklarna 1 och 20 – får överhuvudtaget inte ändras (artikel 79.3).

De allmänna bestämmelserna i **internationell rätt** är underställda författningen, men har företräde framför förbundsrepublikens och delstaternas lagar. I grundlagen anges uttryckligen att dessa allmänna bestämmelser är en integrerad del i den federala lagstiftningen, att de har företräde framför federala lagar och att de direkt skapar rättigheter och skyldigheter för invånarna i det federala territoriet (artikel 25). Bland de allmänna bestämmelser i internationella rätt som har rättsverkan för den enskilda individen (dvs. bestämmelser som inte bara gäller staten) finns t.ex. garantier för lämpligt rättsskydd för utlännings, eller "specialitetsprincipen"; som innebär att straffrättsliga förfaranden är underställda villkoren för godkännande av utlämning i den stat som begär utlämningen.

Lagstiftningen är underställd författningen. Förbundsrepublikens lagstiftande befogenheter i förhållande till delstaterna anges i detalj i grundlagen (artiklarna 71–74). Lagarna antas i förbundsdagen tillsammans med förbundsrådet. Lagförslag kan läggas fram i **förbundsdagen** av den federala regeringen, förbundsrådet eller av ledamöter i förbundsrådet (av en parlamentsgrupp eller 5 procent av gruppens ledamöter). I grundlagen anges de fall där ett slutligt antagande av en lag av förbundsdagen kräver **förbundsådets** samtycke (enligt statistik som [författningen](#) har publicerat på sin webbplats antas cirka 45 procent av alla lagar på det sättet). När det gäller de övriga lagar som antas av förbundsdagen har förbundsrådet endast rätt att motsätta sig ett lagförslag som antas av förbundsdagen, som i sin tur kan förkasta förbundsrådets protest. När förbundsdagen och förbundsrådet inte lyckas enas kan ett gemensamt utskott sammankallas för att samråda om lagar (det så kallade medlingsutskottet). Medlingsutskottet består av lika många ledamöter från förbundsdagen och förbundsrådet (för närvarande 16 ledamöter var). Utskottets roll är att komma med förslag som ledamöterna kan enas om, men den kan inte fatta beslut på förbundsdagens och förbundsrådets vägnar.

Förordningar är underordnade lagstiftningen och kan utfärdas av den federala regeringen, en federal minister eller delstatsregeringarna. **Stadgar** är i sin tur underställda förordningar och kan utfärdas av ett offentligt organ som lyder under statlig lag (t.ex. en kommun).

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler

Tysklands lagar stiftas av delstaternas parlament. Förbundsdagen är därför det viktigaste lagstiftande organet. Förbundsdagen beslutar om alla lagar som faller inom förbundsrepublikens behörighet i en lagstiftningsprocess där även förbundsrådet deltar.

Förbundsrådet, den federala regeringen och ledamöterna och de parlamentariska grupperna i förbundsdagen har rätt att lägga fram nya eller ändrade lagstiftningsförslag i förbundsdagen som **lagförslag**. Förbundsdagen debatterar och röstar om lagförslagen enligt ett noggrant reglerat förfarande.

Delstaterna ges stora statliga befogenheter enligt Tysklands federala system, och därför deltar förbundsrådet även i antagandet av lagstiftning. **Alla lagförslag läggs fram för omröstning i förbundsrådet**, som – beroende på ämnet för lagförslaget – till och med kan förkasta vissa förslag.

Du hittar mer information på [förbundsdagens](#) webbplats.

Beslutsprocess

Antagande av lagstiftning

De flesta lagförslag och diskussionspunkter utarbetas av den federala regeringen. Regeringen är det centrala verkställande organet och har därför störst erfarenhet av tillämpningen av lagstiftningen. Den har också direkt kännedom om var det behövs nya lagar i praktiken.

Förutom den federala regeringen har dock förbundsrådet och ledamöter av förbundsdagen rätt att **lägga fram lagförslag**, som så småningom leder till nya lagar.

Förslag framlagda av den federala regeringen och förbundsrådet

Om den federala regeringen vill ändra en lag eller anta en ny lag måste förbundskanslern först lägga fram lagförslaget för **förbundsrådet**.

I regel har förbundsrådet sedan sex veckor på sig att yttra sig om lagförslaget. Regeringen kan i sin tur svara med skriftliga motargument. Förbundskanslern skickar sedan lagförslaget till förbundsdagen med förbundsrådets kommentarer. Ett undantag från det här förfarandet är **budgetförslag**, som översänds samtidigt till förbundsdagen och förbundsrådet.

Ett liknande förfarande gäller när lagstiftningsinitiativ läggs fram av förbundsrådet. När en majoritet av ledamöterna i förbundsrådet har röstat för ett lagförslag skickas det till den federala regeringen som yttrar sig om det, vanligen inom sex veckor, och sedan skickas det vidare till förbundsdagen.

Förslag framlagda av enskilda ledamöter i förbundsdagen

Lagförslag kan också läggas fram av ledamöter av förbundsrådet. I det fallet måste lagförslaget ha stöd av antingen **minst en av parlamentsgrupperna** eller av **minst 5 procent av ledamöterna i förbundsrådet**.

Lagförslag som läggs fram på det här sättet måste inte först läggas fram för förbundsrådet. Därför ser regeringen ibland till att särskilt **brådskande lagförslag** läggs fram av förbundsrådets parlamentsgrupper.

Distribution av tryckta publikationer

Innan ett lagförslag kan diskuteras i förbundsdagen måste det först hänskjutas till förbundsdagens talman, och därefter registreras och tryckas av den administrativa avdelningen.

Därefter skickas lagförslaget ut till alla ledamöter av förbundsdagen och förbundsrådet och till de federala ministerierna, som en tryckt publikation från förbundsdagen.

Så snart lagförslaget har forts upp på **föredragningslistan för plenum** är det första skedet i parlamentets antagande klart. Lagförslaget kan då **officiellt läggas fram** i parlamentets offentliga forum.

Tre behandlingar i plenum

I regel diskuteras lagförslag tre gånger i förbundsdagens plenum – dessa debatter kallas behandlingar.

Under första behandlingen hålls en debatt bara om presidiet (ett särskilt verkställande organ i förbundsdagen) har enats om det, eller om någon av parlamentsgrupperna begär det. Detta sker oftast när lagförslag är särskilt kontroversiella eller är av särskilt intresse för allmänheten.

Den främsta målsättningen med första behandlingen är att **utse ett eller flera utskott** som ska behandla lagförslaget och förbereda det för andra behandlingen. Detta görs på grundval av rekommendationer från presidiet.

Om flera utskott utses ges ett av utskotten huvudansvaret för överläggningarna om förslaget och ansvarar för lagförslagets antagande i parlamentet. De övriga utskotten yttrar sig om lagförslaget.

Lagstiftningsarbete i utskotten

Det **detaljerade lagstiftningsarbetet** sker i de ständiga utskotten, som är sammansatta av ledamöter från alla parlamentsgrupper. Utskottsledamöterna sätter sig in i materialet och diskuterar det under sina sammanträden. De kan också bjuda in sakkunniga och företrädare för intressegrupper till offentliga utfrågningar.

Parallellt med utskottens arbete bildar parlamentsgrupperna **arbetsgrupper**, där de granskar förslagen och enas om sin ståndpunkt.

Det är inte ovanligt att parlamentsgrupperna enas redan i utskotten. De flesta lagförslag behandlas i större eller mindre utsträckning genom samarbete mellan de parlamentsgrupper som hör till det regerande partiet och de som sitter i opposition.

När överläggningarna har slutförts **lägger** det huvudansvariga utskottet **fram ett betänkande** för plenum om resultatet av överläggningarna. Det beslut som utskottet rekommenderar ligger till grund för andra behandlingen, som nu inleds i plenum.

Debatt under andra behandlingen

Före andra behandlingen får alla ledamöter den publicerade **rekommendationen till beslut** i en tryckt version. De är därför väl förberedda för debatten. Parlamentsgrupperna samordnar även sina ståndpunkter än en gång vid interna sammanträden inför debatten, för att visa upp en enad front i den offentliga andra behandlingen.

Efter den allmänna debatten kan alla bestämmelser i lagförslaget övervägas separat. I regel går dock plenum direkt till omröstning om hela lagförslaget.

Alla ledamöter i förbundsdagen kan lägga fram **ändringsförslag**, som sedan behandlas i plenum. Om plenum antar ändringsförslag måste den nya versionen av lagförslaget först tryckas och delas ut. Detta förfarande kan dock kortas av om två tredjedelar av de närvarande ledamöterna samtycker till det. I så fall kan tredje behandlingen inledas direkt.

Omröstning under tredje behandlingen

En ytterligare en debatt hålls under tredje behandlingen endast om minst en parlamentsgrupp eller minst 5 procent av förbundsdagens ledamöter begär det.

I det här skedet kan enskilda ledamöter inte längre lägga fram ändringsförslag, det kan bara göras av minst en parlamentsgrupp eller minst 5 procent av förbundsdagens ledamöter. Dessutom får nya ändringsförslag endast läggas fram om ändringsförslag som har antagits under andra behandlingen.

Den slutliga omröstningen hålls i slutet av tredje behandlingen. När förbundsdagens talman frågar hur många som röstar för, emot eller som vill lägga ned sina röster svarar ledamöterna genom att resa sig från sina platser.

Först när ett lagförslag har fått den majoritet som krävs i förbundsdagen skickas det till förbundsrådet som en rättsakt.

Samtycke från förbundsrådet

Genom förbundsrådet deltar delstaterna i utarbetandet av alla lagförslag. Förbundsrådets rätt att delta i lagstiftningsprocessen är noggrant fastställt.

Förbundsrådet får inte lägga fram ändringsförslag till ett lagförslag som har antagits av förbundsdagen. Men om det inte samtycker till ett förslag kan det begära att **medlingsutskottet** sammankallas. Medlingsutskottet är sammansatt av ett lika stort antal ledamöter från förbundsdagen och förbundsrådet.

För vissa lagförslag är förbundsrådets samtycke ett obligatoriskt krav. Det gäller t.ex. lagförslag som påverkar delstaternas finanser och förvaltningsmässiga befogenheter.

När det gäller lagförslag som förbundsrådet kan göra invändningar mot har förbundsdagen befogenhet att sätta en lag i kraft även om medlingskommittén inte har lyckats enas. Detta kräver dock en ytterligare omröstning i förbundsdagen där förbundsdagen godkänner lagen med absolut majoritet.

Ikraftträdande

När ett lagförslag har godkänts av förbundsdagen och förbundsrådet måste det genomgå ett antal ytterligare stadier innan det kan träda i kraft.

En rättsakt trycks först och skickas till **förbundskanslern** och den **behöriga federala ministern**, som **bekräftar** den.

Förbundsrepubliken får sedan rättsakten för slutligt undertecknande. Han eller hon kontrollerar först att akten har antagits i **enlighet med författningen** och att den inte strider mot grundlagen. När detta har gjorts undertecknar förbundsrepubliken akten och begär att den ska offentliggöras i den federala officiella tidningen (**Bundesgesetzblatt**).

Nu kungörs lagen. Om inget särskilt datum nämns i lagen träder den i kraft på den 14:e dagen efter den dag den offentliggjordes i den federala officiella tidningen.

Du hittar mer information på [förbundsdagens](#) webbplats.

Rättsdatabaser

I sin tyska rättsdatabas [JURIS](#) lägger det federala justitieministeriet bland annat ut **federala lagar** i uppdaterade gällande versioner. Alla tidigare versioner finns också med och även lagar som har offentliggjorts, men inte trätt i kraft ännu.

JURIS innehåller också **fördraget om Tysklands återförening** och bestämmelser från det tidigare Östtyskland som fortfarande gäller i Förbundsrepubliken Tyskland.

Delstaternas lagar är kompletta och uppdaterade.

Vissa lagar finns också på engelska, t.ex.

- [civillagen](#) (BGB),
- [strafflagen](#) (StGB)
- delar av [introduktion till civillagen](#) (EGBGB).

Tillgången till databasen är **inte kostnadsfri**.

Två rättsdatabaser som innehåller nästan alla nu gällande federala lagar (inklusive förordningar) finns tillgängliga för den intresserade allmänheten utan kostnad på webbplatsen [Gesetze im Internet](#) och från [federala justitieministeriet](#). Båda databaserna drivs av det federala justitieministeriet i samarbete med Juris GmbH.

Dessutom har det federala inrikesministeriet – i samarbete med Juris GmbH – inrättat en [databas för offentliggörande av federala förordningar](#)

Länkar

[Förbundsregeringen](#)

[Publicering av federala förordningar](#)

[Introduktion till civillagen](#)

[Strafflagen](#)

[Civillagen](#)

[Förbundsdagen](#)

[Organ](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 20/02/2013

Medlemsstaternas lagstiftning - Estland

Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska. Översättningen till [et](#) är dock redan färdig.

Det här avsnittet innehåller information om Estlands rättsväsende och en översikt över estnisk lagstiftning.

Rättskällor

Estland omfattas av det kontinentaleuropeiska rättssystemet (ett civilrättsligt system). De viktigaste rättskällorna är rättsakter som konstitutionen, EU-lagstiftningen, internationella avtal, lagar och förordningar.

Även högsta domstolens (*Riigikohus*) tolkning av rättskällorna samt expertkommentar (t.ex. den kommenterade utgåvan av konstitutionen) fungerar som referenspunkter. Domstolsavgöranden skapar inte rättigheter och i allmänhet är avgöranden i högre instans inte bindande för domstolar i lägre instans. Högsta domstolen, som också är den domstol som prövar lagars förenlighet med konstitutionen, får dock förklara rättsakter ogiltiga, om de inte är förenliga med konstitutionen eller med annan överordnad lagstiftning. I konkreta fall får en domstol inte tillämpa en sådan rättsakt, och domstolarna har rätt att inte tillämpa sådana rättsakter som står i motsättning till författningen. Högsta domstolen, som prövar rättsaktens förenlighet med konstitutionen, undersöker fallet vidare och kan välja att förklara att rättsakten i fråga är oförenlig med konstitutionen (men inte ogiltig).

Allmänna principer och bestämmelser i internationell rätt är en integrerad del av det estniska rättssystemet.

Olika typer av rättsakter

Konstitutionen – i enlighet med avsnitt 3.1 i konstitutionen utgår statens befogenheter enbart från konstitutionen och lagstiftning som uppfyller kraven i denna.

Lagar - I enlighet med avsnitt 65 i konstitutionen antas lagar av parlamentet (*Riigikogu*), som har den lagstiftande makten. Lagar antas i enlighet med konstitutionen och offentliggörs på fastställt sätt i Estlands officiella tidning (*Riigi Teataja*). Endast lagar som har offentliggjorts kan göras gällande.

Förordning – i enlighet med avsnitt 87 och 94 i konstitutionen har republikens regering och ministrarna rätt att utfärda förordningar på grundval av och i syfte att följa en lag. Lokala myndigheter får utfärda förordningar som rör lokala frågor, men också i andra fall som stadgas i lagstiftning. En förordning är i princip en grundläggande lag. Förordningar kan endast utfärdas på grundval av en begränsad rätt som anges i en lag. Förutom att republikens regering har befogenhet att utfärda förordningar så har denna befogenhet även beviljats andra självständiga juridiska enheter – offentligrättsliga juridiska personer (universitet) och offentliga organ. I enlighet med avsnitt 154.1 i konstitutionen har även kommunstyrelser och Estlands centralbank (*Eesti Pank*) rätt att utfärda förordningar i enlighet med avsnitt 111.

Regeringen och ministrarna har rätt att utfärda förordningar på grundval av och i syfte att följa en lag. Förordningar som har utfärdats av regeringen eller en minister träder i kraft den tredje dagen efter det att de har offentliggjorts i Estlands officiella tidning, om inte annat fastställs i förordningen.

Förvaltningsbeslut – en individuell åtgärd varigenom en myndighet beslutar om och organiserar enskilda rättsliga frågor. I enlighet med avsnitt 87.6 i konstitutionen utfärdar regeringen förvaltningsbeslut på grundval av och i syfte att följa en lag. Premiärministern, landshövdingar och lokala myndigheter har också rätt att utfärda förvaltningsbeslut.

Beslut – ett individuellt administrativt beslut som utfärdas efter besvär eller överklaganden eller för att utdöma påföljder. Den här typen av beslut fattas även av parlamentet, kommunstyrelser, den nationella valnämnden och domstolarna.

Ministerbeslut – i enlighet med avsnitt 94 i konstitutionen kan ministrar utfärda beslut på grundval av och för att efterleva en lag. Ett ministerbeslut rör allmänna bindande föreskrifter för tjänsteutövningen inom ministeriet eller för strukturen och organisation av verksamheten inom statliga organ som verkar under ministeriets behörighet.

Internationella överenskommelser och framför Europeiska unionens lagstiftning – i enlighet med avsnitt 3.1 i konstitutionen är allmänt erkända principer och folkrättsliga regler en oskiljaktig del av det estniska rättssystemet. Enligt avsnitt 123 i konstitutionen kan Estland inte ingå internationella avtal som strider mot konstitutionen. I lagen om ändring av konstitutionen fastställs principen om EU-rättens företräde. Enligt avsnitt 2 i gäller den estniska konstitutionen så länge Estland är medlem av Europeiska unionen, med beaktande av rättigheter och skyldigheter i anslutningsakten. Om estniska lagar eller andra rättsliga instrument står i konflikt med internationella avtal som har ratificerats av parlamentet, gäller bestämmelserna i det internationella avtalet.

Internationella avtal träder i kraft i enlighet med de förfaranden som fastställs i avtalen.

Tillämpningen av utländsk lagstiftning regleras i lagen om internationell privaträtt.

Om en lag, ett internationellt avtal eller en transaktion ska omfattas av en rättsakt, tillämpas den av domstolen oavsett om en framställan om det har gjorts eller ej. Utländska lagar tillämpas i enlighet med tolkning och tillämpning i det berörda landet. Utländsk lag tillämpas inte om detta skulle stå i klar motsättning till de grundläggande principerna i estnisk lagstiftning (allmän ordning). I sådana fall tillämpas estnisk lagstiftning.

Dekret – om det är omöjligt att sammankalla parlamentet kan republikens president, i händelse av akuta nationella behov, utfärda dekret som har kraft av lag (i enlighet med avsnitt 209). Ett sådant dekret måste undertecknas av parlamentets talman och premiärministern. Enligt konstitutionen får presidenten utfärda

- särskilda dekret om ett brådskande nationellt behov finns och om parlamentet inte kan sammankallas,
- särskilda undantagstillståndsdekret, vid brådskande nationella behov, då regeringen har utfärdat undantagstillstånd och om det är omöjligt att sammankalla parlamentet eller om det inte finns tid att sammankalla parlamentet.

Ett dekret som har utfärdats av presidenten träder i kraft den tionde dagen efter det att det har offentliggjorts i Estlands officiella tidning, om inte annat fastställs i dekretet.

När parlamentet har sammankallats lägger republikens president dekretet inför parlamentet som sedan omedelbart antar en lag för att godkänna eller upphäva dem. Presidenten får inte använda dekretet för att anta, ändra eller upphäva konstitutionen, lagar som avses i avsnitt 104 i konstitutionen eller lagar som fastställer nationella skatter eller statsbudgeten.

Rättsakternas hierarki

Hierarkin mellan skriftliga rättsakter är följande: Konstitutionen, EU-lagstiftningen, internationella avtal, lagar och dekret, förordningar utfärdade av regeringen samt förordningar utfärdade av ministrar. Förutom grundläggande rättsakter så finns det även individuella lagar som utfärdas på grundval av en lag och i hierarkin är dessa placerade under lagar och förordningar. Rättsakter på respektive nivå måste överensstämma med dem på högre nivåer.

Institutionell ram

Institutioner som ansvarar för att anta rättsakter

Den institutionella organisationen i Estland följer principen om maktindelning (avsnitt 4 i konstitutionen).

Den lagstiftande makten innehas av parlamentet (*Riigikogu*). Parlamentets ledamöter, partigrupper, parlamentets utskott, regeringen och presidenten kan ta initiativ till lagstiftningsförslag i enlighet med avsnitt 103 i konstitutionen. Endast presidenten kan ta initiativ till ändringar i konstitutionen. Parlamentet diskuterar lagstiftningsförslag och avgör om de ska antas eller avvisas.

Parlamentet har rätt att på grundval av ett beslut som har antagits av en majoritet av dess ledamöter lägga fram lagstiftningsförslag till regeringen.

Parlamentet har rätt att ta upp ett lagförslag eller en fråga av nationell betydelse i en folkomröstning. Resultatet av en folkomröstning avgörs genom ett majoritetsbeslut. Lagar som antas genom folkomröstning utfärdas av presidenten. Beslut som antas genom folkomröstning gäller för alla offentliga myndigheter. Om ett lagförslag som har lagts fram i en folkomröstning inte får en majoritet av rösterna, ska presidenten utlysa extra parlamentsval. Frågor som gäller budget, skatter, statens finansiella skyldigheter, ratificering eller uppsägning av internationella avtal, förklaring eller hävande av undantagstillstånd och nationellt försvar får inte tas upp i folkomröstning.

Den verkställande makten ligger hos regeringen. I de flesta fall är det regeringen som lägger fram utkast till lagstiftning för parlamentet. Utkast till lagstiftning läggs fram för regeringen av ministerierna efter ett obligatoriskt samråd mellan ministerierna.

Justitiekanslern och riksrevisorn deltar i regeringmöten och har rätt att yttra sig. Deras förslag är inte bindande för regeringen men deras rekommendationer och förslag beaktas ofta. Om justitiekanslern och riksrevisorn anser det nödvändigt kan de lägga fram sina förslag direkt till det parlamentsutskott som behandlar lagstiftningsförslaget. I enlighet med avsnitt 139 i konstitutionen ska justitiekanslern analysera alla förslag som läggs fram till honom eller henne om lagändringar, antagandet av nya rättsakter och arbetet i myndighetsorgan och, vid behov, rapportera till parlamentet. Om justitiekanslern finner att en rättsakt som antagits av den lagstiftande församlingen, den verkställande makten eller en lokal myndighet inte är förenlig med konstitutionen eller en lag kan han eller hon föreslå att organet som antog lagen ska se till att den blir förenlig med konstitutionen eller lagen inom 20 dagar. Om lagen inte är ändras så att den blir förenlig med konstitutionen eller lagen inom denna tidsperiod gör justitiekanslern ett förslag till högsta domstolen om att den ska förklaras som ogiltig i enlighet med avsnitt 142 i konstitutionen.

Republikens president utfärdar lagar som har antagits av parlamentet men kan också vägra att göra det. I det senare fallet återsänder presidenten lagen till parlamentet för ny debatt och beslut, tillsammans med sina skäl för avvisandet.

Justitieministeriet offentliggör antagna lagar i Estlands officiella tidning (*Riigi Teataja*) efter det att republikens president har kungjort dem.

Beslutsprocessen

Lagstiftningsprocessen i parlamentet består av följande steg:

- Initiativ till lagstiftningsförslag.
- Behandling av lagstiftningsförslag.
- Antagande av lagstiftningsförslag.

Initiativ

I enlighet med avsnitt 103 i konstitutionen har republikens regering, parlamentets ledamöter, partigrupper, parlamentsutskott och republikens president rätt att ta initiativ till lagstiftningsförslag. Presidenten kan dock endast ta initiativ till ändringar i konstitutionen. Lagstiftningsförslag måste uppfylla de tekniska krav som har antagits av parlamentet och de lagstiftningsregler och tekniska bestämmelser som har antagits av regeringen. Parlamentet hänvisar lagstiftningsförslaget till det ansvariga parlamentsutskottet.

Granskning av utkast till lagstiftning

Lagstiftningsförslag förbereds för plenarsessioner i parlamentet i ett permanent parlamentsutskott (utskottet för rättsliga frågor, utskottet för konstitutionella frågor, utskottet för ekonomiska frågor osv.). På förslag av det ansvariga utskottet förs lagstiftningsförslaget upp på dagordningen för en plenarsession i parlamentet.

I enlighet med lagen om parlamentets arbetsordning ska den första behandlingen av ett lagstiftningsförslag ske inom sju plenarveckor efter att det har godtagits. Lagstiftningsförslag debatteras i en plenarsession i parlamentet vid tre tillfällen. Vid den första debatteras de allmänna principerna bakom lagstiftningsförslaget. Om inte det ansvariga utskottet eller någon annan grupp under förhandlingarna föreslår att lagstiftningsförslaget ska avvisas, sätter man punkt för den första behandlingen utan omröstning. Efter den första behandlingen har ledamöterna i parlamentet och parlamentsutskotten och övriga grupper 10 arbetsdagar på sig att lägga fram ändringsförslag. På förslag från det ansvariga utskottet får parlamentets talman ange en annan tidsfrist för att lägga fram ändringsförslag.

Det ansvariga utskottet granskar alla föreslagna ändringar och beslutar om hänsyn ska tas till dem vid utarbetandet av den nya texten i lagstiftningsförslaget. Det ansvariga utskottet utarbetar en ny version av lagstiftningsförslaget, som innehåller alla godtagna ändringar och eventuella ändringar från utskottet, för den andra behandlingen. Det ansvariga utskottet tar fram en motivering till den andra behandlingen. Den ska innehålla information om behandlingen av lagstiftningsförslaget, t.ex. skäl för att godta eller avvisa föreslagna ändringar och ståndpunkter från den person som tog initiativ till eller lämnade in lagstiftningsförslaget, sakkunniga som är involverade i processen och andra personer.

Lagstiftningsförslaget förs upp på dagordningen för en andra behandling på förslag från det ansvariga utskottet. På förslag från parlamentet, det ansvariga utskottet eller den person som initierade lagstiftningsförslaget, kan parlamentet avbryta den andra behandlingen av lagstiftningsförslaget utan omröstning. Om en grupp föreslår att behandlingen ska avbrytas, avgörs det i en omröstning. Om den andra behandlingen av lagstiftningsförslaget avbryts, kan nya ändringar fortfarande lämnas in. Om den andra behandlingen i parlamentet inte avbryts, anses den ha avslutats och lagstiftningsförslaget skickas till en tredje behandling.

Ett utkast till beslut av parlamentet kan gå till omröstning när den andra behandlingen har avslutats.

Det ansvariga utskottet utarbetar den slutliga texten till lagstiftningsförslaget inför den tredje behandlingen och gör språkliga och tekniska förbättringar när andra behandlingen har avslutats. Det ansvariga utskottet kan utarbeta en motivering för den tredje behandlingen för att ge en överblick av de ändringar som gjorts efter den andra behandlingen. Vid den tredje behandlingen av lagstiftningsförslaget sker förhandlingar med uttalanden från representanter för närvarande partigrupper. Vid den tredje behandlingen går lagstiftningsförslaget till en slutlig omröstning.

Antagande

Rättsakter och beslut från parlamentet antas genom omröstning i parlamentet, vilka måste ske genom öppen omröstning. En slutlig omröstning sker under den tredje behandlingen av lagstiftningsförslaget. Antalet ledamöter i parlamentet som krävs för att rösta igenom en lag är fastställt i avsnitt 73 och 104 i konstitutionen:

- För konstitutionella lagar, dvs., lagar som kräver en absolut majoritet av ledamöterna i parlamentet, ska mer än hälften av de 101 ledamöterna rösta för att lagen ska kunna antas.
- För vanliga lagar krävs enkel majoritet (fler ledamöter måste rösta för än emot att lagen antas).

Följande typer av lagar får endast antas om en absolut majoritet röstar för dem:

- Lag om medborgarskap.

- Lag om parlamentsval.
- Lag om val av president.
- Lag om kommunalval.
- Lag om folkomröstning.
- Lag om parlamentets arbetsordning.
- Lag om ersättning till presidenten och parlamentsledamöterna.
- Lag om Estlands regering.
- Lag om rättegångsförfaranden mot presidenten och parlamentsledamöter.
- Lag om minoriteters kulturella autonomi.
- Lag om statsbudgeten.
- Lag om Estlands centralbank (*Eesti Pank*).
- Lag om den nationella revisionsmyndigheten.
- Lag om domstolsorganisationen och lag om rättegångsförfaranden.
- Lagar som gäller utländsk och inhemsk upplåning och statens ägarskyldigheter.
- Lag om undantagstillstånd.
- Lag om nationellt försvar i fredstid och lag om nationellt försvar i krigstid.

När en lag eller ett beslut i parlamentet har antagits undertecknas lagen eller beslutet av talmannen, eller vice talmannen som ledde sessionen om talmannen inte var närvarande, senast den femte arbetsdagen efter dess antagande.

Kungörelse

När en lag har antagits sänds den till republikens president för att kungöras. Presidenten kan vägra att kungöra en lag som har antagits av parlamentet och kan, inom 14 dagar från mottagandet av den, tillsammans med en motivering, sända tillbaka den till parlamentet för ny debatt och beslut. Om en lag som har sänts tillbaka av presidenten antas av parlamentet för andra gången utan att ha ändrats, kan presidenten antingen kungöra den, eller föreslå att högsta domstolen ska förklara den vara oförenlig med konstitutionen. Om högsta domstolen finner att lagen är förenlig med konstitutionen, måste presidenten kungöra den.

En lag träder i kraft tio dagar efter det att den har offentliggjorts i Estlands officiella tidning om inte lagen i sig föreskriver något annat.

Offentliggörande av lagstiftning och andra instrument

De viktigaste rättsinstrumenten och internationella avtalen publiceras i Estlands officiella tidning (*Riigi Teataja*). Lagar och förordningar vinner laga kraft först när de har offentliggjorts i den officiella tidningen.

 [Riigi Teataja](#) är Estlands officiella tidning och den centrala databasen för rättsakter. Sedan den 1 januari 2010 ges den officiella tidningen ut endast på nätet som en officiell publikation online.

Sedan den 1 januari 2011 ges den officiella tidningen ut av justitieministeriet.

Kort beskrivning av innehållet

Den officiella tidningen innehåller lagar och förordningar, internationella avtal, parlamentsbeslut, regeringsbestämmelser och andra viktiga rättsinstrument och dokument (till exempel motiveringar till lagstiftningsförslag).

Huvuddelen av alla rättsakter som har offentliggjorts sedan 1990 finns tillgängliga i officiella tidningen.

Sedan den 1 juni 2002 offentliggörs officiella konsoliderade versioner av lagar, presidentdekret, regeringsförordningar och bestämmelser, ministerförordningar, förordningar från ordföranden för Estlands centralbank och förordningar från den nationella valnämnden i den officiella tidningen. Konsoliderade versioner av parlamentsbeslut började offentliggöras den 1 juni 2010 och konsoliderade versioner av förordningar från kommunala myndigheter i slutet av 2011.

Varje gång något av dessa rättsakter ändras tas en uppdaterad och konsoliderad version fram, som innehåller ändringarna, och publiceras vid samma tidpunkt som den ändrade rättsakten, tillsammans med information om när den kommer att träda i kraft. De konsoliderade texterna är officiella och man kan stödja sig på dem vid rättstillämpningen. De har rättslig verkan.

Alla offentliggjorda rättsakter stämplas elektroniskt när de offentliggörs, och vem som helst kan kontrollera stämplingen, vilket garanterar att de inte har ändrats sedan offentliggörandet. Alla offentliggjorda rättsakter har också en tidsstämpel, som gör att alla försök att ändra dem utan tillstånd kan spåras.

Du kan se de konsoliderade versionerna som är i kraft ett visst datum. Databasen ger också tillgång till eventuella framtida versioner av dessa rättsakter. Varje konsoliderad version är kopplad till föregående och efterföljande versioner. Det gör att du kan förflytta dig i tiden från en konsoliderad version till nästa och vice versa. Därmed går det att jämföra olika konsoliderade versioner av samma rättsakt för att se vilka ändringar som har gjorts.

Via länkarna i de konsoliderade versionerna kan du gå till förordningar som har antagits med stöd i lagen i fråga. På samma sätt kan du gå från dessa förordningar till den lag på grundval av vilken förordningar har antagits.

Till detta kommer även information om förfaranden, inklusive motiveringar (länkar till samrådsdatabasen och förfaranden i parlamentet), länkar till EU-lagstiftning, översättningar och andra kompletterande uppgifter som gör det möjligt att förstå rättsakten.

På webbplatsen kan du söka efter rättspraxis från distriktsdomstolar, regiondomstolar och högsta domstolen. Du kan också hitta uppgifter om när och var en rättegång hölls.

Sammanfattningar och översikter över högsta domstolens avgöranden och alla domar från Europadomstolen offentliggörs också. Sammanfattningarna är korta och du kan göra sökningar i högsta domstolens domar via nyckelord eller hänvisningar till rättsakter. Domar från Europadomstolen kan du söka via artiklar.

Olika nyheter angående lagar och lagstiftning i allmänhet offentliggörs också i officiella tidningen.

Från 2011 har engelska översättningar, gjorda av auktoriserade översättare, tagits fram av justitieministeriet. Den engelska versionen av den officiella tidningens webbplats [\(Riigi Teataja\)](#) startades den 30 oktober 2013. Här finns engelska översättningar av konsoliderade rättsakter. Vid utgången av 2014 kommer uppdaterade översättningar av konsoliderade versioner av alla antagna estniska gällande rättsakter att vara offentliggjorda (med undantag för ändringsrättsakter). Även om översättningarna inte har rättslig verkan, kommer de att uppdateras, och översättningar av ändringar läggs i allmänhet till de konsoliderade texterna innan ändringarna träder i kraft. Varje person som vill ha de senaste översättningarna till sin e-postadress kan skriva in sig via MyRT-tjänsten.

Det finns också en sökfunktion för lagstiftningsförslag där du kan söka efter olika skeden i processen som antagna förslag har genomgått och ännu inte antagna förslag går igenom. Här kan du hitta information om lagstiftningsförfarandena och relevanta handlingar som är kopplade till förslagen. Du kan också begära information om processen när olika rättsakter går från ett steg till ett annat inom processen. Informationen sänds med e-post via Minu RT-tjänsten.

Du har möjlighet att skapa din egen användarportal där du kan sätta ihop en egen samling med rättsakter och länkar, och även be om att få e-post om nya rättsakter och ytterligare information.

Är tillgången till Estlands rättsdatabas kostnadsfri?

Tillgång till Estlands officiella tidning och alla juridiska informationstjänster är **gratis**.

Fri tillgång till den officiella tidningen ges till alla som är intresserade vid lokala myndigheter och offentliga bibliotek (cirka 600). Det går även att få hjälp med att söka efter särskilda rättsakter. Du får skriva ut upp till 20 sidor gratis.

Historia för Estlands rättsdatabas

[Riigi Teataja](#) är det officiella organet för offentliggöranden i Estland. Det har getts ut sedan den 27 november 1918.

Offentliggöranden i den officiella tidningen avbröts 1940 och återupptogs 1990.

Offentliggöranden i den officiella tidningen har skett på nätet sedan 1996, och den 1 juni 2002 fick även nätversionen status som ett officiellt offentliggörande.

Sedan den 1 juni 2010 sker offentliggöranden endast på nätet, som en officiell nätversion och sedan dess har inga tryckta versioner getts ut.

I november 2010 introducerades ett nytt mer användarvänligt it-system som erbjuder mer juridisk information. It-systemet har utformats under ledning av regeringskansliet med medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Sammanfattningar från avgöranden i högsta domstolen och Europadomstolen, olika nyheter om lagstiftning i allmänhet och information om rättspraxis och rättegångar har funnits på webbplatsen sedan den 20 januari 2012.

En sökfunktion för lagstiftningsförslag infördes i slutet av 2012.

Från och med 2013 offentliggörs konsoliderade uppdateringar av alla förordningar som antas av lokala myndigheter i den officiella tidningen.

Från och med den 24 september 2013 stämplas alla rättsakter digitalt med den utgivande myndighetens stämpel och tidsstämpel när de offentliggörs i den officiella tidningen.

Den engelskspråkiga versionen av den officiella tidningen startades den 30 oktober 2013.

En anslutning till den europeiska databasen N-Lex kommer att inrättas som en del av processen med att utveckla det nya elektroniska systemet för den officiella tidningen.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 17/03/2017

Medlemsstaternas lagstiftning - Irland

Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.
Översättningen till [en](#) är dock redan färdig.

På den här sidan hittar du information om rättsordningen i Irland.

Den [irländska rättsordningen](#) använder många olika typer av rättskällor och bygger på common law, vilket innebär att den domarskapade rätten är en viktig rättskälla. Irlands nuvarande konstitution, som trädde i kraft den 29 december 1937, är landets grundläggande rättskälla. Enligt artikel 15.2.1 i konstitutionen tillerkänns Oireachtas (parlamentet) ensam och exklusiv rätt att stifta lagar på statens vägnar. Enligt artikel 34.1 i konstitutionen ska rättvisa skipas vid domstolar inrättade genom lag, under ledning av domare utsedda på det sätt som konstitutionen föreskriver.

Konstitutionen föreskriver en tredelad makt: lagstiftande, verkställande och dömande. På så sätt säkerställs det att inget enskilt statligt organ kan inkräkta på de båda övriga funktioner.

Trots maktindelningen utövar domstolarna en konstitutionell funktion när de granskar att andra statliga organ följer konstitutionen och lagen. Domstolsväsendet är oberoende av regeringen i sin utövning.

Medborgarnas grundläggande rättigheter garanteras i artiklarna 40–44 i konstitutionen.

Rättskällor

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Enligt artikel 15.1 i konstitutionen utgörs parlamentet (Oireachtas) av presidenten, deputeradekammaren (Dáil Éirann) och senaten (Seanad Éirann). Enligt artikel 15.2.1 tillerkänns Oireachtas – parlamentet – ensam och exklusiv rätt att stifta lagar på statens vägnar. Rättsakter som antas av Oireachtas utgör den överordnade lagstiftningen (*primary legislation*).

Enligt artikel 15.2.2 får parlamentet delegera lagstiftningsbehörighet till "underordnade lagstiftare" för underordnad lagstiftning (*secondary legislation*), t.ex. *orders*, *regulations*, *rules*, *schemes* och *by-laws* för vilka lagstiftningsbehörigheten uttryckligen överlåts av Oireachtas i delegationslagen för den underordnade lagstiftningen. En minister (eller i förekommande fall en myndighet) kan utfärda sådan underordnad lagstiftning inom ramen för de parametrar och villkor som fastställs av Oireachtas.

Statens dömande makt utövas av domstolsväsendet, i enlighet med artikel 34 i konstitutionen och med viss lagstiftning: huvudsakligen Courts Act 1961 (upprättande och konstitution) och Courts Act 1961 i dess ändrade form (tilläggsbestämmelser). Rättspraxis utgörs av domarskapad lag och av domstolsavgöranden som tolkar och utvecklar rättspraxis och tolkar lagstiftningen.

Rättskällornas hierarki

Konstitutionen är grunden i det irländska rättsystemet och är underordnad endast lagar och åtgärder som är nödvändiga på grund av EU-medlemskapet. Gemenskapslagstiftningen har företräde framför alla underordnade rättskällor, inklusive common law. Alla regler som härleds från dessa källor måste stå i överensstämmelse med konstitutionen för att vara giltiga. Common law eller en lagregel som står i strid med en bestämmelse i konstitutionen är ogiltig och har därmed ingen verkan. Bestämmelserna i

konstitutionen är underkastade tolkning av de högre domstolarna, men ändringar av konstitutionen kan endast göras genom folkomröstning.

Irland är en dualistisk stat. Enligt artikel 29.6 i konstitutionen ska internationella överenskommelser ha laga kraft i den utsträckning som fastställs av Oireachtas (parlamentet). Detta innebär att internationella överenskommelser som ingås måste sättas i kraft genom en nationell rättsakt innan de blir tillämpliga nationellt. Undantaget från detta är EU-lagstiftning, som enligt artikel 29 i konstitutionen har laga kraft nationellt. Detta innebär att konstitutionen i princip inte kan göra lagar eller åtgärder som är nödvändiga på grund av Irlands EU-medlemskap ogiltiga.

Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna fick verkan genom European Convention on Human Rights Act 2003, som trädde i kraft den 31 december 2003. Konventionen är en del av Irlands lagstiftning, men är föremål för bedömning av förenligheten med konstitutionen.

Institutionell ram

Lagstiftningsbehörighet

Beslutsprocessen

Mer information om de viktigaste av statens institutioner finns på följande webbplatser:

- [Irlands konstitution](#)
- [Kort översikt över lagstiftningsprocessen](#)

Rättsdatabaser

Irlands författningssamling i elektronisk form (electronic Irish Statute Book, eISB)

eISB innehåller:

- Fullständigt sökbara xhtml-format
- Rättsakter antagna av Oireachtas (parlamentet) 1922–2008
- Underordnad lagstiftning (förordningar) 1922–2008
- Lagstiftningskatalog (1922–2005)
- Tillgång till 2009 års rättsakter antagna av Oireachtas (parlamentet) och underordnad lagstiftning (förordningar) i PDF-format (inte sökbar).

Officiell webbplats för parlamentets kammare

Den officiella webbplatsen för [parlamentets kammare](#) (*Houses of the Oireachtas*) innehåller följande:

Gällande lagstiftning

Webbplatsen ger åtkomst till hela texten i rättsakter antagna av parlamentet, från 1997 till dagens datum. Lagstiftningen publiceras på genomförandespråket, antingen iriska eller engelska eller båda språken, med obligatorisk översättning till det andra officiella språket. Iriska är det första officiella språket. Se artikel 8 och artikel 25.4.4 i konstitutionen.

Rättsakternas text tillhandahålls i form av PDF-filer, med länkar från paragrafförteckningen (innehållsförteckningen) till relevanta paragrafer i rättsakterna.

Ungefär 40 rättsakter antas varje år. Texten tillhandahålls i HTML-format.

Lagförslag (Bills)

På webbplatsen tillhandahålls också lagförslag (**Bills**) från 1997 fram till dagens datum. Detta inkluderar:

- Det ursprungliga lagförslaget i sin helhet (inklusive förklarande meddelanden).
- Ändrade versioner av lagförslag (av en av kamrarna eller av ett utskott).
- Länkar till debatter om lagförslag.
- En förteckning över ändringar av lagförslagen. Lagförslagets text tillhandahålls i form av PDF-filer, med länkar från paragrafförteckningen (innehållsförteckningen) till relevanta paragrafer.

Historisk lagstiftning

På webbplatsen finns också rättsakter antagna av parlamentet 1922–2002/Achtanna an Oireachtais 1922–2002.

Tillgången till databaserna är **kostnadsfri**.

Länkar

[Information om rättsordningen](#), [Information om statens institutioner och konstitutionen](#), [Kort översikt över lagstiftningsprocessen](#), [Författningssamling i elektronisk form](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 12/11/2018

Medlemsstaternas lagstiftning - Grekland

Här hittar du information om rättssystemet i Grekland.

Rättskällor

- Lagstiftning
- Sedvanerätt (oskriven lag)
- Allmänna folkrättsliga principer
- EU-rätt
- Internationella konventioner
- Kollektivavtal
- Objektiv god tro
- Moraliska grundprinciper
- Allmänna uppförandekoder

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

- Författning
- Lagar
- Förordningar
- Presidentdekret
- Andra författningar
- EU:s grundfördrag
- EU-förordningar
- EU-direktiv
- EU-rambeslut
- Internationella konventioner

Rättsreglernas hierarki

Författningen står över alla nationella rättsinstrument. Därefter följer allmän lagstiftning, presidentdekret och andra författningar. Europeiska unionens grundfördrag finns på samma nivå som författningen, medan övriga internationella rättsinstrument har företräde framför nationella rättsinstrument, utom författningen.

Institutionell ram

Institutioner som ansvarar för att anta rättsregler

När den gällande lagstiftningen behöver ändras eller kompletteras eller om det är nödvändigt att stifta nya rättsregler eller införliva internationella rättsregler i den nationella lagstiftningen ger den behöriga ministern ansvaret till ett särskilt lagstiftningsutskott som utarbetar ett lagförslag.

Beslutsprocess

Ett lagförslag som utarbetats av det särskilda lagstiftningsutskottet överlämnas till regeringskansliets centrala lagstiftningsutskott, som kontrollerar att förslagen är korrekt utformade och lämnar synpunkter rörande exempelvis deras förenlighet med författningen och internationell rätt.

Därefter läggs förslaget fram för parlamentet, tillsammans med en motivering som förklarar skälen bakom och ändamålet med de föreslagna bestämmelserna. Om förslaget innebär utgifter för statsbudgeten ska den statliga ekonomistyrningsmyndigheten (*Γενικό Λογιστήριο του Κράτους*) utarbeta en särskild utgiftsrapport och en jämförande rapport om utgifterna. Lagförslagen ska också åtföljas av en konsekvensbedömning av eventuella åtgärder som kan komma att behöva vidtas till följd av förslaget, och av en rapport om det remissförfarande som har föregått framläggandet av lagförslaget, utom i särskilda undantagsfall.

Parlamentets talman överlämnar förslaget till behandling antingen i plenum eller i parlamentets utskott.

Genomförandebestämmelser antas av Greklands president på förslag från ansvariga ministrar. Genom särskilda lagbestämmelser bemyndigas förvaltningsmyndigheterna att anta bestämmelser om frågor av specifik karaktär, av mer lokalt intresse, av teknisk natur eller av mindre betydelse.

Internationella konventioner införlivas i lagstiftningen i och med att de ratificeras (artikel 28 i författningen). Sådana bestämmelser har företräde framför alla andra bestämmelser med undantag för författningen, under förutsättning att de införts senare.

EU-förordningar är allmänt tillämpliga i hela unionen. De är bindande och direkt tillämpliga i varje medlemsstat.

EU-direktiv införlivas genom lag, presidentdekret eller ministerbeslut.

Inom en månad från det att parlamentet har antagit en lag undertecknas den av ansvariga ministrar för att till sist undertecknas och kungöras av republikens president.

Dagen för en lags ikraftträdande anges direkt i den berörda lagen. Om inte träder den i kraft 10 dagar efter det att den offentliggjorts i den officiella tidningen (jfr artikel 103 i inledningen till civillagen).

En lag om ratificering av en konvention börjar i princip gälla när lagen offentliggjorts i den officiella tidningen, och en konvention får rättslig verkan från och med det datum som anges i konventionens text.

På det [grekiska parlamentets webbplats](#) hittar du all lagstiftning som antagits sedan den 22 oktober 1993. På det [nationella tryckeriets webbplats](#) kan man dessutom söka i de årliga förteckningarna (som går tillbaka till 1890) efter antagna lagförslag och presidentdekret, ämne och numret på den officiella tidning där de publicerades.

Ansvaret för att ändra en lag åligger den behöriga ministern. En lag är i kraft till dess att den upphävs genom en ny lag.

Rättsdatabaser

1. Det nationella förvaltar en [fullständig rättsdatabas](#).

Tillgången till databasen är kostnadsfri (artikel 7 i lag nr 3861/ 2010, regeringens officiella tidning, vol. I, nr 112, 13.7.2010).

2. Företagen Intracom och Hol driver en annan [fullständig rättsdatabas](#).

Tillgången är avgiftsbelagd.

3. [Webbplatsen för statens rättsliga råd](#)

Tillgången är kostnadsfri.

Länkar

[Greklands parlament](#)

[Nationella tryckeriet](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska

kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 02/07/2019

Medlemsstaternas lagstiftning - Spanien

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [es](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

På den här sidan finns information om det spanska rättssystemet och en översikt över den spanska rättsordningen.

De spanska rättskällorna

Den spanska rättens källor framgår av artikel 1 i civillagen (Código Civil):

1. Den spanska rättens källor är lag, sedvänja och allmänna rättsprinciper.
2. Bestämmelser som strider mot andra överordnade bestämmelser saknar giltighet.
3. Sedvänja tillämpas bara om inget annat föreskrivs i tillämplig lag och bara om den inte strider mot moral och allmän ordning och den är bevisad.
4. Rättspraxis som inte enbart handlar om tolkning av viljeförklaringar betraktas som sedvänja.
5. Allmänna rättsprinciper tillämpas om inget annat följer av lag eller sedvänja, med förbehåll för att de kan ge kunskaper om rättsordningen.
6. Rättsregler i internationella överenskommelser är inte direkt tillämpliga i Spanien om de inte har införlivats i den spanska rättsordningen genom att de har publicerats i sin helhet i Statens officiella tidning (Boletín Oficial del Estado).
7. Rättsordningen kompletteras av den rättspraxis som Högsta domstolen (Tribunal Supremo) skapar då den tolkar och tillämpar lag, sedvänja och allmänna rättsprinciper.
8. Domstolarna är skyldiga att avgöra alla mål som de prövar med tillämpning av det etablerade systemet med rättskällor.

Olika typer av författningar

Konstitutionen: Statens högsta rättsliga bestämmelse. Den omfattar alla offentliga organ och alla medborgare. Bestämmelser och handlingar som strider mot konstitutionen är ogiltiga. Den innehåller två klart åtskiljbara delar beträffande innehållet: a) den dogmatiska delen och b) den organiska delen.

Internationella överenskommelser: Skriftliga överenskommelser mellan vissa internationella rättssubjekt som är bundna av dem. De kan bestå av ett eller flera sammanhängande rättsliga dokument och benämnas på olika sätt.

Stadgar om autonomi: Spanska grundläggande institutionella regler för en autonom region. De är reglerade i 1978 års spanska konstitution och antas genom organisk lag (Ley Orgánica). Dessa stadgar ska alltid innehålla regionens namn, dess geografiska avgränsning, de autonoma institutionernas namn, organisation och säte och de befogenheter som tilldelats regionen.

- Lagar: Det finns olika typer av lagar.
- Organiska lagar: Lagar som innehåller bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter, genom vilka stadgar om autonomi antas samt lagar som reglerar det allmänna valsystemet och andra områden som föreskrivs i konstitutionen.
- Ordinära lagar: Lagar som reglerar sådana områden som inte regleras i organiska lagar.
- Lagstiftningsdecret: Dessa innebär att parlamentet delegerar makt till regeringen att anta bestämmelser som har ställning som lag inom vissa områden.
- Lagdecret: Tillfälliga föreskrifter som antas av regeringen i brådskande fall då särskilda omständigheter råder. De får inte innehålla bestämmelser om statens centrala institutioner, om sådana rättigheter, skyldigheter och friheter för medborgarna som regleras i avdelning 1 i konstitutionen, om de autonoma regionerna eller om den allmänna rösträtten. De ska läggas fram för parlamentets andra kammare i plenum för debatt och omröstning i inom 30 dagar från att de utfärdades.
- Förordning: Rättslig bestämmelse av generell karaktär som antas av regeringen. I normhierarkin är förordningarna närmast underordnade lagarna och vanligtvis innehåller de tillämpningsföreskrifter för lagar.

- Sedvänja: Det definieras som "en uppsättning normer som uppkommit till följd av en mer eller mindre oavbruten upprepning av enhetliga handlingar". För att sedvänjor ska anses avspegla en kollektiv spontan vilja bör de vara allmänna, beständiga, enhetliga och varaktiga.
- Allmänna rättsprinciper: Allmänna normativa principer som utan att ha integrerats i rättsordningen genom formella förfaranden anses utgöra en del av densamma, eftersom de ligger till grund för andra särskilda normativa principer eller på ett abstrakt sätt avspeglar innehållet i en grupp sådana. Deras funktion är att fylla luckor i lagen och att möjliggöra tolkning av rättsliga bestämmelser.
- Rättspraxis: Rättspraxis uppstår då en bestämmelse tolkas på samma sätt i två olika domar från Högsta domstolen (Tribunal Supremo) eller, om det rör sig om vissa områden där behörigheten ligger hos de autonoma regionerna, från de högre regiondomstolarna i den berörda regionen. Om en domstol inte följer den rättspraxis som har lagts fast av Högsta domstolen innebär det inte att domen automatiskt blir ogiltig, men det ge upphov till kassation. Högsta domstolen (Tribunal Supremo) får emellertid när som helst avvika från sin fasta rättspraxis.

Rättsreglernas hierarki

I artikel 1.2 i den spanska civillagen (Código civil) föreskrivs det att bestämmelser som strider mot andra överordnade bestämmelser är ogiltiga. Det innebär att det måste finnas en normhierarki och den spanska konstitutionen reglerar det inbördes förhållandet mellan olika normer och deras hierarki och kompetens.

Enligt konstitutionen ser den spanska normhierarkin ut på följande vis:

1. Konstitutionen.
2. Internationella överenskommelser.
3. Lagar i strikt mening: Organiska lagar, ordinära lagar samt författningar med ställning som lag (bland annat kungliga lagdekret och kungliga lagstiftningsdekret).
4. Författningar som har antagits av de verkställande organen, vilka har en egen inbördes hierarki beroende på vilket organ som har utfärdat dem (kungligt dekret, dekret, ministeriebeslut).

Utöver detta fastställs en kompetensprincip beträffande de författningar som har antagits av de autonoma regionerna genom deras egna parlament.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler

De institutionella ramarna i Spanien bygger på maktodelningsprincipen. Den lagstiftande makten ligger hos parlamentet och de autonoma regionernas lagstiftande församlingar.

Den verkställande makten ligger hos regeringen. Den innefattar befogenhet att utfärda föreskrifter och i vissa fall får regeringen lagstifta på delegation av parlamentet.

De lokala organen har inga befogenheter att lagstifta, men väl att utfärda föreskrifter.

Initiativ till nya lagar tas av regeringen, parlamentets första och andra kammare, de autonoma regionernas lagstiftande församlingar och allmänheten.

Beslutsprocess

Internationella överenskommelser: Internationella överenskommelser kan godkännas på tre olika sätt beroende på vilket område de reglerar.

- Överenskommelser genom vilka en internationell organisation eller institution ges rätt att utöva befogenheter som regleras i konstitutionen godkännas genom organisk lag.
- Regeringen får ge statens samtycke till att förbinda sig genom överenskommelser eller avtal efter godkännande av parlamentet i följande fall: Överenskommelser av politisk art, överenskommelser och avtal av militär art, överenskommelser och avtal som påverkar statens territoriella integritet eller de grundläggande rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i avdelning 1, överenskommelser och avtal som innebär ekonomiska förpliktelser för staten, överenskommelser och avtal genom vilka en lag ändras eller upphävs eller som kräver lagstiftningsåtgärder för att kunna verkställas.
- För övriga områden räcker det att omgående informera parlamentets första och andra kammare om att överenskommelsen har ingåtts.

Internationella överenskommelser som har ingåtts i laga ordning och som har publicerats officiellt i Spanien, utgör en del av spansk rätt. Bestämmelser i sådana överenskommelser får bara upphävas eller ändras på det sätt som föreskrivs i överenskommelserna eller i enlighet med den internationella rättens allmänna regler. För att upphäva internationella överenskommelser och avtal tillämpas samma förfarande som för att godkänna dem.

Lagar:

Ett lagförslag måste godkännas av ministerrådet (Consejo de Ministros), som därefter lägger fram det för parlamentets andra kammare tillsammans med lagmotiven och de bakgrundsuppgifter som behövs för att parlamentet ska kunna ta ställning till det.

När ett förslag till organisk eller ordinär lag har antagits av parlamentets andra kammare, underrättar dess talman omgående första kammarens talman, som lägger fram förslaget i första kammaren för behandling. Första kammaren får inom två månader från att den fått tillgång till förslaget lägga in sitt veto eller föra in ändringar i förslaget. Beslut om veto måste fattas med absolut majoritet.

Förslaget får inte läggas fram för kungen för hans stadfästade om inte den ursprungliga lydelsen vid veto har ratificerats av andra kammaren med absolut majoritet, eller med enkel majoritet om två månader har gått sedan förslaget lades fram, eller andra kammaren har yttrat sig beträffande ändringarna och antagit dem eller inte med enkel majoritet. Den frist på två månader som första kammaren har för att lägga in sitt veto eller ändra förslaget minskas till tjugo dagar om regeringen eller parlamentets andra kammare har förklarat att förslaget är av brådskande karaktär.

Kungen ska inom femton dagar stadfästa lagar som har antagits av parlamentet, samt promulgera dem och besluta att de omedelbart ska offentliggöras.

- Organisk lag: För att anta, ändra eller upphäva en organisk lag krävs absolut majoritet i andra kammaren vid en slutomröstning om hela förslaget.

Föreskrifter: Föreskrifter tillkommer på följande vis:

- Processen påbörjas vid det behöriga beslutsfattande organet genom att ett förslag utarbetas. Till detta förslag fogas en redogörelse över varför föreskriften behövs eller är lämplig, samt en ekonomisk redogörelse med en uppskattning av vilka kostnader som föreskriften medför.
- Utöver ovannämnda redogörelser bör under arbetsprocessens gång yttranden och föreskrivna förhandsgodkännanden inhämtas och de undersökningar och remissyttranden som befins lämpliga för att säkerställa att föreskriften är lämplig och lagenlig. Under alla förhållanden måste föreskrifter åtföljas av en beskrivning av de konsrelaterade konsekvenserna av de åtgärder som föreskrivs i dem.
- Om föreskriften berör allmänhetens legitima rättigheter och intressen, får allmänheten ges möjlighet att yttra sig inom rimlig tid. De ska dock alltid ha minst 15 dagar på sig. Om det är motiverat med hänsyn till föreskriftens karaktär, ska allmänheten informeras om den under föreskrivna tid.
- Under alla förhållanden ska förslag till föreskrifter tillkännages av departementets generalsekretariat (Secretaría General Técnica) och Statens råd (Consejo de Estado) ska yttra sig över det i de fall som lagen föreskriver.
- Yttrande måste inhämtas från Ministeriet för regionalpolitik (Ministerio de Política Territorial) om föreskriften kan påverka fördelningen av befogenheter mellan staten och de autonoma regionerna.
- För att föreskrifter som har antagits av regeringen ska träda i kraft måste de publiceras i sin helhet i Statens officiella tidning (Boletín Oficial del Estado).

Rättsdatabaser

Statens officiella tidning (Boletín Oficial del Estado) har en databas som innehåller all lagstiftning som har publicerats sedan 1960:

 [Iberlex](#).

Är tillgången till rättsdatabaserna kostnadsfri?

Tillgången till denna databas är kostnadsfri.

Kort beskrivning av innehållet

På Statens officiella tidnings webbplats kan man söka i de tidningar som har publicerats efter 1960.

Den har en sökmotor för lagstiftning och kungörelser samt databaser över konstitutionell rättspraxis sedan 1980, och Statens ombuds (Abogacía del Estado) (rapporter och yttranden sedan 1997) och Statens råds (Consejo de Estado) rättspraxis. Där tillhandahålls även tjänster i form av bevakning av ny lagstiftning och publicerade meddelanden samt förfrågningar om information och dokumentation.

Länkar

[IBERLEX/ databas över spansk lagstiftning](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 12/03/2019

Medlemsstaternas lagstiftning - Frankrike

I det här avsnittet hittar du en översikt över de olika rättskällorna i Frankrike.

Rättskällor

Den franska rätten består väsentligen av skriftliga regler som man kallar för **rättskällor**. Det kan vara regler som antagits av stater eller mellan stater, eller på nationell nivå, men även nationella eller internationella domstolars rättspraxis samt regler som fastställts på lokal nivå, exempelvis kommunala förordningar, eller av yrkessammanslutningar, t.ex. läkarsamfundet, regler som medborgarna bestämt inbördes, t.ex. kollektivavtal eller kontrakt, och slutligen även sedvanor.

Det samlade regelverket ordnas enligt en **normhierarki**. Detta innebär att en ny regel

- måste vara förenlig med äldre regler på högre nivåer,
- kan ändra äldre regler på samma nivå,
- upphäver regler på lägre nivå som strider mot den.

Internationella rättskällor

Mellanstatliga traktater och överenskommelser

För att en traktat ska träda i kraft i Frankrike måste den ha ratificerats eller godkänts samt offentliggjorts. Vissa traktater **tillämpas direkt** i den franska rättsordningen medan andra måste **införlivas** genom en intern norm.

EU-rätten

Med EU-rätten avses de regler som fastställts av Europeiska unionens institutioner. Det kan handla om rekommendationer, yttranden, förordningar, beslut och direktiv.

Nationella rättskällor

Konstitutionella regler

- Konstitutionen av den 4 oktober 1958.
- Ingressen till konstitutionen av den 27 oktober 1946 samt förklaringen om människans och medborgarens rättigheter av den 26 augusti 1789 och de grundläggande principer stadfästa i Frankrikes lagar till vilka denna ingress hänvisar.
- De grundläggande lagar (*lois organiques*) som lades fram för Författningsdomstolen (*Conseil constitutionnel*) innan de promulgerades och som är avsedda att komplettera konstitutionen.

Lagstiftningsregler

Lagarna, som antas av parlamentet, är underordnade konstitutionen. Författningsdomstolen kontrollerar på begäran om lagar är **förenliga med konstitutionen** innan de promulgeras. De som kan begära att detta ska ske är presidenten, premiärministern, nationalförsamlingens talman, senatens talman, 60 ledamöter av nationalförsamlingen tillsammans och 60 senatorer tillsammans.

Författningsdomstolen kan dessutom efter hänvändelse från Högsta förvaltningsdomstolen (*Conseil d'État*) eller kassationsdomstolen pröva om en gällande lag ska upphävas. Detta kan ske på begäran av en part i en rättegång där denna lag tillämpas som hävdar att den inte överensstämmer med de rättigheter och friheter som konstitutionen garanterar.

Enligt artikel 55 i konstitutionen har mellanstatliga traktater som ratificerats av Frankrike företräde framför lagar. Om en lag förefaller vara oförenlig med en traktat, oavsett om traktaten är äldre eller nyare än lagen, ska förvaltningsdomstolar och allmänna domstolar därmed avstå från att tillämpa den lagen.

Förordningsregler

1. Regeringsförordningar (*ordonnances*)

Enligt artikel 38 i konstitutionen får **regeringen** av parlamentet begära befogenhet att för genomförandet av sitt program och under begränsad tid vidta åtgärder som egentligen tillhör lagarnas område. Regeringsförordningar är av förordningskaraktär tills de ratificerats av den lagstiftande församlingen och kan därmed bestridas vid förvaltningsdomstol. Regeringsförordningar är av förordningskaraktär fram till dess de ratificerats av den lagstiftande församlingen och kan därmed bestridas vid förvaltningsdomstol.

3. Övriga förordningar

Övriga förordningar tillhör **olika kategorier beroende på vilken myndighet som utfärdar dem**:

1. Dekret (*décrets*) utfärdas av presidenten och premiärministern (dekret som antas vid kabinettssammanträde eller efter konsultation av Högsta förvaltningsdomstolen (*Conseil d'État*) kan bara ändras enligt samma ordning).
2. Förordningar (*arrêtés*) utfärdas av ett eller flera ministerier.
3. Kungörelser (*décisions réglementaires*) utfärdas av utlokaliserade statliga myndigheter (prefekt, borgmästare osv.) eller decentraliserade myndigheter (kommun, departement, region).

5. Kollektivavtal

I arbetslagen (*Code du travail*) fastställs allmänna regler för arbetsvillkor. Inom den ramen förhandlar sedan den privata arbetsmarknadens parter (arbetsgivare och fackföreningar) fram avtal och överenskommelser. Kollektivavtal (*conventions collectives*) fastställer samtliga arbetsvillkor och sociala garantier som gäller för löntagarna i den berörda gruppen (skrothantering och återvinning, bostäder för unga arbetstagare, tilläggs pension osv.). Däremot avser **kollektivöverenskommelser** (*accords collectifs*) bara ett specifikt område (löner, arbetstid osv.). Kollektivavtal och kollektivöverenskommelser kan slutas på branschnivå (samtliga företag som ägnar sig åt en viss verksamhet inom ett visst geografiskt område), företagsnivå eller driftställesnivå. Ett kollektivavtal kan "utvidgas" av arbetsmarknadsministern eller jordbruks- och fiskeministern så att det gäller alla enheter inom den berörda branschen.

Rättspraxis från allmänna domstolar och förvaltningsdomstolar

Rättspraxis kan härröra dels från allmänna domstolar och dels från förvaltningsdomstolar. I det förstnämnda fallet utgör den en tolkning av lagstiftningen, men är i princip bara tillämpligt på ett enskilt mål. Förvaltningsrättslig rättspraxis är överordnad förvaltningsnivån, i så måtto den kan leda till att en förordning ogiltigförklaras, men underordnad lagstiftningsnivån.

Institutionell ram

Lagstiftningsprocessen i Frankrike

Man skiljer mellan **propositioner** (*projets de loi*), som tillkommer på regeringens initiativ och föredras vid ett kabinettssammanträde av en minister, och **motioner** (*propositions*), som tillkommer på parlamentets initiativ. Propositioner och motioner läggs fram för nationalförsamlingen eller senaten. Propositioner och motioner läggs fram för nationalförsamlingen eller senaten.

Därefter behandlas lagtexten av parlamentet. Den antas när den har godkänts på samma villkor av båda kamrarna.

Vid meningsskiljaktigheter mellan kamrarna sammankallas ett gemensamt utskott med lika representation. Utskottet består av sju ledamöter av nationalförsamlingen och sju ledamöter av senaten. Regeringen kan skynda på förlikningsförandet genom att förklara den berörda texten för brådslande. Då kan ett gemensamt utskott tillsättas redan efter första behandlingen.

Lagtexten promulgeras (dvs. undertecknas) av presidenten inom 15 dagar efter det att den text som parlamentet antagit har översänts till regeringen. Under den perioden kan presidenten kräva att texten ska behandlas på nytt, och den kan hänskjutas till Författningsdomstolen (*Conseil constitutionnel*) för kontroll av att den är förenlig med konstitutionen. När en lag väl har **promulgerats** träder den i kraft när den har offentliggjorts i franska statens officiella tidning (*Journal officiel*).

Offentliggörande av lagar och förordningar

För att vara bindande måste lagar och förordningar **bringas till medborgarnas kännedom**. Rättsakter som avser enskilda måste delges de berörda, och rättsakter av förordningskaraktär måste offentliggöras.

Reglerna om ikraftträdande för lagar och förordningar ändrades genom regeringsförordning nr 2004-164 av den 20 februari 2004 med effekt den 1 juni 2004.

Från den dagen föreskrivs i artikel 1 i civillagen (Code civil) – såvida något annat inte anges – att **texterna ska träda i kraft dagen efter det att de har publicerats i den officiella tidningen**.

Ikraftträdande samma dag som offentliggörandet gäller dock i brådskande fall dels för lagar där detta föreskrivs i promulgationsdekretet, dels för administrativa rättsakter där regeringen beordrar detta genom en särskild bestämmelse.

I den **officiella tidningen** offentliggörs utöver **dekret** även **rättsakter av förordningskaraktär** som antagits av behöriga statliga myndigheter på nationell nivå (ministerförordningar, rättsakter antagna av självständiga förvaltningsmyndigheter osv.). Ministerförordningar offentliggörs dessutom ofta även i ministeriernas officiella bulletiner.

För att en rättsakt ska få offentliggöras enbart i den officiella bulletinen måste de berörda vara en ytterst specifik kategori (väsentligen ministeriets tjänstemän och övriga anställda).

För **rättsakter som antas av lokala myndigheter** finns det särskilda villkor för offentliggörande. Dessa rättsakter publiceras inte i den officiella tidningen.

Cirkulär och instruktioner saknar i princip förordningskaraktär. Deras funktion är enbart att ge förvaltningen anvisningar om hur lagar och dekret ska tillämpas eller hur vissa bestämmelser ska tolkas.

För att kunna tillämpas måste de offentliggöras på en webbplats som premiärministern inrättat för detta ändamål (dekret 2008-1281 av den 8 december 2008). Det normala sättet att offentliggöra dem är att införa dem i ministeriernas officiella bulletiner. Bara de viktigaste cirkulären offentliggörs i den officiella tidningen.

Rättsdatabaser

De **offentliga rättsdatabaserna** i Frankrike är offentligt tillgängliga på internet inom ramen för en offentlig tjänst (SPDDI) som instiftades genom [dekret nr 2002-1064 av den 7 augusti 2002](#) ([engelsk version](#))

Systemet förklaras ingående i den [förklarande anmärkningen](#) om återanvändning av uppgifter som är tillgängliga via [Légifrance](#).

[Légifrance](#) består av följande delar:

- Lagar (inklusive "balkar") och förordningar i konsoliderad version (**databasen "Legi"**).
- Handlingar i den lydelse de hade vid offentliggörandet i den officiella tidningens avdelning för lagar och dekret (**databasen "Jorf"**).
- Utvidgade nationella kollektivavtal (**databasen "Kali"**).
- Beslut av Författningsdomstolen (*Conseil constitutionnel*) (**databasen "Constit"**).
- Domar meddelade av Högsta domstolen (*Cour de cassation*) och appellationsdomstolarna (*cours d'appel*) (**databasen "Cass"** för de domar som offentliggjorts i bulletinen, **databasen "Inca"** för dem som inte offentliggjorts, **databasen "Capp"** för appellationsdomstolarnas domar).
- Beslut av Högsta förvaltningsdomstolen (*Conseil d'Etat*) och domstolen för prövning av behörighetskonflikter mellan allmän domstol och förvaltningsdomstol (*Tribunal des conflits*), beslut av appellationsdomstolar för förvaltningsmål (*cours administratives d'appel*) och ett urval av beslut av förvaltningsdomstolar (*tribunaux administratifs*) (**databasen "Jade"**).
- Protokoll över diskussioner i den nationella kommissionen för IT och medborgerliga fri- och rättigheter (CNIL) (**databasen "CNIL"**).

Även andra webbplatser omfattas av tjänsten SPDDI. Webbplatserna för följande institutioner är tillgängliga antingen direkt eller via [Légifrance](#):

- [Revisionsrätten](#) (*Cour des comptes*) – finansdomstolarnas beslut.
- Alla ministerierna – deras officiella bulletiner.
- Skattestyrelsen (*Direction générale des impôts*) – [skattedokumentation](#).
- Utrikesministeriet – mellanstatliga överenskommelser (databasen "[Pacte](#)").

Information om villkoren för att hämta och återanvända uppgifter från denna andra kategori finns på varje enskild webbplats.

På Légifrance kan man också hitta en [katalog över de databaser](#) som räknas upp ovan.

Även [prislistan för Légifrance-licenser](#) finns tillgänglig där.

Databaser

Nedan redovisas en icke-uttömmande förteckning över rättsliga databaser:

- Databasen [LEGI](#) innehåller lagar (inklusive "balkar") och förordningar i konsoliderad version.
- Databasen [JORF](#) innehåller handlingar i den lydelse de hade vid offentliggörandet i den officiella tidningens avdelning för lagar och dekret.
- Databasen [KALI](#) innehåller utvidgade nationella kollektivavtal.
- Databasen [CONSTIT](#) innehåller beslut av Författningsdomstolen (*Conseil constitutionnel*).
- Databasen [JADE](#) innehåller beslut av Högsta förvaltningsdomstolen (*Conseil d'Etat*) och domstolen för prövning av behörighetskonflikter mellan allmän domstol och förvaltningsdomstol (*Tribunal des conflits*), beslut av appellationsdomstolar för förvaltningsmål (*cours administratives d'appel*) och ett urval av beslut av förvaltningsdomstolar (*tribunaux administratifs*).
- Databasen [CNIL](#) innehåller protokoll över diskussioner i den nationella kommissionen för IT och medborgerliga fri- och rättigheter (CNIL).

Rättspraxis från [Högsta domstolen](#) (*Cour de cassation*) finns tillgänglig via domstolens webbplats.

Det finns en webbtjänst där man kan beställa [Högsta domstolens domar](#), och vissa av [Högsta domstolens domar översätts](#) till engelska, arabiska och mandarinkinesiska.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 13/12/2016

Medlemsstaternas lagstiftning - Kroatien

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [hr](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Kroatiens författning

[Kroatiens författning](#)

Kroatiens författning av den 22 december 1990 (nedan kallad *1990 års författning*) fastställde genom den nya konstitutionella ordningen från 1990 sammansättningen av Kroatiens författningsdomstol och omfattningen och begränsningarna av dess befogenheter.

1990 års författning:

- En författningsdomstol med 11 domare, som utsågs av parlamentets deputerandekammare på förslag från regionkammaren för en period av fyra år. Domarna väljs bland framstående rättsexperter, åklagare, advokater och juridikprofessorer.
- Författningsdomstolen väljer sin ordförande för en period av fyra år. Domare i författningsdomstolen får inte inneha andra offentliga eller yrkesmässiga uppdrag.
- Domarna i författningsdomstolen åtnjuter samma immunitet som parlamentsledamöter.
- Domare i författningsdomstolen kan avsättas före utgången av sitt förordnande om de så begär, om de döms till fängelsestraff eller om författningsdomstolen själv anser att de är oförmögna att utföra sina uppgifter.

Enligt 1990 års författning hade författningsdomstolen befogenhet att

- pröva huruvida lagar är förenliga med författningen eller annars upphäva dem,
- pröva huruvida annan lagstiftning är förenlig med författningen och lagen eller annars upphäva den,
- slå vakt om författningsfästa mänskliga och medborgerliga fri- och rättigheter vid förfaranden som inletts genom författningsbesvär,
- avgöra behörighetstvister mellan lagstiftande, verkställande och dömande organ,
- övervaka huruvida politiska partiers program och verksamhet är förenliga med författningen och möjligen förbjuda deras arbete om deras program eller verksamhet hotar Kroatens demokratiska konstitutionella ordning, självständighet, enighet eller territoriella integritet,
- övervaka huruvida val och folkomröstningar sker i enlighet med författningen och att lösa valtvister som inte omfattas av domstolarnas behörighet,
- på förslag av den kroatiska regeringen fastställa att republikens president är permanent oförmögen att utföra sina arbetsuppgifter, i vilket fall presidentens arbetsuppgifter tillfälligt övertas av parlamentets talman,
- vid förfaranden som har inletts av en två tredjedels majoritet i parlamentets deputerandekammare avgöra (med två tredjedels majoritet bland domarna) huruvida republikens president ska ställas inför riksrett. Om författningsdomstolen godkänner riksrättsåtalet avsätts presidenten enligt författningen.

I 1990 års författning föreskrevs även att val av domare till författningsdomstolen och upphävande av deras förordnande skulle regleras i en författningslag. Denna författningslag skulle även reglera villkor och tidsfrister för kontroller av författningen och lagenlighet, förfarande och rättsverkan för författningsdomstolens beslut, skyddet av konstitutionella friheter och mänskliga och medborgerliga rättigheter, samt andra frågor av vikt för författningsdomstolens uppgifter och arbete. Enligt författningen skulle denna författningslag antas genom förfarandet för författningsändringar.

Sedan 1990 har – utöver författningslagen om Kroatiens författningsdomstol – ingen lag antagits i den konstitutionella ordningen genom det förfarande som inrättats för själva författningen, dvs. där författningen ger konstitutionell verkan. Detta är ett tydligt uttryck för vilken betydelse författningsöversynerna har och vilken roll denna översyn spelar i Kroatiens rättssystem.

I enlighet med 1990 års författning antog det kroatiska parlamentet i mars 1991 den första författningslagen om Kroatiens författningsdomstol (nedan kallad *1991 års författningslag*), vilken ytterligare utvidgar de befogenheter som författningsdomstolen har enligt 1990 års författning.

Den första ändringen av 1990 års författning gjordes i slutet av 1997, när den författningslag som ändrade och kompletterade Kroatiens författning antogs. Ingen av de bestämmelser i 1990 års författning som reglerar författningsdomstolens befogenheter ändrades då. I september 1999 antog parlamentet en ny författningslag om Kroatiens författningsdomstol (nedan kallad *1999 års författningslag*).

Den andra ändringen av författningen gjordes i slutet av år 2000. Då utökades författningsdomstolens befogenheter avsevärt, och antalet domare ökade från 11 till 13. Förutom de befogenheter som redan fastställts i 1990 års författning fick författningsdomstolen följande ytterligare befogenheter:

- Befogenhet att kontrollera om en lag är förenlig med författningen och om andra förordningar som inte längre är i kraft är förenliga med författningen, förutsatt att det inte har gått mer än ett år mellan det datum då de upphörde att gälla och det datum då förfrågan eller förslaget om att inleda förhandlingar lämnades in.
- Befogenhet att övervaka att genomförandet sker författningenligt och lagenligt och att till parlamentets deputerandekammare rapportera alla fall av författnings- och rättsstridighet.

- Om författningsdomstolen finner att en myndighet inte uppfyllt sin skyldighet att föreskriva hur bestämmelserna i författningen bör verkställas, måste författningsdomstolen informera den kroatiska regeringen om detta, och i de fall där regeringen borde ha utfärdat förordningar måste domstolen informera deputerandekammaren om detta.
- Befogenhet att, på förslag av den kroatiska regeringen, anta ett beslut varigenom parlamentets talman åtar sig rollen som tillförordnad president om Kroatiens president är förhindrad att utföra sina arbetsuppgifter under en längre tidsperiod på grund av sjukdom eller oförmåga, och i synnerhet vid oförmåga att besluta om huruvida arbetsuppgifterna bör delegeras till en tillfällig ersättare.
- Befogenhet att på förhand ge samtycke till att Kroatiens president frihetsberövas eller att straffrättsliga förfaranden inleds mot honom eller henne.
- Befogenhet att pröva överklaganden av beslut fattade av det nationella rådet om att avsätta domare från domarämbetet och att pröva överklaganden av beslut fattade av det nationella rådet om domares disciplinära ansvar, i båda fallen inom 30 dagar från det att överklagandet ingavs (beslutet utesluter möjligheten att anföra författningsbesvär).

Den tredje ändringen av 1990 års författning gjordes i början av 2001. Dessa ändringar berörde inte författningsbestämmelserna från år 2000, som hade utökat författningsdomstolens befogenheter avsevärt jämfört med dess befogenheter enligt 1990 års författning. Ändringar gjordes enbart i terminologin i den del av författningen som är relevant för författningsdomstolen så att den överensstämde med terminologin i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. I de befintliga bestämmelser i författningen som är relevanta för författningsdomstolen avlägsnades dessutom alla hänvisningar till deputerandekammaren och regionkammaren i det kroatiska parlamentet eftersom ändringar i författningen 2001 innebar att enkammersystem infördes (regionkammaren avskaffades, och hänvisningar till deputerandekammaren ersattes av hänvisningar till det kroatiska parlamentet).

I mars 2002 antogs författningslagen om ändring och komplettering av författningslagen om Kroatiens författningsdomstol, vilken anpassade texten i författningslagen från 1999 till författningsdomstolens utökade befogenheter efter ändringen av författningen från år 2000. Denna lag gäller fortfarande.

Författningsöversynerna infördes i Kroatien 1963, och författningsdomstolen inledde sin verksamhet 1964.

Översynerna av författningen i Kroatien kan indelas i följande två historiska perioder:

Författningsöversyner i den tidigare Socialistiska Republiken Kroatien från 1963 till 1990 – den period då Kroatien var en av sex federala enheter (republiker) i Jugoslavien.

Författningsöversyner från 1990 fram till idag –perioden efter Kroatiens självständighetsförklaring.

Den viktigaste straffrättsliga lagstiftningen

 Straffrätt:

Strafflagen

Straffprocesslagen

Småbrottslagen

Lagen om ungdomsdomstolar

Lagen om skydd för personer med psykiska störningar

Lagen om ingen preskriptionstid för brott i samband med svartbörsaffärer under kriget, den ekonomiska övergången och privatiseringen

Lagen om ekonomisk ersättning till brottsoffer

Lagen om juridiska personers ansvar för brott

Amnestilagen

Lagen om förfaranden för förverkande av vinning av brott och förseelser

Lagen om rättsliga följder av domar, brottsregister och rehabilitering

Lagen om skyddstillsyn

Den viktigaste civil-, handels- och förvaltningsrättsliga lagstiftningen

Civilrätt:

Lagen om verkställighet

Lagen om skiljeförfarande

Lagen om fri rättshjälp

Lagen om validering

Lagen om förlikning

Arvslagen

Lagen om medborgerliga skyldigheter

Civilprocesslagen

Lagen om äganderätt och andra sakrätter

Lagen om leasing och köp av butikslokaler

Lagen om fastighetsregister

Lagen om Republiken Kroatens ansvar för skador som orsakades i tidigare Socialistiska Förbundsrepubliken Jugoslavien för vilka tidigare Socialistiska Federationsrepubliken Jugoslavien bar ansvaret

Lagen om Republiken Kroatens ansvar för skador som orsakades av medlemmar av de kroatiska väpnade styrkorna och företrädare för ordningsmakten under det kroatiska självständighetskriget

Lagen om ansvar för skador som orsakats av terroristhandlingar och offentliga demonstrationer

Lagen om förbud mot överföring av rätten att förfoga över och använda viss offentligt ägd fast egendom till andra användare eller i fysiska eller juridiska personers ägo

Lagen som nekar vissa juridiska personer rätten att förfoga över och ta tillgångar i besittning i Kroatien

Lagen om att lösa lagkonflikter med förordningar i andra länder i särskilda förbindelser

Handelsrätt:

Konkurslagen

Bolagslagen

Lagen om domstolsregister

Lagen om införande av Europabolag (SE) och europeisk ekonomisk intressegruppering (EEIG)

Förvaltningsrätt:

Expropriationslagen

Lagen om expropriation och ersättningsvillkor

Lagen om administrativa tvister

Lagen om ersättning för tillgångar som beslagtogs under det jugoslaviska kommunistiska styret

Lagen om regler och internationella fördrag som avser tillämpning av ersättning för tillgångar som beslagtogs under det jugoslaviska kommunistiska styret

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Medlemsstaternas lagstiftning - Italien

Här hittar du information om rättssystemet i Italien.

Rättskällor

Som i alla moderna demokratier grundas även Italiens politiska system på en maktuppdelning mellan en lagstiftande, en verkställande och en dömande makt.

Italienska rättskällor tillhandahålls vanligen av den lagstiftande makten och genomförs av den verkställande makten. Den dömande makten griper in när lagar bryts.

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

De italienska rättskällorna är (rangordnade efter betydelse):

- Grundlagen
- Lagar (lagar stiftade av parlamentet, regionala lagar)
- Förordningar
- Sedvanerätt

En folkomröstning kan vara en rättskälla om den leder till att en tidigare lag upphävs (avskaffas).

Lagar kan tolkas på olika sätt och rättspraxis kan påverka senare avgöranden. Rättspraxisen är dock inte strikt bindande eftersom Italien har ett civilrättsligt rättssystem där positiv skriven rätt är det huvudsakliga rättesnöret.

Grundlagen är den främsta rättskällan och kan endast ändras genom ett särskilt förfarande som är mer komplicerat än det som krävs för att ändra vanliga lagar.

Parlamentets lagar är resultatet av den undre kammarens ("camera dei deputati") och den övre kammaren ("senato") överväganden och lagarna måste verkställas och följas i hela Italien. Detta gäller inte för särskilda lagar som har antagits för särskilda territorier eller händelser, till exempel jordbävningar.

Regionala lagar är giltiga endast i den region som lagen omfattar och gäller endast för särskilda rättsfrågor.

I vissa fall kan regionala lagar integreras med statliga lagar (om sådana finns på området i fråga) eller vara exklusiva (när det inte finns någon nationell förordning). Detta gäller för handel, utbildning, vetenskaplig forskning, idrott, hamnar och flygplatser, arbetssäkerhet och kulturföremål.

Förordningar är underordnade rättsinstrument med bestämmelser om hur lagarna (nationella och regionala) ska genomföras.

Rättsreglernas hierarki

Det italienska rättssystemet följer internationella regler och gemenskapens regler, både sedvanerätt och skriven rätt.

Det finns en hierarki för rättskällorna. I enlighet med rättstatsprincipen får en lag inte strida mot grundlagen och lagar har företräde framför underordnade rättsakter.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler

Den lagstiftande makten ligger i normala fall hos Italiens parlament och de regionala råden.

Under speciella förhållanden kan regeringen anta lagar (som parlamentet sedan måste bekräfta eller ändra). Detta kan göras i brådskande fall eller när parlamentet har delegerat den befogenheten.

Förordningar läggs vanligtvis fram av regeringen eller de regionala råden och innehåller bestämmelser om hur lagar ska tillämpas.

Beslutsprocess

Det normala förfarandet för att anta en lag består av tre faser:

- Initiativtagande: regeringen, alla ledamöter i parlamentet, väljargrupper (medborgare), regionala råd och vissa institutioner får ta initiativ till en lag.
- Diskussioner och omröstning: detta kan göras på många olika sätt beroende på parlamentets interna regler.
- Utfärdande och offentliggörande: Republiken Italiens president kungör lagen och den offentliggörs i den officiella tidningen.

Rättsdatabaser

📄 [Projektet Normattiva](#) lanserades i mars 2010 med syftet att främja datorisering och klassificering av gällande nationella och regionala bestämmelser för de offentliga förvaltningarna, underlätta för medborgare att kostnadsfritt söka och konsultera dessa instrument och för att göra det möjligt att granska lagstiftningen (vilket är ett ansvar för premiärministerns kansli, senaten och undre kammaren).

Dokumentet i databasen "Normattiva" kan läsas i tre former:

- Den ursprungliga versionen som offentliggjordes i Italiens officiella tidning.
- Den version som är i kraft och som gäller när databasen konsulteras.
- Den version som var i kraft vid ett visst datum som anges av användaren.

När databasen är fullständig ska den innehålla all nationell lagstiftning i form av numrerade rättsakter (lagar, dekret, lagstiftningsdekret och andra numrerade rättsakter).

För närvarande innehåller databasen cirka 75 000 rättsakter som har antagits under eller efter 1946.

Den omfattar inte ministerförfordningar.

Projektet är fortfarande under utveckling. I framtiden

- ska det vara möjligt att navigera i hela databasen via dynamiska länkar från en ändrad bestämmelse till den relevanta artikeln i nästa ändringsakt,
- ska sökfunktionen uppgraderas och omfatta sökningar efter "koncept" samt efter semantiska kategorier,
- ska all offentliggjord lagstiftning från när Italien var ett kungarike (1861–1946) iordningställas och tillgängliggöras,
- ska databasen innehålla länkar till alla andra offentliga rättsdatabaser, till att börja med databaser som innehåller regional lagstiftning och gemenskapslagstiftning.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 18/06/2018

Medlemsstaternas lagstiftning - Cypern

Följande fastställs i artikel 1 i författningen (Σύνταγμα): "Den cypriotiska staten är en självständig och suverän stat under ledning av en president", på grundval av principerna om legalitet, fördelning av befogenheter (den verkställande, lagstiftande och dömande makten), domstolsväsendets opartiskhet samt respekt och skydd för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

De mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna skyddas enligt del II i författningen, som avspeglar Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna (ECHR) (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) (Ε.Σ.Α.Δ.) och, enligt artikel 35 i författningen "[är] republikens lagstiftande, verkställande och rättsliga myndigheter skyldiga att inom gränsen för sin behörighet säkerställa effektiv tillämpning av bestämmelserna i denna del".

Legaliteten skyddas inte bara av den skrivna författningen och gällande rätt, utan också av att regeringen förbinder sig att respektera de konstitutionella ramar som ålagts den och se till att de lagstiftande myndigheterna antar grundlagar och att det finns ett självständigt och oberoende domstolsväsen.

Rättskällor

1. Unionsrätten

Cypern blev en fullvärdig medlemsstat i Europeiska unionen den 1 maj 2004 och omfattas därför av EU-rätten. Enligt Europeiska unionens domstols fasta rättspraxis (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης) har EU-rätten företräde framför medlemsstaternas nationella lagstiftning, både när det gäller inhemska lagar och författningen.

EU-rättens företräde framför Cyperns författning skyddas enligt Republiken Cyperns författning, som har ändrats i lagen om den femte ändringen av författningen (Ο περί της Πέμπτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος) (lag 127(I)/2006) för att klargöra EU-rättens företräde framför författningen.

Cypern har också anpassat och harmoniserat sin nationella lagstiftning till EU-rätten genom att anta ett stort antal rättsakter och samtidigt upphäva eller ändra olika bestämmelser i den nationella lagstiftningen, bl.a. bestämmelser i författningen, såsom nämnts ovan.

EU-rätten är därför den rättskälla som har företräde i Cypern. Den omfattar såväl de bestämmelser som antagits av medlemsstaterna, dvs. fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och protokoll och bilagor till dessa, i deras kompletterade eller ändrade lydelse, och de bestämmelser som Europeiska unionens institutioner utfärdat i form av förordningar, direktiv eller beslut. EU-rätten omfattar också bestämmelserna i internationella konventioner som slutits mellan EU och tredjeländer eller internationella organisationer, allmänna och grundläggande rättsprinciper, sedvanerätt, folkrättens allmänna regler och Europeiska unionens domstols fasta rättspraxis, enligt vilken allmänna rättsprinciper som grundläggande mänskliga rättigheter utgör en integrerad del av EU:s regelverk.

2. Republiken Cyperns författning

Cyperns författning antogs 1960, när Republiken Cypern utropades, och enligt artikel 179 i författningen utgör den Republiken Cyperns grundlag. Efter Cyperns anslutning till Europeiska unionen och ändringen av dess författning enligt punkt 1 har EU-rätten företräde framför den inhemska författningsordningen. De rättsregler som ingår i författningen måste stämma överens med EU-rätten.

3. Internationella konventioner/fördrag/avtal

När internationella konventioner, fördrag eller avtal som ingåtts genom beslut av ministerrådet har godkänts genom lag och offentliggjorts i den officiella tidningen, har de enligt artikel 169 i författningen företräde framför all nationell lagstiftning (med undantag av författningen). Vid eventuella konflikter med sådana lagar har dessa företräde förutsatt att de tillämpas på samma sätt av motparten.

4. Formella lagar

Formella lagar är de lagar som antas av representanthuset (Βουλή των Αντιπροσώπων), som utövar lagstiftningsmakten. De lagarna måste stämma överens med både EU-rätten och författningen.

Enligt bestämmelserna i artikel 188 i författningen är de lagar som i dag gäller i Cypern de som tillämpades enligt den artikeln omedelbart före självständighetsdagen, såvida inte en annan bestämmelse har utfärdats eller kommer att utfärdas enligt en lag som gäller eller antas enligt författningen och de lagar som representanthuset (Βουλή των Αντιπροσώπων) har antagit efter självständigheten.

5. Rättsakter

Rättsakter är lagstiftningsakter utfärdade av de verkställande myndigheterna enligt de rättsliga befogenheter som tilldelats dem. De måste stämma överens med både EU-rätten och författning och lagar.

Den administrativa myndighetens behörighet att anta ytterligare rättsregler (sekundärlagstiftning) som behövs för att tillämpa och genomföra en lag kallas tillsynsbehörighet. Även om det är representanthuset som har lagstiftningsbefogenheter i Cypern ges tillsynsbehörighet för att särskilda frågor eller frågor av lokalt intresse eller tekniska eller detaljerade frågor ska kunna regleras.

6. Högsta domstolens rättspraxis (Ανώτατο Δικαστήριο)

Den princip som gäller i Cypern är att Högsta domstolen avgöranden är bindande för alla domstolar i lägre instans. Ett avgörande från Högsta domstolen om tolkning av en rättsregel betraktas därför som en rättskälla.

7. Sedvanerätt – principer om rättvisa

Sedvanerätt (κοινοδικαίο) och principerna om rättvisa (επιείκεια) är också rättskällor i fall där det inte finns någon annan lagbestämmelse.

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Skrivna

1. Republiken Cyperns författning
2. De internationella konventioner/fördrag/avtal som har ingåtts med tredjeländer, godkänts genom lag och offentliggjorts i Republiken Cyperns officiella tidning och som har företräde framför all nationell lagstiftning, förutsatt att de tillämpas på samma sätt av motparten.
3. De lagar som gäller enligt artikel 188 i författningen omedelbart före självständighetsdagen, enligt bestämmelserna i denna, såvida inte en annan bestämmelse har utfärdats eller kommer att utfärdas enligt en lag som gäller eller antas enligt författningen. De lagar som representanthuset har antagit efter självständigheten.
4. Rättsakter (Κανονιστικές Πράξεις) (förfordningar) (Κανονισμοί).

Oskrivna

1. Högsta domstolens, Europeiska unionens domstols och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas rättspraxis.
2. Sedvanerätt och principerna om rättvisa, såvida inte en annan bestämmelse har utfärdats eller kommer att utfärdas enligt en lag som gäller eller antas enligt författningen.

Rättsreglernas hierarki

Efter Republiken Cyperns anslutning till Europeiska unionen har rättsreglerna i Cypern följande hierarki:

1. UNIONSRÄTTEN
2. REPUBLIKEN CYPERNS FÖRFATTNING
3. INTERNATIONELLA KONVENTIONER/FÖRDRAG/AVTAL
4. FORMELLA LAGAR
5. RÄTTSAKTER
6. HÖGSTA DOMSTOLENS RÄTTSPRAXIS
7. SEDVANERÄTT OCH PRINCIPERNA OM RÄTTVISA

Sedvanerätt och principerna om rättvisa utgör en cypriotisk rättskälla och tillämpas i fall där det inte finns någon annan lagbestämmelse/institutionell ram.

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler

Republiken Cyperns författning gör en tydlig åtskillnad mellan tre instanser. Den verkställande makten utövas av presidenten, vicepresidenten och ministerrådet. Republikens domstolar utövar den dömande makten, och den lagstiftande makten utövas av representanthuset, som är republikens högsta lagstiftande organ. Även om representanthuset är det högsta lagstiftande organet har den verkställande myndigheten möjlighet att fastställa de rättsregler som behövs för att tillämpa en lag och vidta åtgärder vid de talrika tillfällen då lagen kan behöva tillämpas. Den administrativa myndighetens behörighet att anta ytterligare rättsregler som behövs för att tillämpa och genomföra en lag kallas tillsynsbehörighet.

Beslutsprocess

Förfarandet för antagandet av en lag inleds när ett utkast till en proposition eller lag läggs fram. Rätten att lägga fram ett förslag till proposition tillkommer representanthuset och rätten att lägga fram ett lagförslag tillkommer ministrarna. Alla lagförslag och alla förslag till propositioner som läggs fram för representanthuset hänskjuts inledningsvis för diskussion i det behöriga parlamentsutskottet och sedan för debatt i plenum.

Representanhusets lagar och resolutioner antas av de närvarande och röstande representanterna med enkel majoritet. När de antagits anmäls de till Republikens presidents kansli, som antingen utfärdar dem genom att offentliggöra dem i Republiken Cyperns officiella tidning (Government Gazette of the Republic) eller återförvisar dem till representanthuset för omprövning. Om representanthuset står fast vid sitt beslut måste presidenten utfärda den berörda lagen, såvida han inte utövar sin konstitutionella rätt att hänskjuta den till Högsta domstolen så att denna kan avgöra om lagen överensstämmer med författningen eller EU-rätten eller ej. Om domstolen finner att den gör det offentliggörs den omedelbart. Om den inte stämmer överens offentliggörs den inte.

Lagar träder i kraft då de offentliggörs i Republiken Cyperns officiella tidning eller den dag som fastställs i lagen och kan upphävas genom en annan lag eller underförstått under vissa omständigheter.

Rättsdatabaser

I Republiken Cypern finns följande rättsdatabaser:

1. [CYLAW](#)
2. [CYPURNS RÄTTSPORTAL](#) (ΝΟΜΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ)

Är tillgången till databaserna fri?

Tillgången till CYLAW är fri. CYPURNS RÄTTSPORTAL är endast tillgänglig för abonnenter.

Kort beskrivning

1. CYLAW

CyLaw upprättades i januari 2002 som en icke-vinstgivande databas för att ge fri och oberoende rättslig information om och tillgång till den cypriotiska lagens rättskällor som en del av den internationella rörelse för fri tillgång till lagen som Cypern är medlem i. CyLaw-databaserna innehåller domar som avkunnats av Högsta domstolen och, i andra instans, av familjedomstol sedan 1997, de civilprocessrättsliga reglerna och ett antal juridiska artiklar och texter.

Domarna i CyLaw-databasen har registrerats elektroniskt av Högsta domstolen. Texterna i domarna i databasen är giltiga texter, såsom de meddelats av Högsta domstolen utan några ingripanden eller rättelser.

2. Cyperns rättsportal

Cyperns rättsportal ger enkelt tillgång till bl.a. nyhetsartiklar, texter och artiklar av omedelbart intresse för alla som berörs av rättsliga frågor samt tillgång för abonnenter till en rättsdatabas som innehåller Republiken Cyperns databaser med "lagstiftning" ('Νομοθεσία') och "rättspraxis" ('Νομολογία').

Lagregistret (Ευρετήριο των Νόμων) omfattar ett register över alla gällande och upphävda lagar och ett register över alla till dessa hörande förordningar. Dessa register hålls ständigt aktuella i samband med publiceringen av den officiella tidningen.

Registret över rättspraxis (Ευρετήριο της Νομολογίας) ger möjlighet att söka efter texten till alla beslut utifrån olika sökkriterier.

Länkar

[Justitieministeriet](#) (Justitieministeriet)

[Högsta domstolen](#)

[Representanthuset](#) (Βουλή των Αντιπροσώπων)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 23/07/2019

Medlemsstaternas lagstiftning - Lettland

Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.
Översättningen till [lv](#) är dock redan färdig.

På den här sidan finns information om rättssystemet i Lettland.

Rättskällor

Lettlands rättssystem bygger på kontinentaleuropeisk rätt. Dess viktigaste rättskälla är den skrivna lagen.

Lagstiftning

Förhållandet mellan offentligrättsliga organ och enskilda eller andra rättighetsinnehavare juridiska enheter regleras av lagstiftning (*ā rējie normatīvie akti*).

De olika typerna av lagstiftning är, i fallande hierarkisk ordning

- Republiken Lettlands författning,
- lagar: lagar som utfärdas av parlamentet,
- regeringsförfordningar,
- författningar utfärdade av Lettlands riksbank, Lettlands finansinspektion och kommissionen för reglering av allmännyttiga tjänster (dessa författningar jämföras i Lettland med förordningar som utfärdats av regeringen),
- bindande föreskrifter från lokala myndigheter.

Europeiska unionens rättsakter ska tillämpas i enlighet med deras ställning i hierarkin för externa rättskällor. Vid tillämpningen av EU-lagstiftningen ska institutioner och domstolar också beakta EU-domstolens rättspraxis.

Internationell rätt (oavsett källa) ska tillämpas i enlighet med dess ställning i hierarkin för externa rättskällor. Om det uppstår konflikt mellan en folkrättslig bestämmelse och en lettisk bestämmelse av samma rang i normhierarkin, ska den internationella bestämmelsen ha företräde.

Lagar och regeringsförfordningar är bindande i hela Lettland och ingen kan åberopa att han eller hon inte känt till dem. Bristande kännedom om lagar och förordningar fritar inte individen från skyldigheten att följa dem.

Bindande föreskrifter från lokala myndigheter är bindande för alla individer och juridiska personer inom det berörda administrativa området.

Följande organ är behöriga att utfärda rättsakter:

- Det lettiska folket får utöva sina lagstiftningsbefogenheter (en tiondel av alla röstberättigade kan tillsammans ge in lagstiftningsförslag till parlamentet; folket kan också delta i folkomröstningar),
- Parlamentet (*Saeima*) får utfärda lagar.
- Regeringen får utfärda förordningar efter delegering i lag.
- Lettlands riksbank, Lettlands finansinspektion och kommissionen för reglering av allmännyttiga tjänster får också utfärda förordningar efter delegering i lag.
- Lokala myndigheter får utfärda föreskrifter efter delegering i lag.

Interna offentligrättsliga regler

Interna offentligrättsliga regler (*iekšājie normatīvie akti*) utfärdas av offentligrättsliga organ för att fastställa förfaranden för deras egen eller underordnade organs interna verksamhet, eller för att klargöra hur generell lagstiftning ska tillämpas inom ramen för deras egen verksamhet. Interna offentligrättsliga regler är inte bindande för enskilda. En myndighet som antar ett beslut rörande en enskild individ får inte hänvisa till det beslutet i en intern offentligrättslig regel.

Exempel på interna offentligrättsliga är

- ett organs stadgar (*nolikums*), som fastställer dess interna struktur och organisation,
- arbetsordningar (*reglaments*), som fastställer hur ett organs interna enheter är strukturerade och hur de fungerar,
- rekommendationer (*ieteikumi*): i dessa fastställs formerna för utövandet av den skönsmässiga bedömning som medges enligt lagstiftning och interna myndighetsregler, eftersom de föreskriver enhetligt handlande under likartade omständigheter; i vissa situationer finns dock möjlighet att bortse från rekommendationer, under förutsättning att det finns tillräckliga skäl för detta,
- instruktioner (*instrukcija*): i dessa fastställs hur generell lagstiftning och allmänna rättsprinciper ska tillämpas,
- interna regelverk (*iekšājie noteikumi*): dessa fastställer förfarandena för att anta förvaltningsbeslut, hur tjänstemän och andra anställda inom förvaltning förväntas fullgöra sina skyldigheter, uppföranderegler, frågor om säkerhet på arbetsplatsen och andra frågor rörande en myndighets löpande verksamhet.

Alla typer av interna offentligrättsliga regler har samma rättsliga status. Om sådana regler visar sig sinsemellan oförenliga ska det regel som har antagits av den högsta myndigheten eller den högst rankade tjänstemannen ha företräde.

De enheter som har rätt att utfärda interna offentligrättsliga regler är

- regeringen,
- en regeringsledamot,
- en myndighets styrande organ,
- chefen för en myndighet.

Rättskällor: kategorier

Rättskällorna kan delas in i följande kategorier:

- lagar och förordningar (*normativ akt*): rättsakter som föreskriver rättsregler, reglerar deras ikraftträdande eller ändrar eller upphäver dem; lagar och förordningar kan klassificeras som lagstiftning eller interna myndighetsbestämmelser,
- allmänna rättsprinciper: skrivna (införlivade i lagar eller förordningar) eller oskrivna grundregler som styr vad som är objektivt lagligt i samhället,
- sedvanerätt: uppföranderegler som har utvecklats som en följd av att de faktiskt har tillämpats över en viss tid i historien; sedvanerätt tillämpas för utformning av rättigheter och tolkning av lagbestämmelser om den fråga det gäller inte regleras av lag eller annan lagstiftning,
- rättspraxis: en samling domstolsavgöranden som innehåller korrekta och värdefulla rättsliga slutsatser som kan användas av domare i andra mål som argument för deras egna avgöranden,
- rättsdoktrin (*doktrina*): etablerade akademiska uppfattningar som ger en tolkning av lagbestämmelser, deras ursprung och tillämpning; doktrinen är i stor utsträckning föremål för hänvisningar i domskäl och motiveringar till myndighetsbeslut.

Rättskällornas hierarki

Primära rättskällor

- Lagar och andra författningar: de rättskällor som har högst rättslig status. De tillämpas i enlighet med deras ställning i lagstiftningshierarkin.
- Allmänna rättsprinciper: tillämpas om en fråga inte regleras genom lag eller förordning. Allmänna rättsprinciper används också vid tolkningen av lagar och förordningar. Det finns ingen hierarki mellan allmänna rättsprinciper, utan alla har samma rättsliga status.
- Sedvanerätt: tillämpas för utformning av rättigheter och tolkning av lagbestämmelser om den fråga det gäller inte regleras av lag eller annan lagstiftning.

Sekundära rättskällor

- Rättspraxis: domstolsavgöranden som, i enlighet med processreglerna, är bindande för domstolar relevanta domstolar; avgörandena har ställning av lag, är bindande för alla parter och måste respekteras på samma sätt som skriven lag.

Författningsdomstolens avgöranden är bindande för alla statliga och lokala myndigheter, institutioner och tjänstemän, inklusive domstolarna, samt för alla enskilda och juridiska personer. En bestämmelse (lag) som av författningsdomstolen har konstaterats strida mot en annan bestämmelse av högre rättslig rang ska upphöra att gälla från den dag domen offentliggörs, om inte författningsdomstolen anger annat.

Om författningsdomstolen finner att ett internationellt avtal som undertecknats eller ingåtts av Lettland strider mot författningen, måste regeringen omedelbart vidta åtgärder för att ändra avtalet, säga upp avtalet, tillfälligt upphäva tillämpningen av avtalet eller frånträda det.

Ett avgörande i författningsdomstolen (vid avgörande av rättsprocessen i ett ärende) som ger en tolkning av en lagbestämmelse är bindande för alla statliga och lokala myndigheter, institutioner och tjänstemän, inklusive domstolarna, samt för alla enskilda och juridiska personer.

- Rättsdoktrinen används i stor utsträckning vid argumenteringen kring domstolars och statliga förvaltnings beslut. Rättsdoktrinen har inga rättsverkningar och är inte bindande.

Institutionell ram

Institutioner som är behöriga att anta rättsregler

Lagstiftningsrätten är förbehållen **parlamentet (Saeima)** och **det lettiska folket** (genom rätten att delta i folkomröstningar).

Regeringen för utfärda lagstiftning i form av förordningar (*noteikumi*) i följande fall:

- På grundval av en delegering i lag.
- För att godkänna ett internationellt avtal eller ett utkast till ett sådant, säga upp ett internationellt avtal eller tillfälligt upphäva dess tillämpning, såvida inte författningen eller lagen föreskriver annat.
- Om det är nödvändigt för tillämpningen av Europeiska unionens rättsakter och om saken i fråga inte har reglerats i lag. Dessa förordningar får inte inkräkta på enskilda individers grundläggande rättigheter.

Lettlands riksbank, Lettlands finansinspektion och kommissionen för reglering av allmännyttiga tjänster får anta lagstiftning (förordningar, *noteikumi*) på grundval av delegering i lag, och inom ramen för sina befogenheter.

Lokala myndigheter får anta bindande föreskrifter på grundval av lag eller regeringsförordning.

Utarbetande av nya lagar och förordningar

I detta avsnitt ges en överblick över förfarandena för utarbetande av ny lagstiftning.

Lagar

Framläggande av lagstiftningsförslag i parlamentet

Utkast till lagstiftning kan föreläggas parlamentet av presidenten, regeringen eller parlamentsutskotten, av minst fem parlamentsledamöter eller, i enlighet med de förfaranden och villkor som anges i författningen (*Latvijas Republikas Satversme*), av en tiondel av väljarkåren.

Behandling och antagande av lagförslaget

Lagförslag behandlas i tre omgångar. Lagförslag som bedöms brådskande, utkastet till stadsbudget inklusive ändringar av detta samt lagförslag om godkännande av internationella avtal antas vid andra behandlingen.

Ett lagförslag anses antaget och kan bli lag när det har genomgått tre behandlingar eller, i de ovannämnda fallen, två behandlingar, och när det lagts fram i sin helhet för omröstning och en absolut majoritet av de närvarande ledamöterna i parlamentet (*Saeima*) har röstat för det.

Promulgering av lagar

Alla lagar som antas översänds av parlamentets styrande utskott (*Prezidijs*) till presidenten för promulgation.

Presidenten promulgerar de lagar som har antagits av parlamentet tidigast den tionde dagen och senast den tjugoförsta dagen efter antagandet. Lagen träder i kraft 14 dagar efter offentliggörandet i Republiken Lettlands officiella tidning (*Latvijas Vēstnesis*), om inte ett annat datum har angivits i lagen.

Rätt att uppskjuta promulgation av en lag

Presidenten har rätt att kräva att en lag ska omprövas och rätt att skjuta upp promulgationen i två månader.

Presidenten utövar sin rätt att begära omprövning av en lag på sitt eget initiativ, men för att skjuta upp offentliggörandet av en lag krävs stöd av minst en tredjedel av samtliga parlamentsledamöter. Presidenten eller en tredjedel av alla parlamentsledamöter kan utöva dessa befogenheter inom tio dagar från det att lagen antogs av parlamentet.

En lag vars promulgation har uppskjutits i enlighet med förfarandet ovan läggs fram för folkomröstning, om minst en tiondel av väljarkåren begär det i samband med en insamling av underskrifter. Om ingen sådan begäran inkommer inom den tvåmånadersperiod som antagandet av lagen kan skjutas upp ska lagen offentliggöras. Ingen folkomröstning ska dock hållas om parlamentet röstar om lagen igen och minst tre fjärdedelar av alla parlamentsledamöter röstar för att lagen ska antas.

En lag som har antagits av parlamentet och skjutits upp kan upphävas genom folkomröstning om antalet röstande är minst hälften så många som de röstberättigade som deltog i det senaste valet till parlamentet och om majoriteten av dessa röstar för att lagen ska upphävas.

Det är dock inte alla lagar som kan läggas fram för folkomröstning. Budgeten och lagar om lån, skatter, tullar, järnvägstaxor, värnplikt, krigsförklaring och ingående av krig, fredsfördrag, proklamering och upphävande av undantagstillstånd, mobilisering och demobilisering samt avtal med andra länder kan inte läggas fram för folkomröstning.

Lagars ikraftträdande

En lag träder i kraft fjorton dagar efter det att den offentliggjorts i republiken Lettlands officiella tidning (*Latvijas Vēstnesis*) om inte ett annat datum har angivits i lagen. Denna period börjar löpa samma dag som lagen offentliggörs.

Upphävande av lagar

En lag kan upphävas under följande omständigheter:

- En lag som upphäver den tidigare lagen träder i kraft.
- En övergångsbestämmelse i en annan lag föreskriver att den tidigare lagen ska upphävas.
- Ett avgörande från författningsdomstolen upphäver lagen.
- Lagen har en fastställd giltighetstid och denna löper ut.

Regeringsförfordningar

Framläggande av förslag till regeringsförfordningar

Förslag till regeringsförfordningar som upprättats av ett ministerium, regeringskansliet eller en statlig institution som är underställd premiärministern kan läggas fram för regeringen av en regeringsledamot.

Förslag till regeringsförfordningar som upprättats av en annan statlig eller lokal myndighet, en icke-statlig organisation eller en av arbetsmarknadens parter organisationer kan läggas fram för regeringen av chefen för det berörda organet eller via den regeringsledamot som är politiskt ansvarig för området eller sektorn i fråga.

Översyn och antagande av förslag till regeringsförfordningar

Utkast till regeringsförfordningar som läggs fram för regeringen anmäls och behandlas vid statssekreterarmöten. Statssekreterarmötet anmäler lagförslagen och uppmanar ministerierna och andra institutioner (som anges i mötesprotokollet) att lämna yttranden om förslaget inom två veckor. Justitieministeriet och finansministeriet måste yttra sig om alla lagförslag. Under remissperioden kan även företrädare för icke-statliga organisationer yttra sig om förslaget.

Utkast kring vilka enighet har nåtts behandlas vid ett regeringssammanträde, medan utkast som fortfarande är föremål för oenighet behandlas vid ett ministerutskottssammanträde. Om enighet nås vid ministerutskottssammanträdet överlämnas utkastet till regeringssammanträdet för fortsatt behandling. Om regeringssammanträdet godkänner utkastet till förordning anses det ha antagits och blir till regeringsförfordning.

Promulgation av regeringsförfordningar

Regeringsförfordningar promulgeras genom offentliggörande i Lettlands officiella tidning (*Latvijas Vēstnesis*).

Regeringsförfordningars ikraftträdande

En regeringsförfordning träder i kraft dagen efter offentliggörandet i den officiella tidningen, om inte annat särskilt anges.

Upphävande av regeringsförfordningar

Regeringsförfordningar kan upphävas enligt följande:

- En särskild regeringsförfordning träder i kraft som upphäver den berörda regeringsförfordningen.
- En övergångsbestämmelse i en annan regeringsförfordning upphäver den berörda regeringsförfordningen.
- Den lagregel som legat till grund för utfärdandet av den berörda regeringsförfordningen upphör att gälla.
- Ett avgörande från författningsdomstolen innebär att den berörda regeringsförfordningen ogiltigförklaras.
- Regeringsförfordningen har en fastställd giltighetstid och denna löper ut.

Förordningar utfärdade av Lettlands centralbank, Lettlands finansinspektion FKTK eller kommissionen för reglering av allmännyttiga tjänster

För promulgation, ikraftträdande och upphävande av förordningar som utfärdats av Lettlands centralbank, Lettlands finansinspektion FKTK eller kommissionen för reglering av allmännyttiga tjänster gäller samma bestämmelser som för promulgation, ikraftträdande och upphävande av regeringsförfordningar.

Lokala myndigheters bindande föreskrifter

Framläggande av förslag till lokala myndigheters bindande föreskrifter

Förslag till lokala myndigheters bindande föreskrifter kan läggas fram för den lokala myndighetens fullmäktige av ordförande i fullmäktige, fullmäktiges utskott, ledamöter i fullmäktige, initiativtagaren till ett extraordinarie möte samt ordförande för en stads- eller regionförvaltning.

Översyn och antagande av förslag till lokala myndigheters bindande föreskrifter

Ett förslag till en lokal myndighets bindande föreskrift ska anses vara antaget och föreskriften blir bindande om över hälften av de närvarande i den lokala myndighetens fullmäktige röstar för antagandet och om inte annat föreskrivs i lag.

Fullmäktige översänder föreskrifterna och en motivering till ministeriet för miljöskydd och regional utveckling, skriftligt och på elektronisk väg, inom tre dagar från dagen för undertecknandet. Ministeriet utvärderar föreskrifternas laglighet inom en månad från mottagandet och översänder sitt yttrande till fullmäktige.

Om ministeriets yttrande inte innehåller några invändningar beträffande föreskrifternas laglighet, eller om inget yttrande översänds till fullmäktige inom angiven tidsfrist, utfärdar fullmäktige de bindande föreskrifterna i den form de antogs.

Om ministeriet i sitt yttrande konstaterar att föreskrifterna helt eller delvis är olagliga, ändrar fullmäktige förslaget i enlighet med yttrandet och utfärdar föreskrifterna i den ändrade lydelsen. Föreskrifterna översänds därefter till ministeriet för miljöskydd och regional utveckling inom tre dagar från dagen för undertecknandet.

Promulgation av lokala myndigheters bindande föreskrifter

Berörd fullmäktige offentliggör de bindande föreskrifterna genom att publicera dem i en lokal tidning eller annan oberoende publikation. Stadsfullmäktige (*Republikas pilsētas dome*) promulgerar bindande föreskrifter genom att offentliggöra dem i Lettlands officiella tidning (*Latvijas Vēstnesis*). Motiveringen offentliggörs tillsammans med föreskrifterna.

När de har trätt i kraft läggs föreskrifterna ut på den lokala myndighetens webbplats. Bindande föreskrifter från stadsfullmäktige (*no vada domes*) görs också tillgängliga i den lokala myndighetens lokaler och i distriktsmyndigheternas och stadsfullmäktiges lokaler.

Ministeriet för miljöskydd och regional utveckling offentliggör bindande föreskrifter från lokala myndigheter på sin webbplats.

Ikraftträdande av lokala myndigheters bindande föreskrifter

Lokala myndigheters bindande föreskrifter träder i kraft dagen efter det att de offentliggjorts i en tidning eller annan oberoende publikation, om inget annat anges i de berörda föreskrifterna.

Upphävande av lokala myndigheters bindande föreskrifter

Lokala myndigheters bindande föreskrifter kan upphävas enligt följande:

- Nya föreskrifter träder i kraft som upphäver de tidigare föreskrifterna.
- En övergångsbestämmelse i andra bindande föreskrifter upphäver de tidigare föreskrifterna.
- En bestämmelse i en överordnad lag eller förordning, som legat till grund för de bindande föreskrifterna i fråga, upphör att gälla.
- Ett avgörande från författningsdomstolen innebär att de berörda föreskrifterna ogiltigförklaras.
- Den lokala bindande myndighetsföreskriften har en fastställd giltighetstid och denna löper ut.

Rättsdatabaser

Republiken Lettlands officiella tidning (*Latvijas Vēstnesis*)

Den officiella publikationen *Latvijas Vēstnesis* är Republiken Lettlands officiella tidning. Information som publiceras i denna anses ha offentliggjorts officiellt.

- Det officiella offentliggörandet är autentiskt och rättsligt bindande.
- Ingen kan åberopa bristande kännedom om rättsakter eller officiella kungörelser som offentliggjorts i den officiella tidningen.

Sedan den 1 juli 2012 offentliggörs den officiella tidningen i elektronisk form på webbplatsen <https://www.vestnesis.lv/>. Uppgifter som offentliggjorts på webbplatsen <https://www.vestnesis.lv/> före detta datum ska endast ses som vägledande information. Denna information offentliggjordes officiellt i den tryckta versionen av den officiella tidningen.

Konsoliderad lagstiftning

Konsoliderade lagar, regeringsförordningar och andra författningar finns tillgängliga på Lettlands lagportal <http://www.likumi.lv/>. Lagar och andra författningar på webbplatsen offentliggörs endast i informationssyfte. Webbplatsen förvaltas av den officiella utgivaren av Lettlands officiella tidning [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Officiell utgivare

Utgivaren av den officiella tidningen *Latvijas Vēstnesis* är samma som den som utgav den tidigare officiella tryckta tidningen med samma namn: [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Den officiella utgivarens verksamhet bedrivs i enlighet med de internationella standarderna ISO 9001:2008 (ledningssystem) och ISO 27001:2005 (informationssäkerhet).

Är tillgången till databasen kostnadsfri?

Ja, *Latvijas Vēstnesis* finns tillgänglig utan kostnad. Även tillgången till den officiella tidningens arkiv är **gratis**. Det gäller även tillgången till webbsidan med konsoliderade rättsakter.

Länkar

[Republiken Lettlands parlament \(Saeima\)](#), [Lettlands regering](#), [Lettlands centralbank](#), [Finansinspektionen](#), [Kommissionen för reglering av allmännyttiga tjänster](#), [Lettiska lokala myndigheter](#), [Den officiella tidningen Latvijas Vēstnesis](#), <http://www.likumi.lv/>

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 07/01/2016

Medlemsstaternas lagstiftning - Litauen

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [lt](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Översättningen till [bg](#) [es](#) [en](#) [fr](#) [hr](#) [pl](#) är dock redan färdig.

Här hittar du information om Litauens rättssystem och en översikt över Litauens lagstiftning.

Rättskällor

Genom rättskällor läggs rättsliga bestämmelser fram och fastställs.

En **rättsakt** är ett officiellt skriftligt dokument som antas av ett lands behöriga myndighet, i vilket en rättslig bestämmelse fastställs och förklaras, eller i vilket grunden för tillämpningen av rättsliga bestämmelser i enskilda fall anges. Beroende på arten av rättslig information kan rättsakter omfatta följande typer:

1. **Lagstiftningsinstrument** – statliga institutioners skriftliga beslut i vilka allmänna bestämmelser som riktar sig till en obestämd grupp och som antagits av den berörda staten fastställs, ändras eller upphävs. Lagstiftningsinstrument kan delas in i två kategorier:
 1. **Lagar**, som är de viktigaste rättsakterna. Dessa antas av Republiken Litauens parlament [*Seimas*] eller genom folkomröstning. Lagar innehåller allmänna rättsliga bestämmelser avsedda att reglera de viktigaste aspekterna av mänskligt samhälle och har överordnad laga kraft. Lagar anses vara den huvudsakliga rättskällan.
 2. **Underordnade bestämmelser**, som är lagstiftningsinstrument som antas på grundval av en lag i syfte att ge lagen konkret form och säkerställa dess genomförande. Underordnade bestämmelser måste vara förenliga med lagarna. De omfattar följande:
 1. Parlamentsresolutioner.
 2. Regeringsresolutioner.
 3. Förelägganden från ministerier.

4. Resolutioner och beslut från lokala myndigheter och offentlig förvaltning.
5. Övriga instruments.

2. **Tolkningsakter**, som antas för att förklara rättsakters betydelse och innebörd. De antas av institutioner med behörighet att tolka lagen.
3. **Enskilda genomförandeakter**, i vilka bestämmelserna i lagar omsätts i praktiken. På samma sätt som lagstiftningsinstrument har enskilda genomförandeakter rättslig verkan, men är inte rättskällor, eftersom de inte skapar allmänna bestämmelser av universell tillämplighet, utan med sitt föreskrivande innehåll riktar sig till specifika personer i specifika omständigheter och är tillfälliga, så till vida att de inte längre är tillämpliga när det berörda samhällsliga samröret (anställning, avsked, pensionstilldelning osv.) upphör.

Andra rättskällor

Utöver lagstiftningsinstrument anses även följande akter vara primärrättskällor:

- **Allmänna rättsliga principer (god tro, likabehandling, enskilt ansvar, rimlighet)** anses vara fasta beståndsdelar av Litauens rättssystem både för tolkning av lagbestämmelser och för att överbrygga luckor i lagstiftningen. Enligt artikel 135.1 i Republiken Litauens författning anses dessutom universellt erkända principer i internationell rätt vara en fast beståndsdel av Litauens rättssystem, och de litauiska domstolarna är därför skyldiga att tillämpa och låta sig vägledas av dem.
- **Rättsliga normer**, dvs. uppföranderegler som godkänts av staten och etablerats i samhället med upprepad och långsiktig giltighet. I Republiken Litauens civilrätt fastställs att hävd är en direkt rättskälla. Detta kan tillämpas när om en lag eller ett avtal direkt föreskriver att hävd ska tillämpas eller om det finns luckor i de rättsliga bestämmelserna. Hävd som strider mot allmänna rättsliga principer eller bindande rättsliga bestämmelser kan inte tillämpas.

Följande anses vara sekundära rättskällor:

- **Rättsliga prejudikat**, dvs. domstolsdomar i specifika mål som blivit vägledande för domstolar i samma eller underordnad instans vid behandling av analoga fall. Prejudikat har i litauisk lagstiftning snarast en rådgivande funktion.
- **Rättsdoktrin**.

Normhierarki

Följande hierarki gäller för rättsakter:

1. Författningen.
2. Grundlagar.
3. Ratificerade avtal.
4. Lagar.
5. Andra rättsakter som genomför lagar (författningar som antas av presidenten, regeringen eller konstitutionsdomstolen osv.).

Institutionsuppbyggnad:

Litauens parlament [*Seimas*] är den enda institution med befogenhet att anta lagar. Rättsakter som antas av andra statliga institutioner måste vara förenliga med Republiken Litauens författning och andra lagar.

Andra lagstiftningsinstrument kan antas av

- Litauens parlament (resolutioner),
- presidenten (förordnande),
- regeringen (resolutioner),
- ministerier och andra statliga organ (förelägganden),
- lokala myndigheter (beslut, förelägganden).

Rättsliga databaser

Republiken Litauens parlament innehar och förvaltar [Litauens rättsaktsdatabas](#) (*Lietuvos teisės akty duomenų bazė*).

Denna databas omfattar följande:

- Antagna rättsakter.
- Utkast till rättsakter.
- Resolutioner.
- Slutsatser.
- Andra typer av lagstiftningsinstrument.

Texterna i denna databas är inte officiella eller rättsligt bindande.

Sökning i databasen är möjlig både på engelska och litauiska. De olika typerna av rättsakter kan väljas i en funktionsmeny under "typ".

Lagstiftning och andra rättsliga dokument finns också i [Litauens rättsaktsregister](#) (*Lietuvos teisės aktų registras*). Denna webbplats förvaltas av **det offentliga företaget Centrala registret** (*valstybė įmonė Registrų centras*) under **justitieministeriets** tillsyn. Fr.o.m. den 31 augusti 2013 förvaltas registret av kansliet för Republiken Litauens parlament.

Är tillgången till databasen gratis?

Ja, tillgång både till registret och till databasen över Litauens rättsakter är **gratis**.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 18/02/2019

Medlemsstaternas lagstiftning - Luxemburg

Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska. Översättningen till [fr](#) är dock redan färdig.

Det här avsnittet innehåller information om olika rättskällor i Luxemburg.

Rättskällor

Rättsreglemlas hierarki

Uttrycket "rättskällor" är bildligt och handlar om rättens framväxt och ursprung.

I dag är **författningen** och **lagarna** de viktigaste rättskällorna.

Den luxemburgska författningen

Den första luxemburgska författningen utformades 1841, två år efter Luxemburgs självständighet 1839. Den följdes därefter av nya författningar, 1848 och 1856.

Dagens luxemburgska författning är från den 17 oktober 1868, men har ändrats flera gånger sedan dess.

Den luxemburgska författningen är en strikt strukturerad **skriftlig författning**. Eftersom den är så grundläggande har författningen förblivit mer oförändrad än vanliga lagar.

Dagens författning består av **121 artiklar, uppdelade i 13 kapitel**. Här beskrivs de grundläggande principerna för staten, medborgarnas rättigheter och friheter och hur myndigheterna är organiserade.

- Kapitel I: Om staten och dess territorium och om storhertigen
- Kapitel II: Allmänna friheter och grundläggande rättigheter
- Kapitel III: Statens suveränitet
- Kapitel IV: Om deputeradekammaren

- Kapitel V: Om storhertigdömets regering
- Kapitel Va: Om lagrådet
- Kapitel VI: Om rättsväsendet
- Kapitel VII: Om polisväsendet
- Kapitel VIII: Om ekonomi
- Kapitel IX: Om kommuner
- Kapitel X: Om offentliga inrättningar
- Kapitel XI: Allmänna bestämmelser
- Kapitel XII: Övergångsbestämmelser och kompletterande bestämmelser

Lagen som rättskälla

Rättssystemet

I storhertigdömet Luxemburgs rättssystem har [deputeradekammaren](#) och [regeringen](#) **initiativrätt**.

Regeringens initiativrätt kallas "regeringsinitiativ" och utövas genom **lagutkast**.

Deputeradekammarens initiativrätt kallas "parlamentariskt initiativ" och utövas genom **lagförslag**.

Därefter läggs lagutkastet eller lagförslaget fram för yttrande från olika instanser (specialavdelningar), men framför allt från [lagrådet](#). När lagrådet har uttalat sig om utkastet eller förslaget skickas det till deputeradekammaren.

I det luxemburgska enkamarsystemet måste deputeradekammaren efter sin omröstning om förslaget eller utkastet efter minst tre månader uttala sig en andra gång om lagförslaget, såvida inte kammaren eller lagrådet var för sig beslutar att det kan avstå från denna andra omröstning. Den lag som slutligen röstas igenom i deputeradekammaren blir inte giltig förrän den förkunnats av storhertigen och **offentliggjorts** i den officiella tidningen [Mémorial](#).

Lagstiftningssystem

Enligt artikel 2 i lagen av den 12 juli 1996 om reform av lagrådet kan inget **förslag till förordning** om tillämpning av lagar eller fördrag läggas fram för storhertighen förrän **lagrådet** har avgett ett **yttrande**.

Regeringen kan dock kringgå denna generella regel i nödsituationer (som bedöms av storhertigen på grundval av en motiverad rapport från den minister som tagit initiativet) och på så sätt slippa begära yttrande från lagrådet. Det här **nödfallsförfarandet** ska dock bara utnyttjas i undantagsfall.

Om det enligt en rättsakt dessutom krävs att lagrådet yttrar sig över genomförandebestämmelserna till samma rättsakt kan inte nödfallsförfarandet utnyttjas. Samma sak gäller för ändringar av förordningar där lagrådet eller en annan hög instans redan har avgett ett första yttrande.

På samma sätt som när det gäller rättsakter yttrar sig lagrådet om förslag till förordningar genom **motiverade rapporter** som innehåller ett allmänt resonemang, en genomgång av själva förslaget och i förekommande fall ett motförslag.

Lagrådet granskar förslagen till rättsakter både formmässigt och innehållsmässigt och kontrollerar om de överensstämmer med överordnade rättsinstrument.

Rättsdatabaser

Webbplatsen [Légilux](#) är den luxemburgska statens rättsportal på Internet.

Här finns landets lagstiftning i originalversioner i den officiella tidningen Mémoires A-serie eller som konsoliderade texter vilka till stor del ingår i den samlade författningssamlingen.

Webbplatsen är indelad i följande tre huvudområden:

- [Lagstiftning](#) – med publikationer med luxemburgsk lagstiftning och andra publikationer samt konsoliderade texter.
- [Förvaltning](#) – med publikationer om förvaltning. Den viktigaste är samlingen av texter ur B-serien av den officiella tidningen Mémorial och den officiella årsboken över förvaltning och lagstiftning.
- [Bolag och organisationer](#) – med den officiella tidningen Mémoires C-serie om bolag, organisationer och ideella organisationer.

Är tillgången till uppgifter i databasen kostnadsfri?

Ja, tillgången till uppgifter i databasen är **kostnadsfri**.

Länkar

[Légilux](#)

[Justitieministeriet](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 20/12/2018

Medlemsstaternas lagstiftning - Ungern

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [hu](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Här kan du hitta information om rättssystemet i Ungern.

Rättskällor

Rättsreglernas hierarki

Konstitutionella regler

Överst i den ungerska rättsordningens hierarki står **1949 års lag XX om konstitutionen** (a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény), som alla övriga lagar måste vara förenlig med. Konstitutionen antogs av **det nationella parlamentet** (Országgyűlés) och för att ändra konstitutionen krävs **två tredjedelars majoritet** av samtliga parlamentsledamöters röster (artikel 24.3 i konstitutionen).

Den ungerska konstitutionen består av 15 **kapitel** (fejezet). **Kapitel I** innehåller allmänna bestämmelser och slår fast regeringsformen, överföringen av vissa befogenheter till Europeiska unionen och flera andra grundläggande principer, såsom

- rättsstatsprincipen,
- förbudet mot att gripa makten med våld,
- rätten att vara medlem och verka i politiska partier,
- fredsprincipen,
- principen om medverkan till europeisk enighet,
- erkännandet av grundläggande rättigheter, och
- om en lag innehåller bestämmelser om grundläggande rättigheter och skyldigheter, får dessa inte begränsa de grundläggande rättigheternas viktigaste innebörd.

Kapitlen II–XI innehåller de mest grundläggande bestämmelserna gällande landets offentliga ämbeten och viktigaste institutioner. Här regleras bland annat den rättsliga ställningen och uppgifterna för

- parlamentet (az Országgyűlés),
- republikens president (a köztársasági elnök),
- författningsdomstolen (az Alkotmánybíróság),
- ombudsmannen för mänskliga rättigheter (az állampolgári jogok országgyűlési biztosa),
- ombudsmannen för nationella och etniska minoriteters rättigheter (a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa),

- nationella revisionsmyndigheten (az Állami Számvevőszék),
- ungerska centralbanken (a Magyar Nemzeti Bank),
- regeringen, försvarsmakten och polisen (a Kormány, a Magyar Honvédség és egyes rendvédelmi szervek),
- lokala styrande organ (a helyi önkormányzatok), och
- domstolsväsendet och åklagarämbetet (a bírói szervezet és az ügyészség).

Kapitel XII innehåller en deklaration om grundläggande rättigheter och skyldigheter.

Kapitel XIII innehåller vallagen.

Kapitel XIV innehåller bestämmelser om Ungerns huvudstad och nationella symboler.

Kapitel XV innehåller slutbestämmelser.

Lagar (törvény)

I Ungern är det **parlamentet** som antar lagar. I konstitutionen fastställs de grundläggande rättigheter och skyldigheter som lagen ska reglera. I 1987 års lag XI om lagstiftningsprocessen (a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény) (**lagen om stiftande av lagar**) (jogalkotási törvény) anges ytterligare områden som ska regleras i lag. Parlamentet antar lagar antingen med enkel majoritet (minst hälften av de närvarande ledamöternas röster) eller med **kvalificerad majoritet** (två tredjedelar av de närvarande ledamöternas röster). Två tredjedelar av samtliga parlamentsledamöters röster krävs gällande rättsakterna för att ändra konstitutionen, för att anta och ratificera det internationella avtalet om anslutning till EU, samt gällande nationella symboler. I konstitutionen anges vilka lagar som kräver två tredjedelars röstmajoritet.

Innan 1989 års lag XXXI om ändring av konstitutionen (az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény) antogs hade Ungerns presidentråd (a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa) rätt att anta **lagdekret** (törvényerejű rendelet). När det gäller rättsreglernas hierarki likställs ännu gällande lagdekret med lagar.

Lagdekret (rendelet)

Lagen om stiftande av lagar skiljer mellan regeringsdekret (kormányrendelet), ministerdekret (miniszteri rendelet) och lokala dekret (önkormányzati rendelet).

Regeringsdekret

Regeringens befogenhet att anta dekret kan vara autonom eller följa av lag. Den autonoma behörigheten bygger på artikel 35.2 i konstitutionen vari fastställs att regeringen får anta dekret inom sina behörighetsområden. Detta inskränker inte parlamentets befogenheter, eftersom parlamentet är behörigt att anta lagar på alla områden.

Enligt lagen om stiftande av lagar är regeringen dock lagligen behörig att anta dekret om genomförande av lag. Enligt artikel 15.1 i lagen om stiftande av lagar ska dekret om genomförandebestämmelser innehålla bestämmelser om behörighet, syfte och tillämpningsområde. Behörigheten får inte delegeras.

Ministerdekret

Ministerdekret är en speciell typ av dekret som har lägre rang än regeringsdekret i rättskällornas inbördes ordning. Enligt lagen om stiftande av lagar får ministrar anta dekret inom sina ansvarsområden, om de har befogenhet därtill enligt lag eller regeringsdekret. För att ministerdekret ska kunna utfärdas måste alltså dessa två villkor vara uppfyllda.

Centralbanksdekret (a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete)

Enligt en separat lag kan ordföranden för Ungerns centralbank, via ett **centralbanksdekret**, utfärda bestämmelser så länge dessa inte är oförenliga med andra lagar.

Lokala dekret

Den tredje typen av dekret är **lokala dekret**. Enligt artikel 44/A.2 i konstitutionen får lokala styrande organ anta dekret på sina ansvarsområden, men dessa får inte stå i strid med högre myndigheters rättsregler. Enligt artikel 16.1 i lag LXV från 1990 om lokalt självstyre (a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény) får en lokal myndighet, inom sitt behörighetsområde, utfärda lokala dekret rörande sådana lokala offentliga angelägenheter som inte regleras i lag, och får driva igenom dem i sin roll som rättslig myndighet. Enligt rättspraxis från Ungerns författningsdomstol, i ärenden som rör lokala offentliga frågor, får emellertid ett lokalt styrande organ utfärda dekret som kompletterar nationell lagstiftning även utan att denna rätt uttryckligen anges i lag.

Internationella konventioner

Ungerns regering får ingå internationella konventioner med andra länder och regeringar i andra länder. Förhållandet mellan internationella konventioner och inhemska lagar bygger i Ungern på ett dualistiskt system. Detta innebär att internationella konventioner **införlivas med inhemsk rätt** genom att de efter lagstiftning vinner **laga kraft**.

Internationella rättsprinciper

Enligt artikel 7.1 i den ungerska konstitutionen tillämpar landets rättssystem de allmänt erkända internationella rättsprinciperna och landets inhemska lagar måste vara förenliga med målen i internationell rätt.

Internationell sedvanerätt (nemzetközi szokásjog) och de grundläggande internationella rättsprinciperna (a nemzetközi jog általános elvei) införlivas med nationell rätt utan att behöva ändras.

Andra generella rättskällor än lagar som inte uppfyller kraven för att vara bestämmelser

Andra rättsliga styrinstrument (az állami irányítás egyéb jogi eszközei)

Det ungerska rättssystemet innehåller andra rättsliga styrinstrument som, även om de är bestämmelser, inte är lagstiftning. Det handlar om interna regler som inte är bindande för alla utan endast för de myndigheter som utfärdaren ansvarar för (med undantag för rättsliga riktlinjer utan bindande laga kraft).

Beslut (határozat)

Beslut antas av parlamentet, regeringen, ministerier (kormánybizottság), lokala styrande organ och lokala myndigheter. Därmed regleras uppgifterna, arbetet och planeringen för deras respektive ansvarsområden och underställda organ.

Instruktioner (utasítás)

Instruktioner utfärdas av ministrar och chefer för statliga verk inom deras ansvarsområden (országos hatáskörű szerv) för att reglera verksamheten vid organ som direkt lyder under dem.

Statistiska meddelanden (statisztikai közlemény)

Statistiska meddelanden utfärdas av chefen för statistiska centralbyrån (Központi Statisztikai Hivatal) och innehåller bindande åtgärder, som enbart består av statistiska begrepp, metoder, klassificeringar, förteckningar och uppgifter.

Rättsliga riktlinjer (jogi iránymutatás)

Rättsliga riktlinjer omfattar parlamentets och regeringens **direktiv** (irányelv), **vari fastställs** allmänna målsättningar och program och ståndpunkter gällande viktiga frågor för staten och samhället. Parlamentet och regeringen kan tolka rättsregler i **principiella ståndpunkter** (elvi állásfoglalás). Ministrar och chefer för statliga verk kan utfärda direktiv och meddelanden (tájékoztató).

Direktiv innehåller rekommendationer om de viktigaste sätten att tillämpa lagstiftningen.

Meddelanden innehåller fakta och uppgifter som är viktiga för de myndigheter som ansvarar för att lagstiftningen tillämpas.

Författningsdomstolens avgöranden (az Alkotmánybíróság határozata)

Författningsdomstolens avgöranden spelar en viktig roll i rättssystemet.

Författningsdomstolen har följande **uppgifter**:

- Att granska om lagar och andra rättsliga styrinstrument är förenliga med konstitutionen.
- Att (i förebyggande syfte) granska om lagar som redan har antagits men inte trätt i kraft, parlamentsbeslut (az Országgyűlés ügrendje) och vissa bestämmelser i internationella konventioner strider mot konstitutionen.
- Att granska lagar och andra rättsliga styrinstrument för att kontrollera att de är förenliga med internationella konventioner.
- Att täppa till rättsliga luckor i konstitutionen (mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség) – vem som helst kan väcka en sådan talan.
- Att meddela dom i klagomål som rör konstitutionen (alkotmányjogi panasz), baserat på överträdelse av konstitutionella rättigheter – vem som helst kan väcka en sådan talan.
- Att lösa behörighetskonflikter inom statliga organ, lokala styrande organ eller mellan lokala styrande organ och statliga organ.
- Att tolka bestämmelserna i konstitutionen.

- Att hålla olika typer av domstolsförhandlingar i mål som faller inom dess behörighetsområde och i enlighet med vad lagen föreskriver.

Författningsdomstolens avgöranden ska vara tydligt motiverade och den ska bedöma liknande mål i enlighet med de principer som tidigare tillämpats. Författningsdomstolens avgöranden kan inte överklagas och är bindande för alla.

Domstolarnas rättspraxis

Högsta domstolen (Legfelsőbb Bíróság) fattar beslut om enhetlighet (jogegységi határozat) och utfärdar principbeslut (elvi határozat), för att uppfylla sitt ansvar för att se till att lagstiftningen tillämpas enhetligt och att lägre rättsinstanser ges rättsliga riktlinjer.

Ett **enhetlighetsförfarande** (jogegységi eljárás) kan inledas om rättspraxisens utveckling och enhetlighet kräver att ett beslut om enhetlighet antas i en principfråga, samt om en av Högsta domstolens avdelningar avser att frångå ett beslut som tagits av en annan av Högsta domstolens avdelningar. Avgöranden om enhetlig rättspraxis är bindande för domstolarna.

Principbeslut bygger på Högsta domstolens rättsavdelningars praxis och främjar även enhetliga domslut.

Avgöranden om att säkerställa en enhetlig rättspraxis och principbeslut offentliggörs i **Högsta domstolens rättsfallssamling** (Legfelsőbb Bíróság Hivatalos Gyűjteménye).

Nationella rättsreglers ikraftträdande

Lagar gäller för **fysiska** och **juridiska personer** med hemvist i Ungern och för ungerska medborgare med hemvist i utlandet. En lokal myndighets dekret gäller i den region där den är behörig.

Lagen om stiftande av lagar innehåller ett **förbud mot retroaktiv giltighet** och slår fast att man i en rättsregel inte kan fastställa skyldigheter eller väcka åtal för handlingar som begåtts innan lagen trätt i kraft.

Ikraftträdandedagen måste alltid fastställas i lagstiftningen så att förberedelserna på att tillämpa lagen ges tillräcklig tid.

Lagstiftning och därmed sammanhängande **tillämpningsföreskrifter** (végrehajtási jogszabály) måste träda i kraft samtidigt. Lagar upphör att gälla om de återkallas genom annan lag eller om den tidsfrist som anges i lagen löper ut.

Rättsdatabaser

[☞ Ungerns officiella tidning i elektroniskt format](#) (Hiteles Elektronikus Magyar Közlöny) innehåller alla officiella tidningar i elektroniskt format.

Den ungerska officiella tidningen innehåller ungersk lagstiftning (med undantag för lokala dekret), inklusive

- författningsdomstolens beslut och avgöranden, vilka i enlighet med rättsföreskrifter eller på grundval av ett beslut från författningsdomstolen måste offentliggöras i den officiella tidningen,
- parlamentsbeslut,
- Högsta domstolens avgöranden om enhetlighet,
- yttranden (állásfoglalás) från den nationella valkommissionen (Országos Választási Bizottság),
- bilagor, med bland annat rättsfallssamlingen (Határozatok Tára), och
- det fullständiga förhandlingsreferatet från överläggningarna i parlamentet (Hivatalos Értesítő).

[☞ Elektronisk samling av gällande lagstiftning](#) (Hatályos jogszabályok elektronikus gyűjteménye) innehåller all lagstiftning (med undantag för lokala dekret) och alla övriga styrintstrument som är i kraft på sökdagen. Detta presenteras i en konsoliderad version, tillsammans med tillägg och andra ändringar.

Du kan söka efter information både via titel och nummer och genom fritextsökning.

Tillgången till dessa databaser är **gratis** och omgärdas inte av några restriktioner.

Länkar

[☞ Ungerns officiella tidning i elektroniskt format](#)

[☞ Elektronisk samling av gällande lagstiftning](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 16/02/2016

Medlemsstaternas lagstiftning - Malta

Här hittar du information om rättssystemet på Malta.

Rättskällor

- *Acts of Parliament* (primärlagstiftning, dvs. rättsakter som antas av parlamentet).
- Förordningar, regler, beslut och stadgor (sekundärlagstiftning).
- EU-lagstiftning, inklusive EU-domstolens avgöranden.

Författningen är den grundläggande nationella rättskällan. Där fastslås att parlamentet ska stifta lagar genom *Acts of Parliament*, men parlamentet får delegera lagstiftningsbefogenheter till andra organ (som ministerier, myndigheter och offentliga organ). De har rätt att anta sekundärlagstiftning enligt de befogenheter som anges i en *Act of Parliament*.

Den nationella rättsordningen måste också betraktas i förhållande till EU-lagstiftningen och framförallt anslutningsfördraget.

Maltas rätt är inte prejudikatsbaserad. Domstolen tolkar lagen som den beskrivs i olika lagtexter. Det betyder dock inte att prejudikat inte äger auktoritet. Som en allmän regel gör domstolarna inte avsteg från en väl etablerad princip som fastställts genom rättspraxis om det inte finns ett tungt vägande skäl till detta. Underrätterna brukar också följa de principer som en högre instans har fastställt i en viss rättsfråga.

Olika typer av rättsakter – beskrivning

Internationella fördrag kan också ingå i Maltas lagstiftning.

Europakonventionen

Genom parlamentets lag XIV från 1987 införlivades Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna i den maltesiska lagstiftningen. Alla maltesiska lagar måste vara förenliga med rättigheterna och friheterna i konventionen. Domstolarna utövar tillsyn.

Rättsreglermas hierarki

På nationell nivå är författningen landets högsta lag. Därefter kommer *Acts of Parliament* och sekundärlagstiftningen. Dessutom är anslutningsfördraget och EU-förordningar rättsligt bindande och gäller på Malta precis som i alla andra medlemsländer.

Institutionell ram

Institutioner som antar rättsregler

Ansvaret delas mellan den lagstiftande, den verkställande och den dömande makten. De tre pelarna har specifika befogenheter inom sitt eget område och systemet med horisontell maktindelning, som Malta har ärvt från engelska rättsstatsprinciper, gör att rättssystemet kan fungera smidigt.

Beslutsprocessen

Malta följer det brittiska parlamentariska systemet, vilket inte är särskilt förvånande med tanke på att landet stod under brittiskt styre i 180 år. En minister lägger fram ett lagförslag för en första behandling i parlamentet. Förslaget offentliggörs i den officiella tidningen. Beroende på hur viktig lagen är kan den föregås av en vitbok. *House of Representatives* (representanthuset) inrättar sedan ett utskott för att behandla lagförslaget. Efter en andra behandling där parlamentsledamöterna får tillfälle att ge allmänna synpunkter på förslaget, granskas det mer i detalj av utskottet, som sedan lägger fram eventuella ändringsförslag. När utskottsbehandlingen är klar sänds lagförslaget tillbaka till parlamentet för en sista, tredje behandling. Förslaget ska till sist godkännas av presidenten innan det blir en färdig lag.

I allmänhet brukar lagar träda i kraft samma dag som de offentliggörs, om det inte uttryckligen anges i själva rättsakten att den ansvariga ministern får fastställa ett annat datum.

Rättsdatabaser

Nationell rättsdatabas: [Laws of Malta](#) – Legal Services

Här hittar du

- all nationell primär- och sekundärlagstiftning
- rättsliga dokument som lagar, propositioner, rättsliga meddelanden och stadgar.

Länkar

[Laws of Malta](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 20/12/2016

Medlemsstaternas lagstiftning - Nederländerna

Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.
Översättningen till [nl](#) är dock redan färdig.

Här hittar du information om rättssystemet i Nederländerna.

Den nederländska regeringen består utgörs inte bara av ministrarna och deras statssekreterare (biträdande ministrar), utan även av statsöverhuvudet, dvs. kungen. Detta är ovanligt bland de västeuropeiska monarkierna, där statsöverhuvudet oftast inte ingår i regeringen. Nederländerna har varit en konstitutionell monarki med ett parlamentssystem ända sedan den ingripande ändringen av grundlagen 1848.

Rättskällor

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Grondwet (Grundlagen) ger ramen för hur den nederländska staten är organiserad och ligger till grund för lagstiftningen. Fördrag mellan Nederländerna och andra stater är en mycket viktig rättskälla. I artikel 93 i grundlagen anges att bestämmelser i fördrag och i beslut av internationella institutioner kan ha direkt effekt i den nederländska rättsordningen. I så fall har dessa bestämmelser företräde framför nederländsk inhemsk lagstiftning. Inhemsk lagstiftning är inte tillämplig om den är oförenlig med de internationella bestämmelserna. De regler som EU föreskriver i fördrag, förordningar och direktiv är således en viktig rättskälla i Nederländerna.

I stadgan för Konungariket Nederländerna regleras förbindelserna mellan landets tre delar (Nederländerna och de två utomeuropeiska delarna, Nederländska Antillerna och Aruba).

Lagar stiftas på nationell nivå.

Centralregeringen kan genom bemyndigande i lag meddela (ytterligare) bestämmelser i form av *algemene maatregelen van bestuur* (allmänna förvaltningsbestämmelser) och *ministeriële regelingen* (bestämmelser som utfärdas på ministerienivå). Det är möjligt att fastställa självständiga allmänna förvaltningsföreskrifter (som inte bygger på lag), men dessa kan inte upprätthållas med hjälp av straffrättsliga bestämmelser.

Enligt grundlagen har även vissa myndigheter på lägre nivå (provinser, kommuner och vattenmyndigheter) rätt att utfärda bestämmelser.

Allmänna rättsprinciper har betydelse för förvaltningen och rättskipningen. I vissa fall hänvisas det till dessa principer i lagstiftningen, till exempel skälighets- och billighetsprinciperna i *Burgerlijk Wetboek* (den civilrättsliga lagstiftningen). Domstolarna kan också hänvisa till allmänna rättsprinciper i sina domar.

En annan rättskälla är sedvanerätten. I princip är sedvanerätten endast relevant om lagen uttryckligen hänvisar till den, men även här kan domstolen beakta sedvanerättsliga regler om det föreligger en konflikt. Däremot kan sedvanerätt inte åberopas som rättskälla i brottmål (artikel 16 i grundlagen).

Även rättspraxis är en rättskälla, då domstolsavgöranden betydelse sträcker sig utöver det specifika målet. Avgöranden från domstolar i högre instans har en vägledande funktion. Avgöranden från *Hoge Raad* (Högsta domstolen) är av särskild vikt, eftersom denna domstol har till uppgift att främja en enhetlig rättstillämpning. Domstolar i lägre instans ska således ta hänsyn till Högsta domstolens avgöranden.

Rättskällornas hierarki

Enligt artikel 94 i grundlagen är vissa internationella rättsregler högst placerade i normhierarkin. Rättsregler som är oförenliga med dessa är inte tillämpliga. EU-rätten har företräde framför nationell rätt. Därefter följer *Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden* (stadgan för Konungariket Nederländerna), grundlagen och lagarna. Dessa har företräde framför andra författningar. Lagar antas gemensamt av regeringen och parlamentet (*Staten-Generaal*).

En lag kan helt eller delvis förlora sin verkan genom nyare lagstiftning. Dessutom finns det en allmän tolkningsregel som säger att speciallagstiftning har företräde framför allmän lagstiftning.

Enligt den kontinentala rättstraditionen anses lagar stå över rättspraxis i normhierarkin.

Institutionell ram

Ansvariga myndigheter

Lagstiftningsprocessen

Grundlagen innehåller inga bestämmelser om "lagstiftningsmakt". Lagar är resultatet av beslut som fattas gemensamt av regeringen och parlamentet. Lagstiftningsförslag kan läggas fram av regeringen eller av parlamentets andra kammare. *Raad van State* (nedan kallat Statsrådet) avger yttranden om såväl lagförslag som allmänna förvaltningsföreskrifter. Även andra berörda har vanligtvis möjlighet att yttra sig i samband med utarbetandet av lagförslag.

Andrakammaren har rätt att ändra ett förslag. Lagförslag antas i normala fall av *ministerraad* (nedan kallat ministerrådet), som överlämnar förslagen till statsrådet för rekommendation. Regeringen yttrar sig om statsrådets rekommendation i ett betänkande. Därefter översänder regeringen lagförslaget – med eventuella nödvändiga ändringar – till parlamentets andra kammare genom så kallat *Koninklijke boodschap* (kunglig kungörelse). Förslaget kan fortfarande ändras under behandlingen i andrakammaren. När förslaget har godkänts av andrakammaren, tas det upp för behandling i förstakammaren. I detta skede kan förslaget inte längre ändras. Förstakammaren kan endast godkänna eller avvisa förslaget. När förslaget väl har godkänts av förstakammaren, bekräftas det av statsöverhuvudet och blir därigenom till lag.

Rättsdatabaser

[Overheid.nl](https://overheid.nl) är den centrala sökingången för all information som rör Nederländernas myndigheter. Här hittar du bland annat:

- Officiella publikationer
- Officiella kungörelseorgan
- Parlamentshandlingar

[Lagstiftningsdelen](#) av webbplatsen innehåller konsoliderad lagstiftning från och med den 1 maj 2002.

Är tillgången till databasen kostnadsfri?

Tillgången till webbplatsen och databasen är **kostnadsfri**.

Länkar

[Regeringen](#), [Utrikesministeriet](#), [Parlamentets andra kammare](#)

[Engelsk version av den nederländska regeringens webbplats](#), [Engelsk version av det nederländska parlamentets webbplats](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 23/05/2018

Medlemsstaternas lagstiftning - Österrike

Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.
Översättningen till [de](#) är dock redan färdig.

Introduktion – Det här avsnittet ger information om Österrikes rättsväsen och en översikt över österrikisk lag.

Rättskällor

Österrikisk rätt är huvudsakligen **skriven rätt**. Sedvanerätt spelar däremot en mycket begränsad roll. Högsta domstolens rättspraxis som ger viktiga riktlinjer för tillämpning av lagen är av stor betydelse men rättspraxis (domarskapad rätt) erkänns inte formellt som rättskälla.

Enligt **den konstitutionella rätten i Österrike** är allmänt erkända regler i internationell rätt en del av den federala rätten vilket innebär att **internationella fördrag** införlivas med det österrikiska rättssystemet (allmänt och specifikt införlivande).

Fördragsbestämmelsernas placering i det inhemska rättssystemet avgörs av innehållet.

För att internationella fördrag som ändrar eller kompletterar författningen ska godkännas av nationalrådet gäller samma krav för beslutsmässighet som vid antagande av resolutioner om konstitutionell lagstiftning på federal nivå. Samma krav gäller för antagande av lagförslag och resolutioner om internationella fördrag som ändrar eller kompletterar lagen.

I princip ingår förbundsrepubliken internationella fördrag på förslag från förbundsregeringen eller den bemyndigade förbundsministern. Internationella fördrag av politisk natur som ändrar eller kompletterar lagstiftningen måste godkännas i förväg av nationalrådet. Förbundsrepubliken kan uppdraga åt förbundsregeringen eller behöriga regeringsledamöter att ingå sådana internationella fördrag som varken är politiska eller ändrar eller kompletterar lagstiftningen.

I enlighet med den österrikiska federala konstitutionen har de **nio delstaterna** sin egen **konstitutionella delstatslagstiftning** utöver den (konstitutionella) förbundslagstiftningen. Delstaternas konstitutionella lagstiftning får inte strida mot den konstitutionella förbundslagstiftningen och är därför **underordnad** denna. I princip föreligger emellertid ingen sådan hierarki mellan förbundslagstiftning och delstatslagstiftning. Sedan 1988 har delstaterna också kunnat ingå internationella fördrag om frågor som ligger inom deras kompetensområde. Yttre angelägenheter sköts emellertid på förbunds nivå.

Typer av rättsliga instrument – rättsreglernas hierarki

Konstitutionella bestämmelser på förbunds nivå kräver således i regel två tredjedels majoritet av de avgivna rösterna i nationalrådet, med minst hälften av ledamöterna närvarande. En bestämmelse som åstadkoms genom ett sådant förfarande ska dessutom uttryckligen betecknas som "konstitutionell lag" eller "konstitutionell bestämmelse".

När nationalrådet beslutar om förbundslagstiftning krävs å andra sidan att minst en tredjedel av ledamöterna är närvarande och att förslaget erhåller absolut majoritet av de avgivna rösterna.

1. Grundläggande principer i förbunds författningen

Följande principer i den österrikiska förbunds författningen är grundläggande för den österrikiska rättsordningen:

- Demokratiprincipen.
- Maktfördelningsprincipen.
- Rättsstatsprincipen.
- Principen om republik.
- Förbundsstatsprincipen.
- Den liberala principen.

Dessa vägledande principer bildar tillsammans den **grundläggande konstitutionella ordningen**.

Den konstitutionella ordningen har stor betydelse eftersom alla större ändringar av förbundsrfattningen måste godkännas genom folkomröstning inom ramen för lagstiftningsförfarandet. Om någon av de underliggande riktlinjerna frångås eller om förhållandet mellan principerna förändras avsevärt anses författningen ha ändrats på ett grundläggande sätt (*Gesamtänderung*).

2. Primär och sekundär EU-rätt

Österrikes anslutning till Europeiska unionen den 1 januari 1995 innebar en grundläggande förändring av den österrikiska förbundsrfattningen. Sedan Österrikes anslutning är dess grundläggande rättsordning baserad inte bara på österrikisk konstitutionell rätt utan även på EU-rätten (**konstitutionell dualism**). Den förhärskande synen är att **EU-rätten har företräde framför inhemsk rätt** och även framför förbundsrfattningsrätt men att de grundläggande principerna i förbundsrfattningen fortfarande är överordnade.

3. "Allmän" konstitutionell rätt på förbunds nivå

I den konstitutionella lagstiftningen anges den politiska verksamhetens "spelregler" eftersom den reglerar följande:

- Lagstiftningsförfarandet.
- De viktigaste organens ställning i staten.
- Förhållandet mellan förbundsregeringen och delstaterna när det gäller att stifta och tillämpa lagar.
- De offentligrättsliga domstolarnas tillsyn över regeringens verksamhet.

4. Förbundslagstiftning

Förbundsrfattningens rättsstatliga grundprincip innebär att lagen är bindande för alla rättstillämpande myndigheter (förvaltning och domstolsväsende). Förbundsrfattningen fördelar lagstiftningsbefogenheter mellan förbundsregeringen och delstaterna.

5. Förordning

Förordningar är **allmänna rättsliga bestämmelser som utfärdas av myndigheter** och riktar sig till medborgarna. För utfärdande av tillämpningsbestämmelser (*Durchführungsverordnungen*), som används för att ange den närmare innebörden av mer allmänt hållen lagstiftning, finns en generell delegeringsordning som grundar sig på författningen. Förordningar som syftar till att ändra eller komplettera lagen kräver uttrycklig delegering enligt författningen.

6. Beslut

Beslut är i första hand förvaltningsrättsliga instrument för att verkställa lagen och som riktar sig till en eller flera närmare angivna personer.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler

Enligt förbundsrfattningens fördelning av behörighet mellan förbund och delstater är olika organ ansvariga för lagstiftningsarbetet.

Nationalrådet och förbundsrådet antar förbundslagstiftning. Nationalrådets 183 ledamöter utses genom direkta val medan förbundsrådet, som normalt endast har vetorätt, väljs av delstatsparlamenten.

Delstatsparlamenten godkänner lagstiftningen på delstatsnivå.

Beslutsprocess

Förslag till förbundslagstiftning kan läggas fram för nationalrådet

- av ledamöterna (initiativframställningar),
- av förbundsregeringen (regeringens lagförslag),
- av förbundsrådet.

Ett lagförslag som läggs fram av minst 100 000 röstberättigade personer eller av en sjättedel av de röstberättigade i tre delstater (folkets förslag) kan läggas fram för nationalrådet.

I praktiken har **lagförslag från förbundsregeringen** störst betydelse. Lagförslag från förbundsregeringen måste antas enhälligt av förbundsregeringen (ministerrådet). Innan förbundsregeringen fattar beslut läggs den ansvariga förbundsministerns lagförslag fram för bedömning av andra organ (delstater, intresseorganisationer).

Efter att ha godkänts i förbundsrådet (budgetlagstiftning på förbunds nivå behöver inte behandlas i förbundsrådet eftersom den enbart hör till nationalrådets befogenheter) måste lagförslag som utfärdas av nationalrådet läggas fram av förbundskanslern för **underskrift** av förbundspresidenten.

Om nationalrådet så beslutar eller om en majoritet av nationalrådets ledamöter så begär måste alla lagar som utfärdas av nationalrådet godkännas genom **folkomröstning** innan de blir giltiga. Därutöver krävs folkomröstning om varje grundläggande ändring av förbunds författningen.

Förbunds presidenten bekräftar med sin underskrift att den aktuella förbundslagstiftningen har kommit till på ett författningsenligt sätt. Underskriften ska **kontrasigneras** av förbundskanslern.

Därefter offentliggörs förbundslagstiftningen i *Bundesgesetzblatt*. Om inte annat föreskrivs i den aktuella förbundslagstiftningen (retroaktiv verkan eller senare ikraftträdande) **träder den i kraft** dagen efter den dag då det aktuella numret av *Bundesgesetzblatt* offentliggörs och distribueras.

En lag kan upphävas antingen uttryckligen genom formellt upphävande eller genom att det utfärdas en rättsregel vars innehåll strider mot den (lex posterior derogat legi priori). Speciallagstiftning har företräde framför allmän lagstiftning (lex specialis derogat legi generali). Dessutom kan det i en lagbestämmelse fastställas hur länge den är giltig.

Rättsdatabaser

🔗 [Rättsligt informationssystem för republiken Österrike](#) (RIS), som samordnas och drivs av den österrikiska förbundsregeringens kansli ger tillgång online till österrikisk lagstiftning.

Är tillgången till databasen kostnadsfri?

Tillgången till [Rättsligt informationssystem för republiken Österrike](#) (RIS) är kostnadsfri.

Kort beskrivning av innehållet

Databasen RIS ger information om:

- **Förbundslagstiftning.**

1. Förbundslagstiftning.
2. Officiella tidningar med giltiga versioner av österrikisk förbundslagstiftning sedan 2004.
3. Officiella tidningar med österrikisk förbundslagstiftning 1945–2003.
4. Officiella tidningar med lagstiftning 1848–1940.
5. Officiella tidningar med lagstiftning 1780–1848.
6. Tyska officiella tidningar med lagstiftning 1938–1945.
7. Lagförslag.
8. Lagförslag från regeringen.

- **Delstatslagstiftning.**

1. Delstatslagstiftning.
2. Aktuella officiella tidningar med delstatslagstiftning – med undantag för Niederösterreich och Wien.

- **Kommunala bestämmelser:** endast utvalda dokument från Kärnten, Niederösterreich, Salzburg, Steiermark och Wien.

- **Rättspraxis.**

1. Författningsdomstolen.
2. Förvaltningsdomstolen.
3. Förvaltningsdomstolens ”normförteckning” (*Normenliste*).
4. Avgöranden från högsta domstolen, delstaternas appellationsdomstolar (*Oberlandesgerichte*) och andra domstolar.

5. Oberoende förvaltningsnämnder.
6. Oberoende skattenämnden.
7. Asyldomstolen.
8. Oberoende federala asylnämnden.
9. Miljönämnden.
10. Federala kommunikationsnämnden.
11. Tillsynsmyndigheter för offentlig upphandling.
12. Besvärsnämnd och högsta domstol i disciplinärenden.
13. Dataskyddsmyndigheten.
14. Tillsynsmyndigheten på området för personalrepresentation.
15. Myndigheten för likabehandling.
 - **Dekret.**
 1. Dekret från förbundsministerier.
 2. Dekret från federala justitieministeriet.

Vissa österrikiska lagar är även tillgängliga på engelska.

Mer information finns på webbplatsen för [Österrikes rättsliga informationssystem](#).

Länkar

[Rättsordning – Österrike](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 29/08/2019

Medlemsstaternas lagstiftning - Polen

Här hittar du information om rättssystemet i Polen.

Polen är en republik med demokratiskt styrelseskick. Den lagstiftande makten ligger hos parlamentet, som består av ett underhus (**sejmen**) och ett överhus (**senaten**). Den verkställande makten ligger hos **presidenten (Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej)** och **regeringen (Rada Ministrów)**. Den dömande makten ligger hos domstolarna.

Rättssystemet i Polen baseras på det kontinentala rättssystemet (**den civilrättsliga traditionen**). De allmänna domstolarna i Polen är uppdelade i **appellationsdomstolar (sady apelacyjne)**, **regionala domstolar (sady okręgowe)** och **distriktsdomstolar (sady rejonowe)**. De är behöriga att pröva brottmål, tvistemål, familje- och vårdnadsmål, arbetsrättsliga mål och socialförsäkringsmål.

Förvaltningsdomstolarna lyder under högsta förvaltningsdomstolen (*Naczelny Sąd Administracyjny*), som utövar rättslig kontroll över den offentliga förvaltningen i landet.

[Högsta domstolen \(Sąd Najwyższy\)](#) är Polens högsta rättsinstans och därmed den högsta appellationsdomstolen. Högsta domstolens viktigaste uppgift är att ansvara för rättskipningen i Polen (tillsammans med de allmänna domstolarna, förvaltningsdomstolarna och militärdomstolarna), att pröva kassationsmål som en typ av extraordinära överklaganden samt att tolka lagen.

Författningsdomstolen (Trybunał Konstytucyjny) tillhör domstolsväsendet. Den är behörig att avgöra

- om en lag är förenlig med konstitutionen
- behörighetstvister mellan offentliga förvaltningsorgan

- om politiska partiers mål och verksamhet är förenliga med konstitutionen
- konstitutionella klagomål som medborgarna har lämnat in.

En engelsk version av lagen om författningsdomstolen och andra närbesläktade lagar finns på den [polska författningsdomstolens](#) webbplats.

Rättskällor

Rättskällorna i Polen är konstitutionen, lagar, ratificerade internationella överenskommelser och förordningar. Konstitutionen betraktas som den viktigaste rättskällan. I konstitutionen beskrivs det polska rättssystemet, hur institutionerna är uppbyggda, domstolsväsendet och lokala myndigheter. Konstitutionen tar även upp politiska friheter och rättigheter. Den nuvarande konstitutionen antogs 1997. Texten till den polska konstitutionen är tillgänglig på polska, engelska, tyska, franska och ryska på webbplatsen för [polska parlamentets underhus \(sejmen\)](#).

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Lagar (*ustawy*) är universellt bindande instrument som rör viktiga frågor. Alla frågor kan bli föremål för en lag. Vissa frågor är man enligt konstitutionen skyldig att reglera i lag, t.ex. budgeten eller medborgarnas rättsliga ställning.

Enligt den polska konstitutionen måste vissa **internationella överenskommelser (*umowy międzynarodowe*)** bekräftas i en lag innan de ratificeras. Lagen måste antas av parlamentet och undertecknas av presidenten. Det rör sig om överenskommelser om allianser, politiska eller militära avtal, medborgerliga friheter, rättigheter och skyldigheter, medlemskap i internationella organisationer och andra frågor som regleras i konstitutionen.

Förordningar (*rozporządzenia*) utfärdas av de styrande organ som anges i konstitutionen, på grundval av ett detaljerat bemyndigande som de i en lag getts för att genomföra den lagen.

Regeringen har rätt att utfärda interna **resolutioner (*uchwały*)** som endast är bindande för de organisatoriska enheter som är underställda den institution som utfärdade resolutionen. Resolutioner kan inte utgöra rättslig grund för beslut som rör medborgare, juridiska personer eller andra rättssubjekt.

De lokala styrande organen och de lokala förvaltningsmyndigheterna kan på grundval av ett bemyndigande i lag utfärda **lokala lagar (*akty prawa miejscowego*)** som gäller inom deras förvaltningsområden.

Rättsreglernas hierarki

Konstitutionen återfinns överst i hierarkin över rättskällor i Polen. Andra rättsregler i hierarkin är ratificerade internationella överenskommelser, förordningar, EU-direktiv och EU-beslut, lagar, förvaltningsföreskrifter och lokala lagar.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagande av rättsregler

Den lagstiftande makten utövas av sejmen och senaten, de två kamrarna i det **polska parlamentet**. Ledamöterna i parlamentet utses för en **fyraårig mandatperiod**. Ledamöterna i parlamentet, senaten, Polens president och regeringen har rätt att lägga fram lagförslag. Även en grupp på **minst 100 000 medborgare**, som har rösträtt till sejmen, har rätt att lägga fram lagförslag.

Sejmen prövar lagförslag i tre behandlingar. När ett lagförslag har antagits av sejmen och senaten överlämnas det till presidenten för underskrift. Innan presidenten undertecknar en lag kan han eller hon hänskjuta den till författningsdomstolen för att pröva om den är förenlig med konstitutionen.

Regeringen ser till att **lagarna** verkställs, utfärdar **förordningar**, ingår **internationella överenskommelser som kräver ratificering** och godkänner eller förkastar **andra internationella överenskommelser**.

Beslutsprocessen

Framläggande av förslag

Lagförslag kan läggas fram av parlamentets ledamöter, senaten, Polens president, regeringen och en grupp på minst 100 000 medborgare som har rösträtt i val till sejmen.

I de flesta fall läggs lagförslagen fram av regeringen eller parlamentets ledamöter.

Alla lagförslag, tillsammans med en motivering, ska lämnas in till **sejmens talman (*Marszałek Sejmu*)**, som vidarebefordrar dem till Polens president, senaten och premiärministern.

Behandling

Sejmen behandlar lagförslag i tre behandlingar. Lagförslagen behandlas även i sejmens och senatens fackutskott.

Antagande

Senast 30 dagar efter det att ett lagförslag har lagts fram måste **senaten** anta förslaget utan ändringar, anta ändringsförslag till förslaget eller förkasta förslaget i dess helhet. **Sejmen** kan bara förkasta senatens ändringsförslag med en absolut majoritet av de avgivna rösterna och i närvaro av minst hälften av samtliga ledamöter.

Ikraftträdande

När förfarandet i sejmen och senaten har avslutats måste sejmens talman överlämna lagförslaget till presidenten för underskrift. Presidenten måste underteckna lagförslaget senast 21 dagar efter det att han eller hon mottog det och kungöra lagen i Polens officiella tidning (*Dziennik Ustaw*). Fjorton dagar senare träder lagen i kraft. **Ikraftträdandedagen** kan emellertid även fastställas i lagförslaget. I det polska rättssystemet kan en lag endast upphävas av en annan lag. I en rättsakt eller lag måste det framgå när den upphör att gälla.

Rättsdatabaser

På webbplatsen för den [polska rättsdatabasen \(sejmen\)](#) kan du hitta rättsakter från så långt tillbaka i tiden som 1918, tillsammans med en förteckning över dessa rättsakter.

Tillgången till databasen är **kostnadsfri**.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 10/12/2012

Medlemsstaternas lagstiftning - Portugal

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [pt](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

På den här sidan hittar du information om rättsordningen i Portugal.

1. Bestämmelser och källor som uttrycker rättsreglerna

Enligt den klassiska uppfattningen är rättskällorna i Portugal följande:

- a) Grundlagarna – som omfattar den portugisiska konstitutionen, fristående konstitutionella bestämmelser samt lagar om ändring av konstitutionen.
- b) "Allmänna regler och principer i internationell rätt", "regler i vederbörligen ratificerade eller godkända internationella överenskommelser", "de regler som fastställs av de behöriga organen inom de internationella organisationer som Portugal tillhör (...) på villkor att detta anges i de respektive grundfördragen", "bestämmelserna i de fördrag som styr Europeiska unionen och de regler som fastställs av dess institutioner vid utövandet av deras respektive befogenheter" - artikel 8 i den portugisiska konstitutionen.
- c) De allmänna lagarna, som omfattar lagar (*lei*) antagna av parlamentet, lagdekret (*decretolei*) antagna av regeringen samt regionala lagdekret (*decreto legislativo regional*) antagna av de lagstiftande församlingarna i de autonoma regionerna Azorerna och Madeira.
- d) Instrument med samma verkan som lag, såsom instrument för godkännande av internationella konventioner, traktater eller överenskommelser, författningsdomstolens bindande beslut om att en rättsregel strider mot landets författning eller mot lagen samt kollektivavtal och övriga instrument för kollektiv reglering av arbetsförhållanden.
- e) Myndighetsföreskrifter (*regulamento*), som har lägre rang än lagar och syftar till att precisera och komplettera lagarna för att underlätta deras tillämpning eller genomförande. Dessa omfattar *Decreto Regulamentar*, *Regulamento*, *Decreto*, *Decreto*

2. Övriga rättskällor

Åsikterna går isär om huruvida övriga rättskällor som existerar vid sidan av de skrivna lagar som tillkommer genom statens politiska lagstiftningsmakt bör anses giltiga och relevanta. Åsiktsskillnaderna beror på att vissa anser att rättskällorna utgör medel för att skapa rättsregler, medan andra anser att de är kanaler genom vilka rättsreglerna åskådliggörs och somliga anser att de är både och. Man gör ibland åtskillnad mellan indirekta och direkta källor och kringgår på så sätt vissa av de svårigheter som uppstår till följd av skillnaderna i grundläggande synsätt.

Vanligen anses följande kunna utgöra rättskällor:

a) Sedvänja (*costume*), dvs. ett upprepat och vanemässigt beteende, som allmänt anses vara obligatoriskt. Sedvänja kan endast utgöra rättskälla inom vissa områden. Hit hör bl.a. folkrätt (t.ex. bygger principen om främmande staters immunitet mot åtal på sedvänja), förvaltningsrätt och internationell privaträtt.

b) Rättspraxis (*jurisprudência*), dvs. de principer som framgår av domstolarnas domar och beslut. Somliga anser inte att dessa utgör riktiga rättskällor, utan endast är av värde eftersom de åskådliggör reglernas innebörd genom att erbjuda lösningar på tolkningsproblem som kan tillämpas på andra liknande fall i större eller mindre utsträckning beroende på tyngden hos det bakomliggande logiska och tekniska resonemanget. Enligt vissa täcker detta begrepp inte endast domstolsavgöranden i enskilda fall, utan även normativa rättsakter (bindande beslut av författningsdomstolen) eftersom de anser att detta innebär ett genuint skapande av objektiv rätt.

c) Skälighet (*equidade*), enligt vilken domstolarna vid bedömningen av enskilda fall har befogenhet att formulera lämpliga rättsregler med hänsyn till fallets särart, med åberopande av allmänna rättsprinciper och utifrån domarens etiska värderingar. "Domstolarna får endast fatta beslut med beaktande av skälighet när a) det finns en lagregel som medger detta, b) det finns en överenskommelse mellan parterna, och ärendet kan överklagas till högre instans, eller c) parterna dessförinnan har kommit överens om att göra en skälighetsbedömning - artikel 4 i civillagen.

d) Bruk (*uso*), dvs. upprepat socialt beteende som inte betraktas som obligatoriskt men anses viktigt i rättsliga sammanhang, särskilt vid formaliseringen av rättsliga förhållanden, och då särskilt inom handeln. Bruk får beaktas av domstolarna om det medges i lagen och det inte "strider mot principen om god tro" - artikel 3 i civillagen. Lagar kan sålunda inte stiftas endast med åberopande av bruk, och många anser att bruk inte utgör en riktig rättskälla.

e) Doktrin (*doutrina*), dvs. samtliga åsikter formulerade av juridiska författare, vare sig det handlar om studier av rättsteori eller av lagstiftning, bör inte betraktas som genuina rättskällor, även om den spelar en viktig roll för den vetenskapliga och tekniska utvecklingen av rättskunskaperna och starkt påverkar de som bär ansvaret för tolkningen och tillämpningen av rättsreglerna.

3. Hierarkin mellan de rättsliga instrumenten

När det hänvisas till lagarnas inbördes hierarki avses instrumentens relativa betydelse, med andra ord deras inbördes ordning på en graderad skala.

Vissa hävdar att det endast kan fastställas en hierarki i fråga om sättet på vilket instrumenten kommer till. Enligt denna teori baseras inte hierarkin på den inbördes rangen hos rättsreglerna, utan på deras uppkomst och tillkomstsätt.

Oavsett synsätt kan en rangordning uppställas.

De rättskällor som anges i inledningen har följande hierarkiska ordning:

1. Portugals konstitution och grundlagar.
2. Allmänna regler och principer i internationell rätt och internationella överenskommelser (dvs. alla de instrument som anges i 1 b).
3. Lagar och lagdekret.
4. Regionala lagdekret.
5. Instrument med samma verkan som lag.
6. Myndighetsföreskrifter.

4. Villkoren för ikraftträdandet på det nationella territoriet av bestämmelserna i överstatliga instrument

Internationella rättsliga instrument införlivas med den portugisiska lagstiftningen enligt följande kriterier som fastställs i artikel 8 i den portugisiska konstitutionen:

- a) "De allmänna reglerna och principerna i internationell rätt ska utgöra en integrerad del av portugisisk rätt."
- b) "Reglerna i vederbörligen ratificerade eller godkända internationella överenskommelser ska träda i kraft i portugisisk rätt när de har offentliggjorts och vara gällande så länge som de är internationellt bindande för den portugisiska staten."
- c) "De regler som fastställts av de behöriga organen inom de internationella organisationer som Portugal tillhör ska vara gällande direkt i portugisisk rätt, på villkor att detta anges i de respektive grundfördragen."
- d) "Bestämmelserna i de fördrag som styr Europeiska unionen och de regler som fastställs av dess institutioner vid utövandet av deras respektive befogenheter är tillämpliga i portugisisk rätt i enlighet med bestämmelserna i Europeiska unionens lagstiftning, med iakttagande av de grundläggande principerna för rättsstaten."

5. Myndigheter med befogenhet att skapa rättsregler

Myndigheter med befogenheter att skapa rättsregler är parlamentet (*Assembleia da República*), regeringen, de regionala regeringarna och lagstiftande församlingarna i Azorerna och Madeira, de lokala myndigheterna och vissa förvaltningsmyndigheter.

6. Förfarandet för antagande av rättsregler

Förfarandet för antagandet av rättsregler varierar beroende på de bestämmelser som respektive lagstiftande organ måste följa. De olika typerna av rättsliga instrument kommer därför till genom olika förfaranden. Nedan redogörs för de två viktigaste och mest formella typerna av förfaranden.

Det mest invecklade förfarandet, som involverar parlamentet, omfattar i korthet följande etapper:

- a) Lagstiftningsinitiativet tillkommer "parlamentsledamöterna, parlamentsgrupperna och regeringen, och därutöver, i enlighet med de villkor som anges i lagen, grupper av röstberättigade medborgare samt, i de autonoma regionerna, respektive lagstiftande församling" (artikel 167.1 i den portugisiska konstitutionen).
- b) Inledande godkännande, offentliggörande, registrering, numrering och bedömning: Denna etapp rymmer övervägande huruvida lagförslaget är godtagbart, offentliggörande av lagförslaget i parlamentets officiella tidning (*Diário da Assembleia da República*), handläggning och, slutligen, bedömning av dess innehåll.
- c) Debatt och godkännande: denna etapp omfattar en debatt om det allmänna innehållet, en debatt om enskilda punkter, en omröstning om det allmänna innehållet, en omröstning om de enskilda punkterna samt en slutlig övergripande omröstning. Förslaget godkänns genom enkel, absolut eller kvalificerad majoritet.
- d) Kontroll: förslaget granskas av Portugals president inom den föreskrivna tiden, varefter han antingen utfärdar den föreslagna rättsregeln eller utövar sin vetorätt. I det sistnämnda fallet sker en andra behandling av ärendet. Om resultatet av omröstningen bekräftas eller om ändringar görs, sänds förslaget till presidenten för ett nytt utfärdande, som också ska ske inom föreskriven tid. Presidenten har ansvaret för att utfärda lagar och "underteckna parlamentets resolutioner om godkännande av internationella överenskommelser" (artikel 134 b i den portugisiska konstitutionen).
- e) Offentliggörande: efter utfärdandet av den nya rättsakten ska Portugals president låta offentliggöra den i Portugals officiella tidning (*Diário da República*).

Förfarandet för regeringens antagande av lagstiftning består huvudsakligen av följande etapper:

- a) Initiativet till lagstiftningen: tillkommer ministeriernas avdelningar.
- b) Handläggning: under denna etapp ska den förslagsställande ministern samla in synpunkter, och de instanser som anges i författningen och lagen ska höras.
- c) Preliminär bedömning i sak: förslagen granskas och bedöms efter det inledande godkännandet.
- d) Godkännande: även om vissa rättsakter inte behöver godkännas av ministerrådet, ingår detta som regel i dess ansvar.
- e) Kontroll: "inom fyrtio dagar från mottagandet av varje regeringsförordning som ska utfärdas [...] ska Portugals president antingen utfärda denna eller utöva sin vetorätt, varvid presidenten skriftligen till regeringen ska ange skälet till sitt veto" (artikel 136.4 i den portugisiska konstitutionen).
- f) Offentliggörande: den nya rättstexten offentliggörs i Portugals officiella tidning (*Diário da República*).

7. Förfarandena för att sätta de nationella rättsreglerna i kraft

"Lagen träder i kraft först efter det att den har offentliggjorts i den officiella tidningen." "Tidsperioden mellan offentliggörandet av lagen och dess ikraftträdande fastställs i lagen själv eller, om ingen sådan tidsperiod anges, i en särskild lag" – artikel 5 i Civillagen.

Följande föreskrivs i artikel 2 i lag nr 74/98 av den 11 november 1998, i dess lydelse enligt lag nr 26/2006 av den 30 juni 2006:

1 - "Rättsakterna och de övriga akterna av allmän karaktär ska träda i kraft på den dag som anges i dessa. De får under inga omständigheter träda i kraft på dagen för offentliggörandet".

2 - "Om ingen dag har fastställts, träder de rättsakter som avses i föregående punkt i kraft på den femte dagen efter offentliggörandet".

3 – Den tidsfrist som avses i punkt 2 ska börja löpa från den dag som följer på offentliggörandet av rättsakten på den internetsajt som förvaltas av *Imprensa Nacional Casa da Moeda, SA*.

8. Reglering av lagkonflikter

Den viktigaste rollen på det här området spelas av författningsdomstolen, eftersom den har i uppgift att granska bestämmelser och avgöra om de strider mot Portugals författning eller mot principerna i denna.

Domstolarna får vid bedömningen av de konkreta fall som hänskjuts till dem inte tillämpa bestämmelser som strider mot författningen eller de principer som följer av denna.

Vid bedömningen av de fakta som föreläggs dem måste domstolarna lösa alla eventuella konflikter mellan olika rättsregler, varvid ovanstående hierarkiska ordning mellan rättskällorna alltid måste beaktas. Härvid ska de betrakta rättsordningen som en samlad helhet, inte tillåta några luckor eller inkonsekvenser, särskilt av logisk eller semantisk karaktär, bedöma de omständigheter som låg bakom antagandet av rättsregeln och de särskilda omständigheter som rådde vid tillfället då förfarandet ägde rum, alltid kräva en viss grad av verbal överensstämmelse, även ofullständigt uttryckt, med det förfarings sätt som valts och utgå ifrån att lagstiftaren valt de "mest välbetänkta" lösningarna och hade förmågan att "uttrycka sina tankar på ett adekvat sätt" - artikel 9 i Civillagen.

Information om lagkonflikter inom internationell privaträtt finns under rubriken "Tillämplig lag - Portugal".

Rättsdatabaser

Rättsdatabasen [Digesto](#) innehåller Portugals officiella tidning (*Diário da República*).

Digesto – integrerat rättsdatasystem

Typer av åtkomst

Fri åtkomst

Åtkomsten till Digesto är kostnadsfri.

Sök på typ, nummer och datum för offentliggörande av en rättsakt efter

- rättsakter i sammandrag eller i sin helhet,
- datum för ikraftträdande.

Avgiftsbelagd åtkomst

- Kommenterad och katalogiserad information strukturerad i flera poster.

Diário da República Electrónico (DRE)

Typer av åtkomst

Fri åtkomst

Sök på typ, nummer och datum för offentliggörande av en rättsakt efter

- rättsakter i sammandrag eller i fulltext.

Avgiftsbelagd åtkomst

- Sök på text.

Kort beskrivning av innehållet

Lagdatabaser

Följande lagdatabaser finns i Portugal:

PCMLEX – central databas för Digesto.

- Första delen av Portugals officiella tidning (*Diário da República*).
- Normativa och vissa andra relevanta akter som offentliggörs i andra delen av officiella tidningen.

LEGAÇOR – Databas för den autonoma regionen Azorerna.

- Första delen av Azorernas officiella tidning.

Databaser utöver rättsdatabaser

Följande databaser utöver rättsdatabaserna finns i Portugal:

DGO-Dout – Databas med yttranden från generaldirektoratet för budgeten.

DGAP-Opinio – Databas med yttranden från generaldirektoratet för offentlig förvaltning.

REGTRAB – Databas med kollektivavtal.

Interoperabilitet

Digesto samkörs med följande databaser:

- Officiella tidningen (*Diário da República*)
- Parlamentet (*Assembleia da República*)
- Författningsdomstolen
- Högsta domstolen
- Högsta förvaltningsdomstolen
- Appellationsdomstolarna
- Yttranden utfärdade av riksåklagarens rådgivande råd
- Eur-lex

DRE samkörs med följande databaser:

- Officiella tidningen (*Diário da República*)
- Högsta förvaltningsdomstolens avgöranden
- Utsett organ (*Designated Body*)

Länkar

[🔗 Diário da República - Portugal](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 18/07/2017

Medlemsstaternas lagstiftning - Rumänien

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [ro](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Rättskällor

De rumänska rättskällorna är

- den rumänska författningen,
- lagar antagna av parlamentet (grundlagar, lagar av grundlagskaraktär och vanliga lagar),
- dekret av Rumäniens president,
- regeringens normativa rättsakter (förordningar, undantagsförordningar, beslut),
- rättsakter utfärdade av central offentlig förvaltning (ministerförordningar, anvisningar och föreskrifter),
- rättsakter utfärdade av lokal förvaltning (regionstyrelse, kommunfullmäktige, stadsfullmäktige i Bukarest),
- EU-lagstiftning (förordningar, direktiv),
- internationella fördrag som Rumänien är part i.

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Det rumänska regelverket omfattar följande rättsliga instrument:

- **Författningen** är Rumäniens högsta lag och reglerar landets uppbyggnad som en enhetlig och odelbar nationalstat, förhållandena mellan den verkställande, lagstiftande och dömande makten, samt mellan statliga myndigheter, medborgare och juridiska personer.
- Grundlagarna härrör från den konstitutionella makten – dvs. från den konstitutionella församling som valts och sammankallats i detta syfte.
- **Lagar av grundlagskaraktär** reglerar områden som är av stor betydelse för staten, till exempel landets gränser, det rumänska medborgarskapet, landets vapensköld och statens sigill, rättsordningen för egendom och arv, organisation och genomförande av folkomröstningar; brott; straff och hur dessa verkställs; Högsta rådsrådets, domstolarnas, åklagarmyndighetens och revisionsrättens organisation och funktion, rättigheterna för personer som lidit skada till följd av en offentlig myndighets agerande, landets försvar, regeringsorganens organisation samt politiska partier.
- **Vanliga lagar** reglerar alla andra områden som inte omfattas av lagstiftningen av grundlagskaraktär. En vanlig lag kan inte ändra en överordnad rättsregel, till exempel en lag av grundlagskaraktär eller författningen.
- I särskilda fall (när parlamentet har ferier) kan vissa områden inom vilka parlamentet har beslutanderätt regleras, på grundval av delegering av lagstiftningen, genom **regeringens förordningar**. De utfärdas inom de gränser och på de villkor som anges i en särskild bemyndigande lag. I krissituationer kan regeringen utfärda undantagsförordningar inom alla områden om detta är nödvändigt.
- **Genom regeringsbesluten** föreskrivs hur lagar ska genomföras i praktiken och andra aspekter av deras genomförande.
- **Rättsakter som utfärdas av den centrala offentliga förvaltningen** (förordningar och anvisningar) utfärdas bara på grundval av och för att genomföra lagar samt regeringens beslut och förordningar.
- **De oberoende förvaltningsorganens rättsakter**
- **Rättsakter utfärdade av lokal förvaltning** (regionstyrelse, kommunfullmäktige, stadsfullmäktige i Bukarest) reglerar de lokala förvaltningsorganens behörighetsområden.

Andra rättskällor

- EU-domstolens och förstainstansrättens rättspraxis.
- Nationell rättspraxis är visserligen inte en rättskälla, men beslut av Högsta domstolen som syftar till att säkerställa en enhetlig tolkning av vissa rättsregler utgör faktiska sekundära rättskällor. Likaledes kan beslut av författningsdomstolen som har allmängiltig verkan och inte bara avser parterna i tvisten betraktas som sekundära rättskällor.
- Enligt artikel 1 i lag nr 287/2009 om civilkoden är utgörs civilrättens källor av lagstiftning, **praxis och allmänna rättsliga principer**. Med praxis avses tradition (sedvana) och arbetsmetoder.
- Enligt den nämnda artikeln gäller följande regler för tillämpning av praxis som rättskälla:

- Praxis tillämpas i situationer som inte omfattas av bestämmelser i lagstiftningen. Om praxis saknas tillämpas de bestämmelser i lagstiftningen som avser liknande situationer och om sådana bestämmelser saknas tillämpas allmänna rättsliga principer.
- I frågor som regleras av lagstiftning tillämpas praxis bara i den mån lagstiftningen uttryckligen hänvisar till denna.
- Bara praxis som uppfyller krav på allmän ordning och god moral erkänns som rättskällor.
- Berörda parter måste bevisa att praxis föreligger och visa vad den innebär. Praxis som offentliggjorts i samlingar som utarbetats av bemyndigade enheter eller organ på området förutsätts föreligga, till dess att motsatsen bevisas.

Rättsreglernas hierarki

Rättsreglerna i Rumänien har följande hierarki:

- Den rumänska författningen och grundlagarna står högst i hierarkin. Alla andra rättsakter måste vara förenliga med dessa.
- Därefter kommer lagstiftning av grundlagskaraktär. Parlamentet antar sådan lagstiftning med kvalificerad majoritet.
- Vanliga lagar kommer på tredje plats. Parlamentet antar vanliga lagar med enkel majoritet. En vanlig lag kan inte ändra lagar av grundlagskaraktär eller författningen.
- Regeringens förordningar kommer på fjärde plats i hierarkin.
- Regeringsbeslut kommer på femte plats i rättsreglernas hierarki.
- **Rättsakter som utfärdas av den centrala offentliga förvaltningen** och av **oberoende förvaltningsorgan** kommer på sjätteplats i rättsreglernas hierarki.
- Rättsakter som utfärdas av lokal förvaltning (regionstyrelse, kommunfullmäktige, stadsfullmäktige i Bukarest) står längst ned i hierarkin.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler

Enligt författningen är staten uppbyggd på grundval av konstitutionella demokratiska principer om **åtskillnad mellan den lagstiftande, verkställande och dömande makten** samt **principer om maktbalans och maktfördelning**.

Makten är fördelad mellan parlamentet, regeringen och de rättsliga myndigheterna. Författningsdomstolen, Rumäniens ombudsman, revisionsrätten och lagrådet är vidare garantier för maktbalansen mellan myndigheter och medborgare.

Parlamentet är medborgarnas högsta representativa organ och den enda lagstiftande församlingen i landet. Parlamentet består av **deputeradekammaren** och **senaten**. Parlamentet har i princip exklusiv **lagstiftande behörighet**, men i vissa fall delar det denna uppgift med den verkställande makten (regeringen) och valmanskåren (medborgarna).

 Regeringen får utfärda förordningar enligt en särskild lag som har antagits av parlamentet. I särskilda krissituationer där det är viktigt att agera snabbt får regeringen också utfärda undantagsförordningar.

Beslutsprocess

Den lagstiftande beslutsprocessen består av tre faser:

1. Regeringsfasen eller den förparlamentariska fasen:

- Regeringen utarbetar ett lagförslag.
- Ett offentligt samråd om lagförslaget äger rum i enlighet med lagstiftningen.
- Lagrådet, de olika ministerierna och andra institutioner godkänner lagförslaget.
- Lagförslaget antas på regeringsnivå.

2. Den parlamentariska fasen:

- Lagförslaget översänds till en av kamrarna (deputeradekammaren eller senaten som första kammare), beroende på den behörighetsfördelning som fastställts i Rumäniens författning.
- Rapporten eller yttrandet om lagförslaget diskuteras och antas i parlamentets ständiga utskott (i vissa fall kan särskilda utskott inrättas).

- Den första kammare till vilken lagförslaget översänts yttrar sig under ett plenarsammanträde om de lagförslag och utkast till lagstiftning som den mottagit inom 45 dagar från den dag när dessa inkommer till parlamentets ständiga kontor.
- För kodexar och annan särskilt komplexa lagar är tidsfristen 60 dagar från den dag när dessa inkommer till parlamentets ständiga kontor.
- För regeringens undantagsförordningar är tidsfristen 30 dagar.
- Om dessa tidsfrister överskrids anses lagförslaget eller utkastet till lagstiftning som antaget och läggs fram för deputerandekammaren, som fattar det slutliga beslutet.

Lagförslaget/utkastet till lagstiftning blir därefter föremål för omröstning (då det antas eller förkastas) och vidarebefordras till beslutande kammare (deputeradekammaren eller senaten) som antar rättsakten i dess slutgiltiga form.

3. Den efterparlamentariska fasen:

- Lagens förenlighet med författningen kontrolleras (av författningsdomstolen) – en förhandskontroll. Kontrollen kan begäras av [presidenten](#), talmannen i någon av kamrarna, regeringen, Högsta domstolen, ombudsmannen eller minst 50 deputerade eller 25 senatorer. Författningsdomstolen kan även på eget initiativ kontrollera initiativ till revidering av författningen.
- Till sist **kungörs lagen** av presidenten senast 20 dagar efter det att den antogs. Om presidenten begär att lagen ska granskas på nytt (endast en sådan begäran kan göras) eller att dess förenlighet med författningen ska undersökas ska lagen kungöras senast 10 dagar efter det att den har granskats på nytt eller efter det att författningsdomstolen har slagit fast att den är förenlig med författningen.
- Lagen träder i kraft senast tre dagar efter det att den har offentliggjorts i den rumänska officiella tidningen, del I, eller vid en senare tidpunkt som fastställs i lagen.

Rättsdatabaser

En [rumänsk rättsdatabas](#) som utarbetats, förvaltas och uppdateras av lagrådet ger allmänheten kostnadsfri tillgång till Rumäniens lagstiftning.

Detta är nätversionen av *Repertoriul legislației României*® – det officiella registret över Rumäniens lagstiftning, med exakta och korrekta uppgifter om den rättsliga ställningen för varje lag vid olika tidpunkter.

Databasen omfattar perioden från 1864 fram till idag.

Man kan söka på följande kriterier:

- Kategori/typ av rättsakt
- Nummer
- Året (perioden) för utfärdandet
- Intervall för offentliggörandet
- Officiell publikation (typ, nummer, år)
- Nyckelord i titeln
- Aktuell status (i kraft, inte längre i kraft);
- Andra sökkriterier (allmän/specifik, offentliggjord/inte offentliggjord).

På **lagrådets** intranät finns en databas som uppdateras med sådan detaljerad rättslig information som krävs för att godkänna utkast till rättsakter eller som kan användas i lagstiftningsförfarandet.

Det är möjligt att få tillgång till en annan rättslig [databas](#) (som är organiserad på ett annat sätt) via [deputeradekammarens](#) webbplats. Sökningar kan göras på

- typ av rättsakt
- nummer
- datum
- myndighet som utfärdade den normativa rättsakten
- datum för offentliggörande och nyckelord (i rättsaktens titel eller huvudtext).

Är tillgången till databasen kostnadsfri?

Ja, tillgången till databasen är **kostnadsfri**.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 20/03/2014

Medlemsstaternas lagstiftning - Slovenien

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [sl](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Här hittar du information om rättssystemet i Slovenien.

Rättskällor

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

I Sloveniens rättssystem antas abstrakta rättsregler på såväl statlig som lokal nivå. Rättsliga instrument på statlig nivå är författningen (*ustava*), lagar (*zakon*) och genomförandebestämmelser, som delas upp i två huvudkategorier: förordningar (*uredba*) och dekret (*pravilnik*).

Lokala församlingar antar särskilda föreskrifter (*odlok*).

I Sloveniens rättssystem erkänns inte prejudikatsdoktrinen, vilket innebär att lägre domstolar formellt sett inte är bundna av högre domstolars beslut. Emellertid brukar lägre domstolar normalt beakta och följa rättspraxis från högre domstolar och högsta domstolen.

I plenum kan högsta domstolen anta **rättsyttranden av principiell betydelse** (*načelno pravno mnenje*) om frågor som är viktiga för en enhetlig tillämpning av lagstiftningen. Enligt domstolslagen är sådana rättsyttranden endast bindande för högsta domstolens olika sammansättningar och kan endast ändras vid ett nytt sammanträde i plenum. Lägre domstolar brukar emellertid normalt beakta rättsyttranden av principiell betydelse och enligt högsta domstolens rättspraxis ska vederbörlig hänsyn tas till en part som åberopar ett redan antaget rättsyttrande i den aktuella frågan.

Lagar och andra författningar måste följa allmänt erkända principer inom internationell rätt samt fördrag som är bindande för Slovenien (vilket fastställs i artikel 8 i författningen). Ratificerade och offentliggjorda fördrag måste tillämpas direkt. Vad gäller rättsakternas hierarki anser den slovenska författningsdomstolen att internationella fördrag ska ha företräde framför bestämmelser i lag. Ratificerade fördrag införlivas i det egna rättssystemet och därigenom uppstår rättigheter och skyldigheter för fysiska och juridiska personer i landet (förutsatt att fördragen har direkt effekt).

Det slovenska rättssystemet tillhör den kontinentala rättsfamiljen och är ett civilrättsligt system där sedvanerätten inte ingår i rättssystemet. Emellertid erkänns sedvanan till viss del i slovensk lagstiftning. I avtalsrätten (*obligacijski zakonik*) regleras avtalsförhållanden mellan fysiska och juridiska personer. Exempelvis enligt artikel 12 i avtalslagen ska i ekonomiska subjekts avtalsförhållanden hänsyn tas till affärssed, affärsbruk och affärspraxis som etablerats mellan parterna, när en bedömning görs av nödvändiga åtgärder och deras effekter.

I sin domarutövning är domaren skyldig att följa författningen, lagar, allmänna principer i internationell rätt samt ratificerade och offentliggjorda internationella fördrag. I domstolslagen fastställs att om en civilrättslig fråga inte kan lösas med stöd av gällande bestämmelser måste domaren beakta bestämmelser som reglerar liknande fall. Om det trots detta råder tveksamhet, måste domaren fatta ett beslut med stöd av de allmänna principerna för statens rättsordning. Domaren ska då agera i enlighet med rättstraditionen och vad som fastställts i rättsvetenskapen. Domaren måste alltid agera som om denne hade ett obestämt antal liknande fall att bedöma.

Rättsreglernas hierarki

Alla rättsregler måste överensstämma med författningen. Lagar och andra rättsregler måste följa allmänt erkända principer inom internationell rätt samt internationella fördrag som är bindande för Slovenien (enligt artikel 8.1 i författningen). Dessutom ska genomförandebestämmelser och lokala föreskrifter överensstämma med lagstiftningen.

Allmänna föreskrifter som utfärdas inom ramen för myndighetsutövning (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil*) ska överensstämma med författningen, lagar och genomförandebestämmelser.

Enskilda föreskrifter och åtgärder från statliga och lokala myndigheter samt myndighetsutövare måste ha stöd i antagna lagar eller andra författningar.

Enligt författningen har gemenskapsrätten företräde framför inhemsk slovensk lagstiftning. Här fastslås att rättsakter och beslut som antas inom ramen för internationella organisationer som Slovenien har överfört delar av utövandet av sina suveräna rättigheter till (i det här fallet Europeiska unionen) ska tillämpas i Slovenien i enlighet med dessa organisationers rättsordning.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler

Lagar antas av den lägre kammaren i Sloveniens tvåkammarparlament, **nationalförsamlingen** (*državni zbor*). I enlighet med artiklarna 80 och 81 i författningen ska nationalförsamlingens 90 ledamöter företräda Sloveniens medborgare. Av dessa väljs 88 ledamöter i allmänna, enhetliga, direkta och slutna val. Den italienska respektive den ungerska befolkningsgruppen ska alltid utse var sin ledamot till nationalförsamlingen. Nationalförsamlingen väljs på fyra år.

Förordningar utfärdas av **regeringen** (*vlada*), medan **dekret** utfärdas av regeringens **enskilda ministrar**. Enligt artiklarna 110–119 består regeringen av en regeringschef och ministrar. Inom sina ansvarsområden är regeringen och de enskilda ministrarna oberoende och ansvariga inför nationalförsamlingen, som kan ställa dem inför rätta (inför författningsdomstolen), genomföra en förtroendeomröstning eller avsätta dem genom en interpellation. Regeringschefen väljs av nationalförsamlingen och denne föreslår ministrar som utnämns (eller avvisas) av nationalförsamlingen.

Författningsdomstolen (*ustavno sodišče*) spelar en avgörande institutionell roll. Den kan nämligen upphäva lagar, genomförandebestämmelser och lokala föreskrifter som den anser strida mot författningen. Den avger också yttranden om internationella fördrags författningens enlighet och beslutar i ärenden som rör enskilda författningsrelaterade överklaganden från medborgare, som kan vända sig till domstolen sedan alla andra rättsmedel har uttömts.

Lokala föreskrifter antas av kommunfullmäktige (*občinski svet, mestni svet*) som väljs i direkta val av kommunens invånare.

Beslutsprocess

Förslag till lagstiftning kan läggas fram för nationalförsamlingen av regeringen, av enskilda ledamöter i nationalförsamlingen, av parlamentets övre kammare (nationalrådet, *državni svet*) och av 5 000 väljare. Enligt nationalförsamlingens arbetsordning (*poslovník*) genomgår lagstiftningsförslag normalt tre behandlingar i nationalförsamlingen.

I arbetsordningen fastställs också att det är möjligt med ett påskyndat lagstiftningsförfarande. Enligt artikel 86 kan nationalförsamlingen anta ett beslut, om en majoritet av ledamöterna är närvarande och om en majoritet av dessa antar lagen, såvida ingen annan form av majoritet föreskrivs. Nationalrådet kan inlägga veto mot en antagen lag och nationalförsamlingen kan upphäva detta veto med en majoritet av alla ledamöterna.

Folkomröstningar om lagstiftningsfrågor (enligt artikel 90 i författningen) regleras i lagen om folkomröstningar och medborgarinitiativ (*zakon o referendumu in o ljudski iniciativi*). De kan anordnas på initiativ av nationalförsamlingen, på begäran av nationalrådet och då av en tredjedel av ledamöterna eller av 40 000 väljare. Väljarna har möjlighet att bekräfta eller avvisa en lag som antagits av nationalförsamlingen innan den promulgeras av **republikens president** (*predsednik republike*).

Republikens president måste promulgera en antagen lag inom åtta dagar efter det att den har antagits. Enligt artikel 154 i författningen ska alla rättsregler offentliggöras innan de kan träda i kraft. Rättsregler som antas av statliga organ offentliggörs i Sloveniens officiella tidning (*uradni list Republike Slovenije*), medan föreskrifter och andra lokala bestämmelser offentliggörs i lokala tidningar.

Författningsändringar sker enligt ett särskilt förfarande som föreskrivs i författningen. Författningsändringar kan föreslås av 20 ledamöter av nationalförsamlingen, av regeringen eller av 30 000 väljare. Det krävs sedan att två tredjedelar av de närvarande ledamöterna i nationalförsamlingen röstar för förslaget. Själva författningsändringen godkänns, om två tredjedelar av samtliga ledamöterna röstar för den. I artikel 87 i författningen föreskrivs att nationalförsamlingen endast genom lag kan besluta om medborgares och andra personers rättigheter och skyldigheter.

EU-förordningar och beslut som utfärdats av EU-institutioner är direkt tillämpliga i Slovenien. Det krävs varken särskild ratificering eller offentliggörande i Sloveniens officiella tidning.

Internationella överenskommelser som Slovenien ingått träder i kraft när nationalförsamlingen ratificerat dem enligt ett särskilt förfarande. Internationella överenskommelser ratificeras genom att en lag som regeringen lägger fram antas. En lag om ratificering av en internationell överenskommelse antas genom att en majoritet av de närvarande ledamöterna röstar för den, om inte annat föreskrivs i författningen eller lagstiftningen.

Rättsdatabaser

Sloveniens lagstiftningsregister (Register predpisov RS)

Databasen med [lagstiftningsregistret](#) innehåller länkar till lagstiftning i fulltextformat för lagar som har antagits efter den 25 juni 1991 och genomförandebestämmelser som har antagits sedan 1995. Tillträde till andra genomförandebestämmelser i fulltextformat beror av den tid som krävs för att lägga ut en elektronisk version på webbplatsen för Sloveniens officiella tidning.

Nationalförsamlingens lagstiftning (Zakonodaja državnega zbora)

Databasen över [nationalförsamlingens lagstiftning](#) innehåller samtliga lagtexter och andra texter som nationalförsamlingen behandlat. Texterna omfattar följande:

- **Konsoliderade lagtexter** – officiellt konsoliderade lagtexter som har antagits efter den 29 november 2002 och offentliggjorts i Sloveniens officiella tidning samt inofficiellt konsoliderade texter från och med den 17 juni 2007.
- **Antagna lagtexter** – lagar som nationalförsamlingen antagit och som offentliggjorts i Sloveniens officiella tidning sedan självständigheten den 25 juni 1991.
- **Antagna rättsakter** – rättsakter som har antagits av nationalförsamlingen och offentliggjorts i Sloveniens officiella tidning sedan den 28 november 1996.
- **Lagförslag** – lagförslag som har lagts fram för nationalförsamlingen under innevarande mandatperiod (databasen innehåller även antagna lagförslag som ännu inte har offentliggjorts i Sloveniens officiella tidning).
- **Behandling av lagar** (avslutat förfarande) – arkiv över samtliga behandlingar av lagar som lagts fram för nationalförsamlingen efter den 28 november 1996.
- **Förslag till andra rättsakter** – förslag till rättsakter som lagts fram för nationalförsamlingen under innevarande mandatperiod (databasen innehåller även antagna förslag till rättsakter som ännu inte har offentliggjorts i Sloveniens officiella tidning).
- **Behandling av andra rättsakter** (avslutat förfarande) – arkiv över samtliga behandlingar av rättsakter som lagts fram för nationalförsamlingen efter den 28 november 1996.
- **Förslag till föreskrifter** – förslag till föreskrifter som lagts fram för nationalförsamlingen under innevarande mandatperiod (databasen innehåller även antagna förslag till föreskrifter som ännu inte har offentliggjorts i Sloveniens officiella tidning).
- **Behandling av föreskrifter** (avslutat förfarande) – arkiv över samtliga behandlingar av föreskrifter som lagts fram för nationalförsamlingen efter den 28 november 1996.

Systemet för rättsinformation (Pravno-informacijski sistem – PIS)

[Systemet för rättsinformation](#) – **slovenska föreskriftsregistret** (*register predpisov RS*) är kopplat till samlingen av föreskrifter från andra statliga organ samt till den officiella tidningen.

Officiella tidningen (Uradni list Republike Slovenije)

[Sloveniens officiella tidning](#) ansvarar för officiellt offentliggörande av alla nationella lagar och andra författningar. Alla handlingar offentliggörs på nätet.

Länkar

[Slovenska rättssystemet](#), [nationalförsamlingens lagstiftning](#), [systemet för rättsinformation](#), [Sloveniens officiella tidning](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Medlemsstaternas lagstiftning - Slovakien

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [sk](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Här hittar du information om rättssystemet i Slovakien. Gå till sidan "Rättsordning – Slovakien" på [Europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område](#).

Rättskällor

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Begreppet "rättskällor" används i tre betydelser:

1. Materiella rättskällor
2. Filosofiska rättskällor (rättsuppfattning)
3. Formella rättskällor

Med avseende på hur rättsnormer har uppstått och hur bindande de är skiljer man traditionellt på följande typer av rättskällor:

- Sedvanerätt
- Prejudikat (domstolspraxis)
- Normativa rättsakter
- Normativa avtal
- Allmänna rättsprinciper
- Sunt förnuft
- Samtida böcker, juridisk litteratur och sakkunnigutlåtanden
- Internationella fördrag som har införlivats i den slovakiska rättsordningen

Rättsreglernas hierarki

Rättsreglernas hierarki är en av huvudprinciperna i den slovakiska rättsordningen. Att den uppfattas korrekt i samband med rättspraxis och rättstillämpning är rättsligt sett utomordentligt viktigt. Rättsreglernas hierarki handlar inte bara om att dessa rättsregler logiskt sett är över- eller underordnade varandra, utan berör hela frågan om **legitim auktoritet**. Den handlar också om att en rättsregel bara kan utfärdas av ett enligt lag behörigt organ och inom ramen för dess lagstiftningskompetens.

Rättsregler klassificeras utifrån sin så kallade "rättskraft". Med **rättskraft** avses rättsreglernas egenskaper, dvs. att en rättsregel kan vara underordnad eller ha härletts ur en annan rättsregel med större rättskraft. I en situation där flera rättsregler med olika rättskraft är inblandade får en rättsregel av lägre nivå inte stå i strid mot en rättsregel av högre nivå, som kan åsidosätta den lägre rättsregeln.

I enlighet med rättsreglernas rättskraft kan lagstiftningen indelas hierarkiskt på följande sätt:

Primära rättsregler (lagar)

- Författningslagar (alltid primära)
- Lagar (primära eller härledda ur författningslagar)

Sekundära rättsregler (ej lagar)

- Regeringsförordningar – alltid sekundära
- Statliga myndigheters rättsregler – alltid sekundära
- Lokala organs föreskrifter (myndigheter) – primära eller sekundära
- Rättsregler undantagsvis meddelade av andra än statliga organ – alltid sekundära

Att en lag har företräde innebär att alla andra rättsregler ska utgå från lagen, vara förenliga med den och inte strida mot den. Detta betyder i praktiken att om en rättsregel på lägre nivå står i strid med en rättsregel på högre nivå är det den sistnämnda som ska tillämpas.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler

Följande myndigheter har rätt att anta rättsregler (organ med normgivningskompetens):

- Slovaikiens parlament (nationalrådet) – författningen, författningslagar, lagar, internationella överenskommelser överordnade nationell lag, internationella överenskommelser motsvarande lag
- Regeringen – regeringsförfordningar
- Ministerier och andra statliga myndigheter – dekret, kungörelser och åtgärder
- Lokala organ – allmänt bindande föreskrifter
- Medborgare (väljare) – beslutande folkomröstningar i författningsfrågor eller lagfrågor
- Lokala medborgare – beslutande folkomröstningar i lokala frågor
- Lokala organ och statliga myndigheters lokala organ – allmänt bindande föreskrifter

Lagstiftningsförfarandet

Etapper i lagstiftningsförfarandet:

- Lagförslaget läggs fram –lagstiftningsinitiativ.
- Förslaget bereds.
- Omröstning (beslut om förslaget).
- Det godkända förslaget undertecknas.
- Rättsakten antas (offentliggörs).

Beslutsförfarandet

Lagstiftningsförfarandet

Lagförslag – lagstiftningsinitiativ

Initiativ till lagstiftning kan tas av följande, enligt artikel 87.1 i lag nr 460/1992 års lagsamling (författningen):

- Utskott i Slovaikiens parlament (det slovakiska nationalrådet)
- Ledamöter i det slovakiska nationalrådet (parlamentsledamöter)
- Slovaikiens regering

Lagförslag ska vara uppdelade i stycken som åtföljs av en motivering.

Behandling av lagförslaget

Enligt nationalrådets arbetsordning (lag nr 350/1996) ska lagförslag genomgå tre behandlingar:

1. **Den första behandlingen** är en allmän diskussion om **lagförslagets innehåll eller "filosofi"**. Inga ändringar eller tillägg kan göras i detta skede.
2. Under **den andra behandlingen** bereds lagförslaget av de utskott som det har förelagts. Alla lagförslag ska behandlas av författningsutskottet, framför allt för att se till att de är **förenliga med Slovaikiens författning**, författningslagar, internationella bindande överenskommelser, lagar och Europeiska unionens lagstiftning. Därefter kan **ändringar och tillägg föreslås** som utskottet röstar om efter avslutad debatt. Före det slovakiska nationalrådets plenumbehandling av förslaget måste därför utskottets ståndpunkter sammanställas. Förslaget skickas därefter till det slovakiska nationalrådet, där **samordningsutskottet genom ett särskilt beslut godkänner utskottens gemensamma betänkande**. Betänkandet är utgångspunkten för det slovakiska nationalrådets debatt och omröstning om lagförslaget.
3. **Den tredje behandlingen** inskränker sig till de föreskrifter i lagförslaget som är föremål för ändringar eller tillägg som godkändes i andra behandlingen. Under den tredje behandlingen kan parlamentsledamöterna bara föreslå rättelser av

juridisk-teknisk art, grammatik eller stavning. Ändringar och tillägg som rör andra typer av fel måste föreslås av minst 30 av det slovakiska nationalrådets ledamöter. Efter debatten hålls en omröstning om förslaget i dess helhet.

Omröstning (beslut om lagförslaget)

För att en lag ska antas krävs **bifall av minst hälften av de närvarande ledamöterna**.

För att en artikel i författningen ska kunna ändras eller upphävas krävs så kallad kvalificerad majoritet, vilket innebär tre femtedelar av samtliga parlamentsledamöter (3/5 av 150 ledamöter).

Det slovakiska nationalrådet är beslutsfärdigt om minst hälften av ledamöterna är närvarande.

Undertecknande av det antagna lagförslaget

Det antagna lagförslaget ska undertecknas av

- Slovakiens president
- Det slovakiska nationalrådets talman
- Slovakiens premiärminister

I detta skede kontrolleras det antagna lagförslagets innehåll, förfarandemässiga korrekthet och slutliga utformning. Med sina underskrifter godkänner landets främsta företrädare enligt författningen lagens lydelse.

Presidenten kan vägra att underteckna en antagen lag med åberopande av innehållsliga brister (så kallat suspensivt veto). Han eller hon måste då skicka den antagna lagen tillsammans med sina invändningar till det slovakiska nationalrådet för förnyad behandling.

Presidentens invändningar blir föremål för en andra och tredje behandling. Det slovakiska nationalrådet kan, men måste inte, ta hänsyn till presidentens invändningar. Nationalrådet kan upphäva det suspensiva vetot genom en ny omröstning, varpå lagen utfärdas utan presidentens underskrift.

Offentliggörande av den normativa rättsakten

Offentliggörandet är den sista fasen i lagstiftningsprocessen. Rättsregler med nationell verkan offentliggörs i Slovakiens officiella tidning (*Zbierka zákonov*), vars utgivning justitieministeriet ansvarar för.

Ikraftträdande

Normativa rättsakter träder i kraft **den dag de offentliggörs**.

Eftersom lokala rättsregler har en geografiskt begränsad rättskraft offentliggörs de genom offentliga anslag under en viss period, normalt 15 dagar.

Lösning av konflikter mellan olika rättskällor

En normativ rättsakt av lägre nivå får inte strida mot en normativ rättsakt av högre nivå.

En normativ rättsakt kan bara ändras eller upphävas genom en normativ rättsakt som har samma eller högre nivå.

Vid konflikt mellan rättsakter av samma nivå löser rättspraxis konflikterna enligt principen att ny lagstiftning ändrar eller upphäver äldre lagstiftning eller att en specifik bestämmelse ändrar eller upphäver en allmän bestämmelse.

Slovakiens författningsdomstol granskar och beslutar om

- lagar är förenliga med författningen,
- regeringsdekret, förordningar och rättsregler med allmän räckvidd som utfärdas av ministerier och övriga centrala statliga myndigheter är förenliga med författningen, författningslagar och övriga lagar,
- förordningar med allmän räckvidd som utfärdas av lokala organ är förenliga med författningen och lagarna,
- rättsregler med allmän räckvidd som utfärdas av lokala myndigheter är förenliga med författningen, lagarna och andra rättsregler med allmän räckvidd,
- rättsregler med allmän räckvidd är förenliga med internationella fördrag som antagits enligt bestämmelserna om antagande av lagstiftning.

När författningsdomstolen förkunnar ett avgörande om att det råder en konflikt mellan olika rättsregler, upphör sådana akter, eller delar av dem, att gälla. Om de organ som utfärdat dessa rättsregler inte ser till att de överensstämmer med regler av högre rang inom den tidsfrist som löper från det att avgörandet förkunnats, upphävs dessa akter eller delar av dem.

Rättsdatabaser

Justitieministeriets databas JASPI

I det slovakiska justitieministeriets [databas JASPI](#) hittar du

- lagar och föreskrifter,
- konsoliderade versioner av lagar och föreskrifter efter varje ändring,
- internationella fördrag, överenskommelser och andra rättskällor (som offentliggjorts i Slovakiens officiella lagsamling),
- domstolsbeslut och domstolsyttranden (som offentliggjorts i högsta domstolens samling av domstolsbeslut),
- författningsdomstolens beslut, yttranden och slutsatser,
- vissa beslut av regionala domstolar och distriktsdomstolar,
- information om rättssakkunniga, auktoriserade översättare och rättstolkar.

Annat som du kan hitta i databasen JASPI:

- Lagar och föreskrifter som offentliggjorts i Slovakiens officiella lagsamling sedan 1945.
- Uppdaterade versioner av antagna lagar, offentliga meddelanden och föreskrifter.
- Högsta domstolens yttranden och beslut sedan 1961.
- Författningsdomstolens handlingar sedan den självständiga Republiken Slovakien bildades (1 januari 1993).
- Vissa beslut av regionala domstolar och distriktsdomstolar.
- Information om rättssakkunniga, auktoriserade översättare och rättstolkar.

Databasen [JASPI](#) är ett öppet och icke-kommersiellt system, vars syfte är att ge medborgarna kostnadsfri tillgång till komplicerad rättsinformation från staten. Målet med projektet är att man snabbt och enkelt ska få tillgång till rättsinformation.

Informationssystemet "arbetsgång vid lagstiftning" har två funktionsapplikationer.

1. Den första är applikationen "**redigeringsfunktion för lagförslag**", som gör det möjligt att utforma lagförslag och föreslå ändringar eller hela ändringspaket. Redigeringsfunktionen upprättar automatiskt rättsliga dokument (i xml-format) som följer slovakiska regeringens lagstiftningsregler. Om det handlar om ändringar kan användaren redigera direkt i den konsoliderade versionen av en faktisk rättsakt (lag, regeringsförordning etc.), varpå en ändrad version automatiskt skapas med hjälp av applikationen. Användare kan titta på den konsoliderade versionen av en rättsakt med markerade ändringar. Slutprodukten är ett dokument i xml-format. Lagförslaget offentliggörs därefter i applikationen "portal för arbetsgång vid lagstiftning" i olika format.
2. Portalen **följer lagstiftningsprocesserna** för alla typer av rättsliga dokument. Samråd mellan olika avdelningar, som även omfattar offentliga samråd (där vem som helst får lämna synpunkter) ägnas särskild uppmärksamhet. Användare av portalen kan enkelt söka efter rättsliga dokument utifrån flera kriterier och även få meddelande via epost eller RSS-feed om ändringar under lagstiftningsförfarandet eller när ett nytt förslag läggs fram inom ett visst område. Målet är att alla ska kunna ta del av lagstiftningsprocessen och att göra den tydligare.

Länk

[Justitieministeriets lagstiftningsportal](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 18/03/2019

På den här sidan hittar du information om rättsordningen i Finland.

Rättskällor

"Rättskällor" kallas de kunskapskällor där man kan ta reda på innehållet i rättsreglerna. I Finland är vissa rättskällor nationella och andra internationella. Vissa källor är skriftliga, andra inte. Nedan finns en sammanfattning av alla rättskällor.

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Nationella rättskällor

Den viktigaste av de nationella rättskällorna är den skrivna lagen. Med lagen avses här grundlagen, de vanliga lagarna, dvs. de lagar som riksdagen stiftar, de förordningar som utfärdats av republikens president, statsrådet och ministerierna samt de myndighetsföreskrifter som utfärdas av lägre myndigheter. Förordningar och myndighetsföreskrifter kan utfärdas endast med stöd av bemyndigande i grundlagen eller vanlig lag, där det i regel också anges vilket statligt organ eller vilken myndighet som bemyndigandet avser.

I 1 kap., 11 § i rättegångsbalken föreskrivs att om det inte finns någon skriven lag, ska landsseden, dvs. sedvanerätten, vara rättskälla. En förutsättning för att landsseden ska gälla är att den inte är oskäligen. Regeln om landssed är mycket gammal och begreppets betydelse är i dag en aning vag. Med landssed avses numera närmast viss etablerad praxis, bland annat handelsbruk. Eftersom den skrivna lagen i dag täcker de flesta områden, används landsseden ganska sällan som rättskälla. Inom vissa rättsområden, till exempel avtalsrätt, har landsseden dock fortfarande en stark ställning.

Till rättskällorna hör också lagförarbeten och avgöranden från domstolarna. I lagförarbetena finns information om lagstiftarens syfte och därför används förarbetena vid tolkning av lagstiftningen. De viktigaste av domstolarnas avgöranden är avgöranden från de högsta domstolarna, dvs. högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen. Dessa domstolarnas avgöranden kallas prejudikat. Även om prejudikat inte är rättsligt bindande, har de i praktiken mycket stor betydelse. Även lägre domstolarnas avgöranden kan få betydelse som rättskällor. I situationer där en lägre domstols avgörande inte kan överklagas får lägre domstolarnas praxis stor betydelse.

Till de nationella rättskällorna hör också juridisk litteratur i form av rättsvetenskapliga arbeten (den s.k. doktrinen), allmänna rättsgrundsatser och s.k. reella argument (argument om "sakens natur"). Rättsvetenskapens uppgift är att studera rättsordningens innehåll, dvs. hur lagar, förordningar och föreskrifter tolkas och systematiseras, och därför har rättsvetenskapliga arbeten betydelse också som rättskälla. Även allmänna rättsgrundsatser och reella argument kan ha betydelse som rättskällor. I rättskällornas hierarki har som beskrivs nedan dessa källor dock en svagare ställning än de tidigare nämnda rättskällorna.

Internationella rättskällor och EU-rätten

Fördrag och andra internationella förpliktelser (överenskommelser) som Finland har undertecknat är bindande rättskällor i Finland. Även praxis från de internationella instanser som tillämpar dessa överenskommelser har betydelse som rättskälla. Ett exempel på en rättskälla från denna kategori är Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna och domar från Europadomstolen för mänskliga rättigheter, vars tolkning av konventionen har stor betydelse.

Som medlem av Europeiska unionen är Finland skyldigt att följa EU-rätten. De två viktigaste typerna av EU-rättsakter är förordningar och direktiv. Förordningar är direkt tillämpliga i alla medlemsstaterna, medan direktiven ska införlivas i den nationella lagstiftningen. Förarbetena till direktiven kan ha viss betydelse vid tolkningen av direktiven, men inte alls i samma utsträckning som nationella lagförarbeten.

Finland och de andra medlemsstaterna är skyldiga att följa även andra regleringsinstrument som används i EU. I EU-rätten ingår även EG-domstolens praxis, som är av stor betydelse som rättskälla.

Rättskällornas hierarki

De nationella rättskällorna delas i Finland traditionellt in i starkt förpliktande, svagt förpliktande och tillåtna rättskällor. Starkt förpliktande rättskällor är lagen och landsseden. Dessa rättskällor står därför överst i rättskällornas hierarki. Att tillämpa dem är ett tjänsteåliggande för tjänstemän vid myndigheter som tillämpar lagstiftningen och om de underlåter att göra det är det tjänstefel. Lagstiftningens inbördes rangordning ser ut på följande sätt:

1. Grundlagen.
2. Vanliga lagar, dvs. lagar som stiftats av riksdagen.
3. Förordningar som utfärdats av republikens president, statsrådet och ministerierna.

4. Rättsnormer (föreskrifter, anvisningar m.m.) som utfärdats av lägre myndigheter.

Svagt förpliktande rättskällor, dvs. rättskällor ett steg lägre i hierarkin, är lagförarbeten och domstolsavgöranden. En tjänsteman som inte följer dessa rättskällor begår inte tjänstefel, men sannolikheten för att avgörandet ska ändras i högre instans ökar. Till de tillåtna rättskällorna hör rättsvetenskapliga arbeten, allmänna rättsgrundsatser och reella argument. Som framgår av beteckningen tillåtna rättskällor är det inte obligatoriskt att använda dem, men dessa rättskällor kan stärka argumentationen och grunden för avgörandet.

Internationella överenskommelser sätts i Finland i kraft genom en rättsakt. Överenskommelsernas plats i hierarkin beror på vilken typ av rättsakt som har använts för att sätta dem i kraft. Om en internationell överenskommelse har satts i kraft genom en förordning har överenskommelsen samma plats i hierarkin som bestämmelserna i förordningen. Därför är genomförandebestämmelserna för överenskommelsen bindande på samma sätt som nationella bestämmelser på samma hierarkiska nivå.

Institutionell ram

Lagstiftningsbehörighet

Enligt den finska grundlagen utövas den lagstiftande makten av riksdagen. Riksdagen stiftar alla vanliga lagar och beslutar också om ändringar av grundlagen. I lagar som stiftats av riksdagen kan vissa andra myndigheter bemyndigas att utfärda förordningar eller myndighetsföreskrifter i vissa frågor. Republikens president, statsrådet och ministerierna kan utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Om det inte särskilt anges vem som ska utfärda en förordning, utfärdas den av statsrådet. Andra myndigheter kan bemyndigas att utfärda föreskrifter i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande ska vara exakt avgränsat. Endast de instanser som nämnts ovan har behörighet att utfärda allmänt förpliktande rättsnormer.

Beslutsprocessen

Lagstiftningsprocessen och lagstiftningens ikraftträdande

Riksdagens lagstiftningsprocess inleds antingen genom en regeringsproposition eller genom en riksdagsledamots lagmotion. Regeringspropositionerna utarbetas på ministerierna, och därefter behandlas de vid statsrådets allmänna sammanträde. Beslutet om att överlämna en proposition till riksdagen fattas vid föredragningen för presidenten.

I riksdagen behandlas regeringspropositionen först vid en remissdebatt. Sedan överlämnas den för behandling i något av riksdagens utskott. I utskottet hör man sakkunniga och utarbetar ett utskottsbetänkande om propositionen. Därefter behandlas frågan i riksdagens plenum med utskottets betänkande som grund. Frågan om huruvida en lag ska godkännas avgörs vid två behandlingar i riksdagens plenum. Riksdagen kan godkänna en proposition, ändra den eller förkasta den. Det är därmed riksdagen som har den slutliga beslutanderätten. Vanliga lagar godkänns med enkel majoritet, men för ändringar i grundlagen krävs kvalificerad majoritet.

När en lag har godkänts av riksdagen tillställs den presidenten för stadsfästelse. En lag träder i kraft vid den tidpunkt som anges i själva lagen, men först sedan den har publicerats i författningssamlingen.

Såväl presidentens, statsrådets som ministeriernas förordningar bereds av det ministerium till vars verksamhetsområde ärendet hör. Presidentens förordningar utfärdas av presidenten på föredragning av statsrådet. Statsrådets förordningar utfärdas av statsrådet vid dess allmänna sammanträde och ministeriernas förordningar utfärdas av den berörda ministern. Alla förordningar publiceras i författningssamlingen. En förordning träder i kraft vid den tidpunkt som anges i förordningen, men först sedan den har publicerats i författningssamlingen.

De rättsnormer som utfärdas av lägre myndigheter kallas i regel beslut eller föreskrifter. De bereds och utfärdas av den berörda myndigheten. En föreskrift som utfärdats av en lägre myndighet träder i kraft vid den tidpunkt som anges i föreskriften och publiceras i myndighetens författningssamling.

Rättsdatabaser

Finlex

 Finlex är en databank med rättsdata som innehåller över trettio databaser. Informationen i Finlex är uppdelad på sex databaser. Bland annat finns

- en databas med översättningar av finska lagar och förordningar, inklusive översättningar av finska lagar stiftade av riksdagen (de flesta på engelska),
- den konsoliderade texten till lagar och förordningar (på finska och svenska),
- en referensdatabas med en förteckning över ändringar av lagar och rättsakter, och
- lagar och förordningar på samiska.

Översättningar av finska lagar och rättsakter (huvudsakligen till engelska) finns i en databas. Ursprungstexterna till lagar och förordningar finns i separata databaser. De senaste lagarna finns i den elektroniska versionen av författningssamlingen.

Finlex innehåller över tio databaser med rättspraxis. Där ingår prejudicerande avgöranden från högsta domstolen och fall från högsta förvaltningsdomstolen, hovrätterna, förvaltningsdomstolarna och specialdomstolarna.

Övriga databaser i Finlex innehåller bland annat internationella fördrag, sekundärrätt och propositioner.

Tillgången till databaserna är **kostnadsfri**.

Övriga databaser

Utöver Finlex finns det också databaser med lagar, rättspraxis, propositioner och juridisk litteratur i Finland. [Edilex](#) och [Suomen laki](#) innehåller en stor mängd rättsdata online. Både Edilex och Suomen laki innehåller databaser med nationell lagstiftning, rättspraxis och annat material. De flesta av tjänsterna kräver ett abonnemang. WSOYPro är den tredje kommersiella rättsdatatjänsten i Finland. Det mesta av materialet är tillgängligt endast för abonnenter.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 30/06/2019

Medlemsstaternas lagstiftning - Sverige

Här hittar du information om rättssystemet i Sverige.

Rättskällor

I Sverige finns det fyra huvudsakliga rättskällor: författningar, förarbeten, rättspraxis och juridisk litteratur.

Den viktigaste rättskällan är **författningarna**. De trycks och kungörs i författningssamlingar. Författningarna delas in i lagar, förordningar och föreskrifter. Lagar beslutas av riksdagen, förordningar beslutas av regeringen och föreskrifter meddelas av myndigheterna.

[Sveriges riksdag](#) är det enda offentliga organ som har rätt att anta nya lagar eller ändra befintliga lagar. Antagna lagar kan endast upphävas eller ändras genom ett nytt beslut från riksdagen.

Avgöranden från domstolarna, **rättspraxis**, spelar en viktig roll i rättstillämpningen. Det gäller särskilt avgöranden från de högsta instanserna, Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen.

I rättstillämpningen används också **lagförarbeten**, dvs. de texter som kommer till i samband med lagstiftningsprocessen.

Beslutsprocess

Det är oftast regeringen som föreslår en ny lag eller en lagändring. Innan regeringen lämnar ett lagförslag till riksdagen behöver den normalt undersöka olika alternativ ordentligt. En särskild utredning eller kommitté tillsätts för att utföra detta.

Innan riksdagen beslutar om ett lagförslag ska antas, måste riksdagsledamöterna behandla förslaget i ett riksdagsutskott. Det finns femton olika utskott, vart och ett med sitt eget ansvarsområde, som trafik eller utbildning.

Till riksdagen lämnar utskottet sedan ett betänkande, som innehåller rekommendationer om vilket beslut som riksdagen bör fatta i fråga om regeringens och riksdagsledamöternas förslag. Därefter debatterar alla riksdagsledamöterna lagförslaget inför det slutliga beslutet.

Det är regeringen som har ansvaret för att verkställa riksdagens beslut och se till att de genomförs så som riksdagen har beslutat. Till sin hjälp har regeringen ett regeringskansli med ett antal departement samt cirka 300 statliga myndigheter och verk.

Alla lagar och förordningar publiceras i Svensk författningssamling (SFS), som finns på papper och på Internet.

Rättsdatabaser

Rättsinformation om den offentliga förvaltningen hittar du på [Lagrummet](#). Denna webbplats innehåller länkar till rättsinformation från regering, riksdag, högre domstolar och statliga myndigheter.

Tillgången till portalen är **kostnadsfri**.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 22/10/2015

Medlemsstaternas lagstiftning - England och Wales

Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska. Översättningen till [en](#) är dock redan färdig.

Här hittar du uppgifter om lagstiftning och rättsdatabaser i Förenade kungariket, framför allt England och Wales.

Rättskällor

De viktigaste rättskällorna i den engelska och walesiska delen av Förenade kungarikets rättsväsende är följande:

- Primärrätt i form av **lagar som antas av Förenade kungarikets parlament och lagar och andra författningar som antas av Wales nationalförsamling**.
- **EU-lagstiftning**.
- Sekundärrätt i form av **förordningar** (*statutory instruments*) som utfärdas av drottningen (*the Sovereign*), Förenade kungarikets regering, Wales regering eller annan myndighet. Dessutom kan det utfärdas **administrativa beslut**.
- Rättspraxis, s.k. **common law**, som den har utvecklats genom domstolsavgöranden.

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Primärrätt (*Acts of Parliament*) antas av det brittiska parlamentet i London och kan gälla för hela eller delar av Förenade kungariket. Den walesiska nationalförsamlingen har rätt att utfärda lagstiftning inom 20 delegerade områden som förtecknas i tabell 7 till *Government of Wales Act 2006*. *The Sovereign* kan även anta andra typer av primärrättsliga rättsakter, som ministerdekret, proklamationer, kungliga fullmakter, kungliga instruktioner, förordningar och fribrev.

Sekundärrätt antas genom delegerade befogenheter från *Her Majesty in Council* eller en minister, ett departement (ministerium), walesiska ministerier eller andra utsedda organ eller personer. Detta kallas också för delegerad eller sekundär lagstiftning. Delegeringen grundar sig på en särskild rättsakt. Sekundärlagstiftningen kan antas i olika former, som ministerdekret, förordningar eller beslut. På engelska kallas de med ett samlingsnamn för *Statutory Instruments* eller *Statutory Rules*.

I juli 1999 fördes vissa lagstiftningsbefogenheter över från det brittiska parlamentet till Wales nationalförsamling i Cardiff. Församlingen fick rätt att anta rättsakter som berörde Wales, men det var fortfarande det brittiska parlamentet som hade rätten att anta primärlagstiftning om walesiska frågor. Efter *Government of Wales Act 2006* fick församlingen befogenhet att anta primärrättslig lagstiftning (*Measures*) om frågor som berör Wales och som det brittiska parlamentet beslutar att delegera lagstiftningsbefogenheter för. Förordningarna måste dock godkännas av *The Sovereign in Council* innan de börjar gälla. Nationalförsamlingen har ansvar för frågor som omfattar ekonomisk utveckling, utbildning, miljö, hälsa, bostäder, turism och transport, men inte för civilrättsliga och straffrättsliga frågor. Den walesiska lagstiftning som antas av nationalförsamlingen och de walesiska ministrarna (den walesiska regionalregeringen) utfärdas på både engelska och walesiska.

Det är *The Sovereign* som, efter att ha inhämtat råd från den brittiska regeringen, har befogenheter att ingå **internationella avtal** på Förenade kungarikets vägnar. Det brittiska parlamentet har för närvarande ingen formell roll i utformningen av sådana avtal, men om det krävs en ändring av brittisk lagstiftning eller om det behöver anslås offentliga medel, ska parlamentet rösta om det på vanligt sätt. Alla EU-fördrag måste införlivas genom lagstiftning och granskas därför av parlamentet. Efter det att *the Constitutional Reform and Governance Act 2010* har trätt i kraft kan ett fördrag ratificeras först om a) en minister (*Minister of a Crown*) har lagt fram en kopia av fördraget till parlamentet, b) fördraget har offentliggjorts och c) en period på 21 sammanträdesdagar har löpt ut utan att något av de båda parlamentshusen har kommit fram till att fördraget inte bör ratificeras.

Rättsreglernas hierarki

Om det uppstår konflikter mellan de olika rättskällorna ska dessa i första hand lösas i domstol. Tvister om hur lagar ska tolkas kan också lösas i domstol. Men eftersom det inte finns någon skriven grundlag i Förenade kungariket går det inte att anmäla en *Act of Parliament* inför domstol med hänvisning till att den "strider mot grundlagen". Enligt den **konstitutionella doktrinen om "parlamentets suveränitet"** är Förenade kungarikets parlament den högsta lagstiftande myndigheten – i så måtto att parlamentet kan upphäva alla lagar och att ingen annan myndighet får återkalla eller ifrågasätta giltigheten i en lag som har antagits av parlamentet.

Doktrinen om parlamentets suveränitet påverkas dock av Förenade kungarikets medlemskap i Europeiska unionen. I enlighet med lagen om Europeiska gemenskaperna från 1972 är Europeiska unionens lagstiftning en del av lagstiftningen i England och Wales (och Skottland och Nordirland). Den nationella lagstiftningen måste så långt som möjligt tolkas i överensstämmelse med EU-lagstiftningen.

Lagen om mänskliga rättigheter från 1998, som införlivade Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna i den brittiska lagstiftningen, ger domstolarna ytterligare en möjlighet att ifrågasätta lagar som antagits av parlamentet. Den nationella lagstiftningen måste i största möjliga mån tolkas så att den är förenlig med de mänskliga rättigheterna i konventionen.

Domstolarnas avgöranden, särskilt från högre instanser, har stor betydelse för lagens utveckling. De avgör inte bara hur lagstiftningen ska tolkas, de skapar också grunden för den rättspraxis, *common law*, som bygger på tidigare domstolsavgöranden.

När det gäller vilka domstolsavgöranden som är bindande för vilka domstolar är den allmänna principen att en domstol är bunden av avgöranden från en högre instans.

När det gäller frågor som omfattas av EU-lagstiftningen är det Europeiska unionens domstol som är den högsta instansen. Juristerna (*Law Lords*) i överhuset fungerade tidigare som Förenade kungarikets högsta domstol. De ersattes av den nya *Supreme Court* (högsta domstolen), som inrättades den 1 oktober 2009. De befintliga juristerna i överhuset blev de första domarna i högsta domstolen, med den äldste juristen som domstolens ordförande.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler och beslutsprocess

Primärlagstiftningen antas av det **brittiska parlamentet** i London. Innan ett **lagförslag** (en s.k. *Bill*) kan antas av parlamentet och bli en *Act of Parliament* måste det godkännas av parlamentets båda kammare: *House of Commons* (underhuset) och *House of Lords* (överhuset). Båda kamrarna går igenom följande steg:

- Första behandling (formell presentation av lagförslaget utan debatt).
- Andra behandling (allmän debatt).
- Utskottsbehandling (ingående granskning, diskussion och ändringar – i underhuset görs detta i allmänhet i en s.k. *public bill committee*).
- Betänkande (möjlighet till ytterligare ändringar).
- Tredje behandling (sista möjligheten till debatt, överhuset får göra ändringar).

Så snart ett lagförslag har behandlats i båda kamrarna sänds det tillbaka till den första kammaren (där förslaget ursprungligen lades fram) som får gå igenom ändringarna från den andra kammaren.

Båda kamrarna måste vara överens om den slutliga versionen. Det kan bli flera rundor mellan de båda kamrarna innan de är helt överens om varje ord i lagförslaget. Så snart de är överens kan lagförslaget lämnas in för godkännande av drottningen.

Primärlagstiftning utfärdas också av **Wales nationalförsamling**. **Innan ett lagförslag kan omvandlas till parlamentsstiftad lag** måste det behandlas och antas av nationalförsamlingen samt godkännas av drottningen. En rättsakt som utfärdats av nationalförsamlingen har ställning av lag som i tillämpliga fall kan åberopas i hela Wales.

Behandlingen av ett förslag till förordning (*Government Bill*) sker vanligtvis i följande fyra steg:

Steg 1: de allmänna principerna för den föreslagna förordningen eller åtgärden granskas i ett eller flera lagstiftningsutskott och godkänns av församlingen.

Steg 2: ingående behandling i ett lagstiftningsutskott av den föreslagna förordningen eller åtgärden och av eventuella ändringsförslag som utskottsledamöterna lägger fram.

Steg 3: ingående behandling i lagstiftningsutskottet av den föreslagna förordningen eller åtgärden och av eventuella ändringsförslag som utskottsledamöterna lägger fram. Utskottsordföranden avgör vilka ändringsförslag som ska tas upp till behandling av utskottet.

Steg 4: omröstning i församlingen för att anta den slutliga texten till förslaget till förordning eller åtgärd.

När ett lagförslag har passerat alla de olika stegen i det brittiska parlamentet eller den walesiska nationalförsamlingen sänds det till *The Sovereign* för **kungligt godkännande** (*Royal Assent*), varefter det blir till en **lag**. Förordningar från Wales nationalförsamling ska överlämnas för godkännande av drottningen.

Primärlagstiftning kan i allmänhet bara ändras eller upphävas genom ny primärlagstiftning. Det finns dock undantag som gör det möjligt att göra vissa ändringar och återkallanden genom en förordning. Detta gäller t.ex. när de genomför EU-skyldigheter eller lagreformer som minskar eller eliminerar regleringsbördan. Sådana dekret måste dock godkännas genom positiva resolutioner i båda kamrarna i parlamentet innan de utfärdas.

Primärlagstiftning träder i kraft i enlighet med **särskilda bestämmelser** (*commencement provisions*) i rättsakten i fråga. Det kan anges att rättsakten ska träda i kraft en viss dag. Det kan ske direkt vid det kungliga godkännandet, på en viss dag (i allmänhet minst två månader efter det kungliga godkännandet) eller på ett datum som ska anges av en minister eller ett ministerium genom ett dekret (eller en förordning) om ikraftträdande. Det kan anges olika datum för olika bestämmelser i en rättsakt.

Dagen för ikraftträdandet för sekundärlagstiftning brukar i allmänhet anges i själva rättsakten. I undantagsfall kan dagen för ikraftträdandet anges genom att ett meddelande offentliggörs i de officiella tidningarna (*the London Gazette*).

Rättsdatabaser

Webbplatsen [Legislation.gov.uk](http://legislation.gov.uk), som förvaltas av *National Archives*, är den officiella webbplatsen för brittisk lagstiftning.

På denna webbplats finns tillgång till gällande lagstiftning i samtliga Förenade kungarikets jurisdiktioner (England, Skottland, Wales och Nordirland). Webbplatsen omfattar all allmän lagstiftning från 1988 och fram till idag, merparten av all lagstiftning från före 1988, både i ursprungliga och i reviderade versioner, samt ett stort urval sekundärlagstiftning från 1948 och framåt, i den utsträckning den fortfarande gäller.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 05/06/2017

Medlemsstaternas lagstiftning - Nordirland

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [en](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Här hittar du uppgifter om lagstiftning och rättsdatabaser i Förenade kungariket, framför allt Nordirland.

Rättskällor

De viktigaste rättskällorna i Nordirlands jurisdiktion inom Förenade kungariket är följande:

- **Primärrätt** i form av lagar som antas av Förenade kungarikets parlament och rättsakter som antas av Nordirlands regionala församling. Viss primärrätt som avser Nordirland antas även av *Sovereign in Council* (kronrådet) i form av *Orders in Council* (skriftliga rättsakter).
- **EU-lagstiftning.**
- **Sekundärrätt (underordnad lagstiftning)** i form av *Statutory Instruments* och *Statutory Rules* (förordningar m.m. – se nedan) för Nordirland. Viss underordnad lagstiftning kan även utfärdas i form av myndighetsföreskrifter.
- Rättspraxis, den s.k. **common law**, som den har utvecklats genom domstolsavgöranden.

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Primärrätten (**Acts of Parliament**) antas av det brittiska parlamentet i London och kan gälla för hela eller delar av Förenade kungariket. Förenade kungarikets parlament har också delegerat en del av lagstiftningsmakten till de decentraliserade parlamenten och församlingarna. Dessa kan alltså anta primärrättslig lagstiftning i ett begränsat antal frågor som gäller inom deras egen jurisdiktion. Vissa andra typer av primärrättslig lagstiftning kan antas av *the Sovereign*, som ministerdecret, proklamationer, kungliga fullmakter, kungliga instruktioner, förordningar och fribrev.

Sekundärrätten antas genom delegerade befogenheter från *Her Majesty in Council* eller en minister, ett departement (ministerium), den nordirländska regeringen eller andra utsedda organ eller personer. Detta kallas också för **delegerad eller sekundär lagstiftning** (den grundläggande rättsakt som delegerar befogenheterna kallas för *enabling, empowering* eller *parent act*). Sekundär lagstiftning har olika benämningar, som ministerdecret, förordningar eller beslut. På engelska kallas de med ett samlingsnamn för *Statutory Instruments* eller *Statutory Rules*.

I Nordirland omfattar lagstiftningen rättsakter eller förordningar som kan vara antagna av Förenade kungarikets parlament, Nordirlands parlament (1921–1972) eller Nordirlands regionala församling i Belfast. Det regionala självstyret i Nordirland har flera gånger upphävts och en stor del av lagstiftningen har antagits i form av *Orders in Council*, som tekniskt sett är sekundär lagstiftning, men som tillämpas som primär lagstiftning. Den nordirländska lagstiftningen omfattar också *Statutory Rules* – sekundär eller underordnad lagstiftning – som utfärdas med stöd av *Act of the UK Parliament*, *Order in Council* eller *Act of the Northern Ireland Assembly*.

Det är kronan som har befogenheter att ingå **internationella fördrag** på Förenade kungarikets vägnar. Det brittiska parlamentet har ingen formell roll i utformningen av fördrag. Men om det krävs en ändring av brittisk lagstiftning eller om det behöver anslås offentliga medel, ska parlamentet rösta om detta på vanligt sätt. Alla EUfördrag måste införlivas genom lagstiftning och granskas därför av parlamentet. Avsnitt 20–25 i lagen om konstitutionsreform och förvaltning trädde i kraft den 11 november 2010 och stipulerar att ett fördrag ratificeras bara om a) en av konungarikets ministrar (*Minister of the Crown*) i första instans har lagt fram ett exemplar av fördraget för parlamentet, b) fördraget har offentliggjorts och c) det har gått 21 sessionsdagar utan att parlamentets underhus eller överhus har beslutat att fördraget inte ska ratificeras.

Rättsreglernas hierarki

Om det uppstår konflikter mellan de olika rättskällorna ska dessa i första hand lösas i domstol. Domstolarna kan alltså lösa tvister om hur lagstiftningen ska tolkas. Men eftersom det inte finns någon skriven grundlag i Förenade kungariket går det inte att anmäla en *Act of Parliament* inför domstol med hänvisning till att den "strider mot grundlagen". Enligt den **konstitutionella doktrinen om "parlamentets suveränitet"** är Förenade kungarikets parlament den högsta lagstiftande myndigheten – i så måtto att parlamentet kan upphäva alla lagar och att ingen annan myndighet får återkalla eller ifrågasätta giltigheten i en lag som har antagits av parlamentet.

Doktrinen om parlamentets suveränitet påverkas dock av Förenade kungarikets medlemskap i Europeiska unionen. I enlighet med lagen om Europeiska gemenskaperna från 1972 är Europeiska unionens lagstiftning en del av lagstiftningen i Nordirland. Den nationella lagstiftningen måste så långt det är möjligt tolkas så att den följer EU-lagstiftningen.

Lagen om mänskliga rättigheter från 1998, som införlivade den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna i den brittiska lagstiftningen, ger domstolarna ytterligare en möjlighet att ifrågasätta lagar som antagits av parlamentet. Den nationella lagstiftningen måste i största möjliga mån tolkas så att den är förenlig med de mänskliga rättigheterna i konventionen.

Domstolarnas beslut, särskilt från högre instanser, har stor betydelse för lagens utveckling. De avgör inte bara hur lagstiftningen ska tolkas, de skapar också **grunden för den rättspraxis, common law**, som bygger på tidigare domstolsavgöranden. Den generella principen är att domstolarna är bundna av tidigare avgöranden av högre domstolar. När det gäller frågor som omfattas av EU-

lagstiftningen är EU-domstolen högsta instans. Juristerna (*Law Lords*) i överhuset fungerade tidigare som Förenade kungarikets högsta domstol. De har ersatts av den nya *Supreme Court* (högsta domstolen) som inrättades den 1 oktober 2009. De nuvarande juristerna i överhuset blev de första domarna i högsta domstolen, med den äldste juristen som domstolens ordförande.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler och beslutsprocess

Primärlagstiftningen antas av det **brittiska parlamentet** i London. Innan ett **lagförslag** (en s.k. *Bill*) kan antas av parlamentet och bli en *Act of Parliament* måste det godkännas av parlamentets båda kammare: *House of Commons* (underhuset) och *House of Lords* (överhuset). Båda kamrarna går igenom följande steg:

- Första behandling (formell presentation av lagförslaget utan debatt).
- Andra behandling (allmän debatt).
- Utskottsbehandling (ingående granskning, diskussion och ändringar – i underhuset görs detta i allmänhet i en s.k. *public bill committee*.)
- Betänkande (möjlighet till ytterligare ändringar).
- Tredje behandling (sista möjligheten till debatt, överhuset får göra ändringar).

När ett lagförslag har behandlats i båda kamrarna sänds det tillbaka till den första kammaren (där förslaget ursprungligen lades fram) som får gå igenom ändringarna från den andra kammaren.

Båda kamrarna måste vara överens om den slutliga versionen. Det kan bli flera rundor mellan de båda kamrarna innan de är helt överens om varje ord i lagförslaget. Så snart de är överens kan lagförslaget lämnas in för att godkännas av drottningen.

I **Nordirlands församling** är processen likartad (ett lagförslag (*Bill*) läggs fram, behandlas, debatteras och det hålls en omröstning), men den delegerade församlingen har bara en kammare. Ministrar, utskott och enskilda ledamöter kan ta initiativ till ett lagförslag och lägga fram det för församlingens talman för behandling av församlingen. Om talmannen konstaterar att förslaget ligger inom församlingens befogenheter läggs det fram för kammaren och debatteras där. Därefter hänskjuts det till ett lämpligt utskott för granskning. Utskottet rapporterar tillbaka till församlingen och ger ledamöterna tillfälle att granska lagförslaget i detalj och föreslå ändringar. Sedan tas det upp för ytterligare behandling av församlingen och en slutomröstning hålls.

I **Nordirlands församling** är processen likartad (ett lagförslag (*Bill*) läggs fram, behandlas, debatteras och det hålls en omröstning), men den delegerade församlingen har bara en kammare. Ministrar, utskott och enskilda ledamöter kan ta initiativ till ett lagförslag och lägga fram det för församlingens talman för behandling av församlingen. Om talmannen konstaterar att förslaget ligger inom församlingens befogenheter läggs det fram för kammaren och debatteras där. Därefter hänskjuts det till ett lämpligt utskott för granskning. Utskottet rapporterar tillbaka till församlingen och ger ledamöterna tillfälle att granska lagförslaget i detalj och föreslå ändringar. Sedan tas det upp för ytterligare behandling av församlingen och en slutomröstning hålls.

När ett lagförslag har passerat alla de olika parlamentariska stegen i brittiska eller nordirländska parlamentet sänds det till kronan för drottningens godkännande (*Royal Assent*) och blir sedan **lag**.

Primärlagstiftning kan i allmänhet bara **ändras** eller **upphävas** genom ny primärlagstiftning. Det finns dock undantagsfall där primärrätt kan ändras eller upphävas genom *statutory instruments* – bl.a. när det handlar om att genomföra EU-bestämmelser eller göra en lagstiftningsreform som minskar eller undanröjer regleringsbördor. Sådana dekret måste dock tillstyrkas i parlamentets båda kamrar innan de utfärdas.

Primärlagstiftning träder i kraft i enlighet med de **bestämmelser** som ingår i rättsakten. Det kan anges att rättsakten ska träda i kraft en viss dag. Det kan ske direkt vid drottningens godkännande, på en viss dag (i allmänhet minst två månader efter drottningens godkännande) eller på ett datum som ska anges av en minister eller ett departement genom ett dekret (eller en förordning) om ikraftträdande. Det kan anges olika datum för olika bestämmelser i en rättsakt.

Dagen för ikraftträdandet för sekundärlagstiftning brukar i allmänhet anges i själva rättsakten. I undantagsfall kan dagen för ikraftträdandet anges genom meddelande i de offentliga tidningarna (*London Gazette* eller *Belfast Gazette*).

Rättsdatabaser

Det finns ett antal tillgängliga rättsdatabaser.

- På [Webbplatsen för Förenade kungarikets lagstiftning](#) tillhandahålls fullständiga texter för **all primärrättslig lagstiftning** som har antagits av det brittiska parlamentet, det skotska parlamentet, Nordirlands församling och Wales nationalförsamling,

tillsammans med all **sekundärrättslig lagstiftning** som är tillämplig i Förenade kungariket som helhet eller i delar av Förenade kungariket. Informationen är gratis.

- **Reviderad primärrättslig lagstiftning** som omfattar alla delar av Förenade kungariket från 1235 och framåt finns i databasen [UK legislation website](#).

Länkar

[UK legislation website](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 28/08/2018

Medlemsstaternas lagstiftning - Skottland

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [en](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Här hittar du uppgifter om lagstiftning och rättsdatabaser i Förenade kungariket, framför allt Skottland.

Rättskällor

De viktigaste rättskällorna i den skotska delen av Förenade kungarikets rättsväsende är följande:

- Primärlagstiftning i form av **lagar som antas av Förenade kungarikets parlament** och **lagar som antas av Skottlands parlament**.
- **EU-lagstiftning**.
- Sekundärlagstiftning i form av **förordningar** och **skotska förordningar**. Dessutom kan det utfärdas **administrativa beslut**.
- Rättspraxis, den s.k. **common law**, som den har utvecklats genom domstolsavgöranden.

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Den primära lagstiftningen (**Acts of Parliament**) antas av det brittiska parlamentet i London och kan gälla för hela eller delar av Förenade kungariket. Förenade kungarikets parlament har också **delegerat en del av lagstiftningsmakten** till de decentraliserade parlamenten och församlingarna. Dessa kan alltså anta primärlagstiftning i ett begränsat antal frågor som gäller inom deras egen jurisdiktion. *The Sovereign* kan även anta andra typer av primära rättsakter, som ministerdekret, proklamationer, kungliga fullmakter, kungliga instruktioner, förordningar och fribrev.

Sekundär lagstiftning antas genom delegerade befogenheter från *Her Majesty in Council* eller en minister, ett ministerium, skotska ministerier eller andra utsedda organ eller personer. Här används även beteckningen **delegerad lagstiftning**, och den grundläggande rättsakt som delegerar befogenheterna kallas för fullmaktslag eller "föräldrarättsakt". Sekundärlagstiftningen kan antas i olika former (som ministerdekret, förordningar eller beslut). På engelska kallas de med ett samlingsnamn för *Statutory Instruments* eller *Scottish Statutory Instruments*.

Genom **1998 års Scotland Act** skapades och delegerades befogenheter till det skotska parlamentet i Edinburgh. Därmed fick Skottland tillbaka det separata parlament som avskaffades i samband samgåendet med England och Wales 1707. Eftersom Skottland fortfarande är en del av Förenade kungariket kan det brittiska parlamentet fortfarande lagstifta inom vissa områden. Det skotska parlamentet kan anta primärlagstiftning på de områden som delegerats till parlamentet enligt 1998 års *Scotland Act* (och *Scotland Act 2012*). Bland dessa områden ingår hälso- och sjukvård, utbildning, lokalt styre, socialt arbete, boende, planering, turism och ekonomisk utveckling, vissa aspekter av transport, rättvisa, frihet och säkerhet – inklusive de flesta civil- och straffrättsliga aspekter, polis, brandkår, flera aspekter av miljö, jordbruk och fiske, idrott och konst samt genomförande av internationella skyldigheter i delegerade områden. Genom *Scotland Act 2012* utsträcktes dessa delegerade befogenheter till att omfatta en del nya områden, till exempel vissa aspekter av skattesystemet. *Scottish Statutory Instruments* kan också antas av skotska ministrar inom ramen för befogenheter som har delegerats genom rättsakter antagna av det brittiska eller skotska parlamentet.

Det är *The Sovereign* som, efter att ha inhämtat råd från den brittiska regeringen, har befogenhet att ingå **internationella avtal** på Förenade kungarikets vägnar. Det brittiska parlamentet har ingen formell roll i utformningen av sådana avtal, men om det krävs en ändring av brittisk lagstiftning eller om det behöver anslås offentliga medel ska parlamentet rösta om det på vanligt sätt. Alla EU-fördrag måste införlivas genom lagstiftning och granskas därför av parlamentet. Efter det att *Constitutional Reform and Governance Act 2010* har trätt i kraft kan ett fördrag ratificeras först om a) en minister (*Minister of a Crown*) har lagt fram en kopia av fördraget till parlamentet, b) fördraget har offentliggjorts och c) en period på 21 sammanträdesdagar har löpt ut utan att något av de båda parlamentshusen har kommit fram till att fördraget inte bör ratificeras.

Rättsreglernas hierarki

Om det uppstår konflikter mellan de olika rättskällorna ska dessa i första hand lösas i domstol. Tvister om hur lagar ska tolkas kan också lösas i domstol. Eftersom det inte finns någon skriven grundlag i Förenade kungariket är det dock inte möjligt att ifrågasätta en *Act of Parliament* i domstol med hänvisning till att den "strider mot grundlagen". Enligt den **konstitutionella doktrinen om "parlamentets suveränitet"** är Förenade kungarikets parlament den högsta lagstiftande myndigheten i så måtto att parlamentet kan upphäva alla lagar samtidigt som ingen annan myndighet får återkalla eller ifrågasätta giltigheten i en lag som har antagits av parlamentet.

Doktrinen om parlamentets suveränitet påverkas dock av Förenade kungarikets medlemskap i Europeiska unionen. I enlighet med lagen om Europeiska gemenskaperna från 1972 är **EU-lagstiftningen** en del av lagstiftningen i England och Wales (och Skottland och Nordirland). Den nationella lagstiftningen ska i möjligaste mån tolkas på ett sätt som är förenligt med EU-lagstiftningen.

Lagen om mänskliga rättigheter från 1998, som införlivade Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna i den brittiska lagstiftningen, ger domstolarna ytterligare en möjlighet att ifrågasätta lagar som antagits av parlamentet. Den nationella lagstiftningen ska i största möjliga mån tolkas på ett sätt som är förenligt med de mänskliga rättigheterna i konventionen.

Domstolarnas avgöranden, särskilt de som meddelas i högre instanser, har stor betydelse för lagens utveckling. De avgör inte bara hur lagstiftningen ska tolkas; de skapar också grunden för den rättspraxis, *common law*, som bygger på tidigare domstolsavgöranden. När det gäller vilka domstolsavgöranden som är bindande för vilka domstolar är den allmänna principen att en domstol är bunden av avgöranden från en högre instans. När det gäller frågor som omfattas av EU-lagstiftningen är EU-domstolen högsta instans. *High Court of Judiciary* är den högsta brottmålsdomstolen i Skottland, medan juristerna (*Law Lords*) i överhuset har fungerat som högsta tvistemålsdomstol i Skottland. De ersätts nu av den nya *Supreme Court* (högsta domstolen) som inrättas den 1 oktober 2009. De nuvarande juristerna i överhuset kommer att bli de första domarna i högsta domstolen, med den äldste juristen som domstolens ordförande.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagandet av rättsregler och beslutsprocess

Primärlagstiftningen antas av det brittiska parlamentet i London. Innan ett **lagförslag** (en s.k. *Bill*) kan antas av parlamentet och bli en **Act of Parliament** måste det godkännas av parlamentets båda kammare, *House of Commons* och *House of Lords*. Båda kamrarna går igenom följande steg:

- Första behandling (formell presentation av lagförslaget utan debatt).
- Andra behandling (allmän debatt).
- Utskottsbehandling (ingående granskning, diskussion och ändringar – i underhuset görs detta i allmänhet i en s.k. *public bill committee*).
- Betänkande (möjlighet till ytterligare ändringar).
- Tredje behandling (sista möjligheten till debatt, överhuset får göra ändringar).

När ett lagförslag har behandlats i båda kamrarna sänds det tillbaka till den första kammaren (där förslaget ursprungligen lades fram) som får gå igenom ändringarna från den andra kammaren.

Båda kamrarna måste vara överens om den slutliga versionen. Det kan bli flera rundor mellan de båda kamrarna innan de är helt överens om varje ord i lagförslaget. Så snart de är överens kan lagförslaget lämnas in för att godkännas av drottningen.

I det skotska parlamentet går förfarandet till på ungefär samma sätt, genom att ett lagförslag läggs fram och debatteras och sedan går till omröstning i parlamentet, men det decentraliserade parlamentet har bara en kammare. Det finns tre steg:

- **Steg 1:** Det eller de lämpliga parlamentsutskotten behandlar lagförslaget och utarbetar ett betänkande om de allmänna principerna för lagförslaget. Därefter diskuterar parlamentet betänkandet och debatterar om huruvida det ska godkänna de allmänna principerna för lagförslaget. Om parlamentet godkänner det går lagförslaget vidare till steg 2.
- **Steg 2:** Lagförslaget behandlas i detalj av ett utskott. I vissa fall behandlas lagförslaget av ett utskott som består av hela parlamentet (*Committee of the Whole Parliament*). I detta skede går det att lägga förslag till ändringar av lagförslaget.
- **Steg 3:** Därefter diskuteras lagförslaget på nytt i ett sammanträde i parlamentet. Ytterligare ändringsförslag kan läggas fram, och parlamentet håller sedan en debatt och avgör om det ska godkänna lagförslaget i dess slutliga utformning.

När ett lagförslag har passerat alla de olika stegen i det brittiska eller skotska parlamentet sänds det till *The Sovereign* för **kungligt godkännande** (*Royal Assent*), och sedan blir det en **lag**. I Skottland kan lagen bestridas av *Law Officers* (motsvarande Lagrådet) om de anser att lagen går utöver det skotska parlamentets lagstiftningsbefogenheter.

Primärlagstiftning kan i allmänhet bara **ändras** eller **upphävas** genom ny primärlagstiftning. Det finns dock undantag som gör det möjligt att göra vissa ändringar och återkallanden genom en förordning. Detta gäller t.ex. när de syftar till att genomföra EU-skyldigheter eller lagreformer som minskar eller eliminerar den administrativa bördan. Sådana dekret måste dock godkännas genom positiva resolutioner i båda kamrarna i parlamentet innan de utfärdas.

Primärlagstiftning träder i kraft i enlighet med de **bestämmelser** som ingår i rättsakten. Det kan anges att rättsakten ska träda i kraft en viss dag. Det kan ske direkt vid det kungliga godkännandet, på en viss dag (i allmänhet minst två månader efter det kungliga godkännandet) eller på ett datum som ska anges av en minister eller ett ministerium genom ett dekret (eller en förordning) om ikraftträdande. Det kan anges olika datum för olika bestämmelser i en rättsakt.

Dagen för ikraftträdandet för sekundär lagstiftning brukar i allmänhet anges i själva rättsakten. I undantagsfall kan dagen för ikraftträdandet anges genom att ett meddelande offentliggörs i de officiella tidningarna (*London Gazette* eller *Edinburgh Gazette*).

Rättsdatabaser

Följande rättsdatabaser finns tillgängliga:

- Webbplatsen för [Office of Public Sector Information \(OPSI\)](#) tillhandahåller fullständiga texter för all **primär lagstiftning** som har antagits av det brittiska parlamentet, det skotska parlamentet, Nordirlands församling och Wales nationalförsamling, tillsammans med all **sekundär lagstiftning** som är tillämplig i Förenade kungariket som helhet eller i delar av Förenade kungariket. Informationen är gratis.
- I databasen [UK Statute Law Database](#) finns **reviderad primär lagstiftning** för hela Förenade kungariket från 1235 och framåt. Databasen är gratis att använda.

All **skotsk lagstiftning** finns tillgänglig på OPSI-webbplatsen, men all skotsk primär och sekundär lagstiftning som har antagits och utformats sedan decentraliseringen 1999 finns dessutom tillgänglig på webbplatsen [Office of the Queen's Printer for Scotland](#). Tillgång till lagstiftningen är gratis.

På webbplatsen [Legislation.gov.uk](#), som införlivar webbplatserna för OPSI respektive *Statute Law Database*, och som ersätter all lagstiftning som offentliggjorts på webbplatsen för *Office of the Queen's Printer for Scotland*, finns all lagstiftning i Förenade kungariket samlad på ett ställe.

Länkar

[Office of Public Sector Information \(OPSI\)](#), [Statute Law Database](#), [legislation.gov.uk](#), [Office of the Queen's Printer for Scotland](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 30/04/2019